

DIALÓGUS

**A Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Karának alumni kiadványa**

2023

DIALÓGUS

**A Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Karának alumni kiadványa**

A Lófara 1963–2022 között, díszkivilágításban

2023

Dr. Karsai Krisztina, Dr. Gál Andor, Dr. Juhász Krisztina,
Dr. Pétervári Máté, Dr. Schiffner Imola és Dr. Tamási Éva közreműködésével
szerkeszti: Dr. Balogh Elemér

Felelős kiadó: Dr. Görög Márta
az SZTE Állam- és Jogtudományi Karának dékánja

<http://www.juris.u-szeged.hu>

Műszaki szerkesztés: „Norma” Nyomdász Kft.
Hódmezővásárhely

Készült az Innovariant Nyomdaipari Kft.-ben

Tisztelt Olvasó!

A 2023-as év jelentős mérföldkövet képviselt a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának történetében. Olyan ünnepi tanévet, amely során arra emlékeztünk, hogy Karunk 150 éve áll a magyar jogásztársadalom szolgálatában.

Tavasszal, egészen pontosan március 31-én ünnepeltük a Kar fennállásának 150. évfordulóját, amely alkalommal ünnepi ülést tartottunk felújított főépületünk aulájában. Az ünnepi ülésen részt vett és köszöntőt mondott *Dr. Kiss Tamás*, a MEFESZ egyik alapító tagja; *Dr. Salgó László*, az Igazságügyi Minisztérium közigazgatási államtitkára; *Prof. Dr. Szabó Gábor*, a Szegedi Tudományegyetemért Alapítvány Kuratóriumi elnöke; *Prof. Dr. Rovó László*, a Szegedi Tudományegyetem rektora; *Prof. Dr. Martonyi János*, a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar emeritus professzora, korábbi külügyminiszter.

A „150 éve a magyar jogásztársadalom szolgálatában” címet viselő ünnepi tanévében centenáriumi tanulmányírára hirdettünk pályázatot a graduális és doktori képzésben résztvevő hallgatóink számára. A pályázat kiírásának célja a Szegedi Tudományegyetem jogelődje, a Magyar Királyi Kolozsvári Tudományegyetem – mely később Ferenc József nevét viselte – alapításának 150. és Szegedre költözésének 100. évfordulójára emlékezve, a Kar hallgatóinak tudományos programok körébe való bevonása volt. A felhívásban szerepelt pályázatok érdekessége, hogy azokat eredetileg 1921 és 1941 között írta ki az akkori kari ve-

Görg Mária

zetés a joghallgatók számára. A Kar e pályázatok felelevenítésével is tisztelni kívánt elődei munkássága előtt azáltal, hogy a jelenlegi hallgatók ugyanazon címmel és témában kellett, hogy elkészítsék a tanulmányokat, mint a közel száz évvel ezelőtt itt tanult társaik, hangsúlyozva ezáltal a hagyományok tiszteletét, valamint az elődeik által is megfogalmazott és vallott, tudományos értéktértesen nyugvó szemléletmódot.

Ünnepi ülésünket követően Karunk fennállásának 150 éves évfordulóját rendhagyó alumni bál keretében ünnepeltük, amely egyedülálló lehetőséget kínált számunkra, hogy közösen reflektáljunk múltunkra, jelenünkre és jövőnkre, illetve ünnepeljük mindazt, ami a közösségünket különlegessé és értékesé teszi. A bál nem csupán a megemlékezés lehetőségét adta számunkra, hanem a kari közösség közös értékeinek és céljainak megünneplését is jelentette, amelyben egykori és jelenlegi hallgatók, oktatók és meghívott vendégeink egyaránt részt vettek, tovább erősítve azokat a kötelékeket, amelyek összetartanak bennünket.

Az évforduló ünneplése nemcsak hagyományaink megerősítését szolgálta tehát, hanem lehetőséget adott arra is, hogy új kapcsolatok alakuljanak ki.

Az év második felében az intellektuális értékközösséghez tartozás gondolatát helyeztük előtérbe, amelyben nemcsak a tudományos eredmények, hanem a sport és a kultúra is központi szerepet játszik. Ezt a holisztikus megközelítést tükrözte a „150-es ergométerezés”, amely az összefogás és a közös célok iránti elkötelezettségünket szimbolizálta. A rendezvény során számos hallgató, oktató és kari munkatárs vett részt abban a kihívásban, amely nemcsak fizikai próbatétel volt, hanem a közösség szellemi és lelki egységét is szimbolizálta. Az ergométerezés, mint közösségi sporttevékenység, lehetőséget biztosított számunkra, hogy együttes erővel lépjük át a saját határainkat, miközben szimbolikusan kifejeztük karunk összetartozását és egységét. Az esemény szervezése és lebonyolítása során az együttműködés, elhivatottság és kitartás értékei kerültek előtérbe, amelyek közösségünk alapját képezik. A sportban megnyilvánuló összefogás révén új energiát és lendületet kaptunk, amely a kari mindennapok szellemiségére is pozitív hatást gyakorolt, erősítve a közösségi szellemet és az egymás iránti elkötelezettséget.

Karunk egykori hallgatója, *Hatvany Viktória* kiállítása további művészeti élménnyel gazdagította közösségünket, mélyebb betekintést nyújtva a kortárs művészet világába, és arra ösztönözve bennünket, hogy a tudományos kutatások mellett a művészeteket is értékeljük és támogassuk. A kiállításon bemutatott művek az intellektuális kíváncsiság és a kreativitás jelentőségét hangsúlyozták, amelyek elengedhetetlenek az értelmiségi lét kiteljesítéséhez. Különösen megtisztelő volt számunkra, hogy a művésznő

egyik alkotását a Karnak ajándékozta, örök emléket hagyva az évfordulóhoz kapcsolódó ünnepi eseménysorozatról. A kiállítás lehetőséget kínált a hallgatók és oktatók számára, hogy elmélyüljenek a kortárs művészet remekműveiben, és felfedezzék a tudomány és művészet közötti szinergiákat. Hatvany Viktória munkái inspirációt nyújtottak számunkra, hogy új perspektívákat találjunk, és merjünk kilépni a megszokott gondolkodási keretek közül, hiszen a kreativitás és az innováció minden tudományos és művészeti tevékenység alapját képezik.

Ez az év tehát kivételes alkalmat teremtett arra, hogy méltóképpen ünnepeljük a Kar múltját, erősítsük közösségünket, és kiemeljük azokat az értékeket, amelyek meghatároznak bennünket. Az ünnepségek és rendezvények nemcsak a múlt iránti tiszteletünket fejezték ki, hanem a jelen és jövő iránti elkötelezettségünket is hangsúlyozták. Hálások vagyunk mindenkinek, aki velünk tartott ezen ünnepi események során, hiszen az ő részvételük és hozzájárulásuk nélkül ez az év nem lett volna ennyire sikeres. Az együtt töltött idő, az ünnepségek és a közös élmények mind hozzájárultak ahhoz, hogy megerősítsük azokat a kötelekeket, amelyek összekötnek bennünket, és továbbra is egy összetartó, támogató közösséget alkossunk. Reméljük, hogy a következő évek is hasonlóan gazdagok lesznek közös sikerekben, és továbbra is közösen építhetjük, formálhatjuk karunk jövőjét. Az előttünk álló időszakban célunk, hogy további lehetőségeket teremtsünk hallgatóink, illetve kollégáink számára, amelyek hozzájárulnak ahhoz, hogy a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kara továbbra is a tudományos és kulturális élet meghatározó szereplője legyen.

Dr. Görög Márta
egyetemi tanár, dékán

Tartalom

Köszöntő	3
Konferencia	7
Szép sikerek a diákköri konferenciákon	7
ÚNKP konferencia	13
Jogtörténeti diákkörösök országos találkozója Szegeden	15
XXVIII. Politológus Vándorgyűlés Szegeden	18
Tudományos diákköri élet a Politológiai Tanszéken	20
Összehasonlító módszertani kutatások	24
EPLO	26
Jog és Irodalom	27
Álom és Valóság	30
Százéves haladás	31
XI. Szegedi Jogtörténeti Napok	33
Kivételes konferencia	37
PhD – Karunk új doktorai	39
Baya Amouri	39
Assem Kalkamanova	41
Kálmán Renáta	42
Ferdous Rahman	45
Szaniszló Réka Brigitta	46
Szemle	49
Könyvünnep	49
Exkluzív	62
A Szegedre is 'hazajáró' professzor	62
Élmény	66
Diákköri kirándulás Pozsonyba és Dunaszerdahelyre	66
The evolution of civil law over the centuries	68
Kick – Off DIOGENES 2023	71
Lengyelországi kapcsolatait erősítette a Bűnügyi Tudományok Intézete	72
Szegedi sikerek az Országos Alkotmánybírósági Szimulációs Versenyen	74
Diákköri kapcsolatépítés az Újvidéki Egyetemmel	76
Évfolyam-találkozó	79
Ötvenöt év után – még mindig együtt	79
Negyvenöt éve végeztünk!	83
Öregdiákok a visszafiatalodott házban	85

Egy 23 éves évfolyam-találkozó margójára	88
Emlékeink megújítása	90
Alapítványi hírek	92
Könyvkiadás	92
Élet a Karon	94
III. Both Ödön Közjogtörténeti Emlékverseny	94
Tanár-diák vetélkedő	96
Első az országban	97
Alumni bál	98
Épületavató	100
Emlékezés id. Martonyi János életpályájára és munkásságára tiszteletére	105
A Magánjogot Oktatók Egyesülete	106
Tehetséggondozás, egy kicsit másképp	108
Alma Mater Weekend és Sportnap	110
Nagy Ferenc Emlékezés	111
Festmények az Aulában	113
Karrier nap	114
Nagy siker lett az SZTE ÁJTK első Nemzetközi Hete	116
Fókuszban a Nemzetközi és Unió Környezetjogi Kutatócsoport	118
Nemzetközi jogi 'Ki Mit Tud'?	120
A levéltári források feldolgozása	122
In memoriam	126
Kovács Ferenc	126
Somló Bódog	128
Almási Antal	129
Horváth Barna	130
Surányi-Unger Tivadar	132
Miklós László	134
Géczi József Alajos	136
Krónika	138
Rövid hírek	138
Kitüntetések	140
Diplomaosztó	141
Díszoklevelet kapott	142

Szép sikerek a diákköri konferenciákon

Négy szekcióban összesen huszonhét díjat nyertek az SZTE-ÁJTK hallgatói a 36. Országos Tudományos Diákköri Konferencián.

A Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kara a 36. Országos Tudományos Diákköri Konferencián négy különböző szekcióban is képviselte magát, amelyek közül mindegyikről díjakkal térhetek haza a versenyzők. Összesen 41 hallgatónk mutathatta be pályamunkáját az országos versenyen, amelynek ismeretében különösen kiemelkedő eredmény, hogy a versenyzők kétharmadának munkáját jutalmazták a rangos zsűrik. A továbbiakban az egyes szekciókra lebontva kívánom bemutatni a szegedi szempontból releváns eseményeket.

Állam- és Jogtudományi Szekció

A győri Széchenyi István Egyetem rendezte meg 2023. április 3–5. között az Országos Tudományos Diákköri

Konferencia első szekcióját, az állam- és jogtudományit, amely a határon túli intézményeket nem számítva hagyományosan kilenc állam- és jogtudományokat oktató egyetem tudományos ünnepe. Harminckét hallgatónk kvalifikálta magát a konferenciára, akik mellé további tizenhét szegedi opponens is csatlakozhatott. A más egyetemekről érkező dolgozatok bírálatát ellátó hallgatói opponenseink is eredményesen szerepeltek, ugyanis háromjukat is legjobb opponensi díjjal jutalmazták tagozataikban. Emellett szintén rangos elismerés Karunk számára, hogy összesen tizenegy zsűritagot delegálhatott a bírálóbizottságokba, akik az alábbiak voltak a tagozatok sorrendjében: *Sulyok Márton* adjunktus (Alkotmányjog tagozat 1.), *Tóth Judit* egyetemi docens (Alkotmányjog tagozat 4.), *Fantoly Zsanett* egyetemi tanár (Büntető-eljárásjogi és kriminalisztikai tagozat), *Balogh Elemér* egyetemi tanár

Varga Benedek konzulenseivel: Homoki-Nagy Mária és Varga Norbert professzorokkal

(Egyetemes és összehasonlító jogtörténeti tagozat), *Gellén Klára* egyetemi tanár (Infokommunikációs jogi tagozat), *Antal Tamás* egyetemi tanár (Magyar állam- és jogtörténeti tagozat 2.), *Ember Alex* egyetemi docens (Munkajogi tagozat 2.), *Szalai Anikó* egyetemi docens (Nemzetközi jogi tagozat 1.), *Mezei Péter* egyetemi tanár (Polgári jogi tagozat 2.), *Farkas Csaba* egyetemi docens (Polgári jogi tagozat 3.) és *Bakos-Kovács Kitti* adjunktus (Polgári jogi tagozat 3.).

Pillanatkép a kivételes szegedi sikereket ismertető eredményhirdetésről, főszerepben Dörögő Sándor

A Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kara négy I. díjban, öt II. díjban, öt III. díjban és hét különdíjban részesült, amellyel továbbra is a legjobb vidéki jogi karként az összesített rangsorban a harmadik helyen végzett – a közelmúlthoz képest csökkentve a hátrányát az Eötvös Lóránd Tudományegyetem és a Pázmány Péter Katolikus Egyetem mögött. Ezen kívül szegedi hallgató nyerte el a legjobb művészeti tárgyú dolgozatnak járó díjat is. A legkimagaslóbb hallgatói sikert pedig *Varga Benedek* érte el, ugyanis az Állam- és Jogtudományi Szekció legkiemelkedőbb dolgozatának járó Pro Scientia Aranyermesek Társaságának különdíját is elnyerte az I. díj mellett!

Ezen kívül még kiemelésre érdemes, hogy a *Molnár Erzsébet* által témavezetőként mentoráltak I. és III. díjban, valamint különdíjban részesültek a szekcióban, míg a Had- és Rendészet-tudományi Szekcióban szintén különdíjjal jutalmazták hallgatóját. Emellett szintén megsüvegelendő, hogy *Szomora Zsolt* professzor témavezetettjeit I. és III. helyvel díjazták, amellyel azonos eredménnyel végeztek *Sulyok Márton* versenyzői is.

Társadalomtudományi Szekció

Karunk politológia és nemzetközi tanulmányok szakos hallgatói számára jellemzően a Társadalomtudományi Szekció nyújt lehetőséget arra, hogy a diákköri mozgalomban megméressék magukat. A Debreceni Egyetem által 2023. április 12–14. között megvalósított tudományos tanácskozáson hét hallgató mutathatta be pályamunkáját az SZTE-ÁJTK színeiben. Emellett a korábbiakhoz képest jóval több zsűritagot is delegálhattunk a bírálóbizottságokba, aminek köszönhetően *Szalai Anikó* egyetemi docens (Nemzetközi tanulmányok I. tagozat), *Soós Edit* egyetemi docens (Politikatudomány II. tagozat) és *Merkovity Norbert* egyetemi docens (Politikatudomány V. tagozat) is részt vehetett a tagozati munkákban.

A három szegedi politológus és négy nemzetközi tanulmányok szakos hallgató kiemelkedően sikeresen képviselte Karunkat, ugyanis négyen is díjazottak lettek, sőt ketten I. helyezést értek el. A témavezetők közül *Sziebig Orsolya Johanna* adjunktust emelném ki, akinek hallgatóit az Állam- és Jogtudományi Szekcióban II. díjjal és különdíjjal jutalmazták, míg a Társadalomtudományi Szekcióban I. helyezett lett témavezetettje a társtémavezetése mellett.

A gálavacsora ünnepi hangulatát élvező szegedi témavezetők és témavezetettek

Humán Tudományi és Had- és Rendészettudományi Szekció

A két szekcióban egy-egy hallgatót indított Karunk, mivel a történettudományi és a kriminológiai dolgozatok ezeknek a portfóliójába illeszkedtek. Mindkét versenyzőnket különdíjjal jutalmazták, amellyel tovább javították a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának kiváló szereplését a 36. OTDK-n.

Ezúton is gratulálunk minden helyezett versenyzőnek, valamint nagyon köszönjük azon hallgatóknak is a munkáját, akik részt vettek versenyzőként vagy opponensként a 36. OTDK-n, ezzel is öregbítve Karunk hírnevét! Emellett hálánkat szeretnénk kifejezni a témavezetők irányába is, akik áldozatos munkája elengedhetetlen diákköröseink eredményes szerepléséhez.

*Dr. Pétervári Máté
adjunktus*

Állam- és Jogtudományi Szekció		
Előadó (konzulens)	Tagozat	A dolgozat címe
I. díjat nyert		
Andó Edit (Dr. Molnár Erzsébet adjunktus)	Büntetőjogi tagozat 2.	A „bosszúpornográfia” megítélése a büntető anyagi jogban
Kelemen Bálint (Dr. Szomora Zsolt egyetemi tanár)	Büntetőjogi tagozat 1.	A fiatalkorúak büntetőjogi belátási képességének elméleti és gyakorlati kérdései
Koncz Péter (Dr. Sulyok Márton adjunktus)	Alkotmányjog tagozat 4.	Az alapjogok horizontális hatálya – egy elemzés a hazai alkotmánybírói gyakorlat alapján

Varga Benedek (Prof. Dr. Homoki-Nagy Mária egyetemi tanár és Dr. habil. Varga Norbert egyetemi docens)	Magyar állam- és jogtör- téneti tagozat 2.	Az árdrágító visszaélésekről szóló 1916: IX. tc. dogmatikai elemzése a Budapesti Királyi Törvényszék gyakorlata alap- ján (1916-1918)
II. díjat nyert		
Csernus-Lukács Szilveszter (Dr. Pétervári Máté adjunktus)	Magyar állam- és jogtör- téneti tagozat 1.	Három dél-magyarországi sza- bad királyi város önkormány- zati szervezetének változásai a politikai átalakulások nyomán (1861-1868)
Kálmán Felícia (Dr. Hegyes Péter adjunktus és Dr. Sziebig Orsolya Johanna adjunktus)	Agrár- és környezetvé- delmi jogi tagozat	A húspótlás „divatos” kérdé- seinek élelmiszerjogi megkö- zelítése
Korponai Ákos (Dr. Sántáné Dr. Szakály Zsuzsa adjunktus és Dr. Tribl Norbert adjunktus)	Alkotmányjog tagozat 2.	Érvényesülhet-e a népszuve- renitás Bosznia-Hercegoviná- ban? Mérlegen a választójog gyakorlásának kérdései
Horváth Kata (Dr. Jakab Éva egyetemi tanár és Dr. Pozsonyi Norbert adjunktus)	Római jogi tagozat	Pecuniam credere. Életké- pek az antik római hitelélet világából
Tucsek Máté (Dr. Szívós Kristóf)	Polgári eljárásjogi tagozat	Az anyagi pervezetés felülbírálata a másodfokú eljárásban
III. díjat nyert		
Barzó Lilla (Dr. Görög Márta egyetemi tanár)	Polgári jogi tagozat 1.	Utólagos tájékoztatás: az orvo- si vizsgálatok/beavatkozások utáni igazmondás magánjogi aspektusai
Czigány Zsuzsanna (Dr. Siket Judit adjunktus)	Közigazgatási jogi tagozat 1.	Együtt-működik? A kormány- hivatal és a helyi önkor- mányzat szakmai kapcsolat- rendszere: középpontban a törvényességi felügyelet
Magony Gellért (Dr. Sulyok Márton adjunktus és Dr. Pongó Tamás adjunktus)	Alkotmányjog tagozat 2.	Állam és metaverzum. Liberland létjogosultságának alkotmányjogi kérdései
Pincési Boglárka (Dr. Molnár Erzsébet adjunktus)	Büntetőjogi és krimino- lógiai tagozat	A hálapénzzel kapcsolatos magatartások jogellenességi szempontú vizsgálata

Váczai Kristóf (Dr. Szomora Zsolt egyetemi tanár)	Büntetőjogi és krimino- lógiai tagozat	A kiskorú veszélyeztetése el- leni állami fellépés hatékony- ságát csökkentő tényezők egy aktakutatás alapján
Különdíjat nyert		
Barát Konrád (Dr. habil. Szalai Anikó egyetemi docens és Dr. Sziebig Orsolya Johanna adjunktus) Dr. Pergel Elza Győr Megyei Jogú Város alpolgármesteré- nek különdíja	Nemzetközi jogi tago- zat 2.	A környezetpusztításért való egyéni és vállalati felelősség nemzetközi jogi aspektusainak koncepcionális lehetőségei
Beke Miklós (Dr. Hegedűs Andrea egyetemi docens) Igazságügyi Minisztérium különdíja	Polgári jogi tagozat 1.	A gyermekkel való kapcsolat- tartás elméleti és gyakorlati vetületei, végrehajtásának sajátosságai
Budea Cintia (Dr. Badó Attila egyetemi tanár) Széchenyi István Egyetem Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola különdíja	Jog- és állambölcseleti tagozat	Szabad lesz, bíró úr? Avagy a laikus bíráskodás jogelméleti/ jogszociológiai kérdései
Gyurik Zita (Dr. Molnár Erzsébet adjunktus) Magyar Ügyvédi Kamara különdíja	Büntetőjogi tagozat 1.	A bűncselekmény elkövetésére irányuló szándék kinyilvánítá- sának büntetőjogi értékelése
Jubász Dzsentifer Tímea (Dr. habil. Csatlós Erzsébet adjunktus) Nemzeti Média- és Hírközlé- si Hatóság különdíja	Közigazgatási jogi tagozat 2.	A hazai anyakönyvezés: jog vagy kötelezettség? A születési adatszolgáltatási kötelezettség elmulasztásának jogkövetkez- ményei
Laskai Fanni (Dr. Karsai Krisztina egyetemi tanár) Magyar Büntetőjogi Társaság különdíja	Büntetőjogi tagozat 2.	Az „OnlyFans” kihívásai a büntetőjogi szabályozórend- szerben
Majzik Vivien (Dr. Antal Tamás egyetemi tanár) Országgyűlési Könyvtár különdíja	Magyar állam- és jogtör- téneti tagozat 1.	Szeged lesz és szebb lesz, mint volt. A szegedi kisajátítás jog- intézményei (1879-1884)

Művészeti tárgyú dolgozatért járó díj		
Lauer Viktória (Dr. Bakos-Kovács Kitti adjunktus)		Már hallottam valahol? - A zenei átdolgozások aktuális kérdései
Pro Scientia Aranyérmesek Társaságának különdíja		
Varga Benedek (Dr. Homoki-Nagy Mária egyetemi tanár és Dr. habil. Varga Norbert egyetemi docens)		Az árdrágító visszaélésekről szóló 1916: IX. tc. dogmatikai elemzése a Budapesti Királyi Törvényszék gyakorlata alapján (1916-1918)
A legjobb opponens díját kapta		
Auer Bence	Büntetőjogi tagozat 1. (általános rész)	
Horváth Csaba	Jog- és állambölcséleti tagozat	
Melis Zsuzsanna	Polgári jogi tagozat 4.	

Had- és Rendészettudományi Szekció		
Előadó (konzulens)	Tagozat	A dolgozat címe
Különdíjat nyert		
Aracsi Vivien (Dr. Molnár Erzsébet adjunktus)	Bűnügyi tagozat	A pedofil-nyilvántartás preventív hatékonyságának vizsgálata a gyermekporno-gráfia bűncselekményének fényében

Humán Tudományi Szekció		
Előadó (konzulens)	Tagozat	A dolgozat címe
Különdíjat nyert		
Grund Félix (Dr. Varga Norbert egyetemi docens és Dr. Pétervári Máté adjunktus)	Reformkori és dualizmus kori magyar történelem tagozat	Az 1875. évi szegedi országgyűlési választások a központi választmány iratai alapján

Társadalomtudományi Szekció		
Előadó (konzulens)	Tagozat	A dolgozat címe
I. díjat nyert		
Bense Dániel (Dr. Sziebig Orsolya Johanna adjunktus és Dr. Miletics Péter mesteroktató)	Nemzetközi tanulmányok V. tagozat	A Donyecki és a Luhanszki Népköztársaságok jogállásának változásai 2014-től napjainkig
Csiby Fruzsina (Dr. Merkovity Norbert egyetemi docens)	Politikatudomány II. tagozat	Politikusok a Facebookon: a 2021-es előválasztási és a 2022-es országgyűlési választási kampány az online térben
II. díjat nyert		
Lázár Szabolcs István (Dr. Jubász Krisztina adjunktus)	Nemzetközi tanulmányok III. tagozat	Az Európai Unió normatív hatalmának és az európaizáció vizsgálata a ciprusi válság kapcsán
III. díjat nyert		
Bíró Roland (Dr. Szalai Anikó egyetemi docens)	Nemzetközi tanulmányok II. tagozat	Emberi jogi egyezményekhez fűzött fenntartások

ÚNKP konferencia

Az egyetemi hallgatók, doktoranduszok és fiatal kutatók számára kiírt, legkiemeltebb országos kutatási ösztöndíjjal kitüntetettek 2023. évi konferenciája.

A korábbi éveknek megfelelően a 2022/23 tanévre a Kulturális és Innovációs Minisztérium újból meghirdette az Új Nemzeti Kiválósági Programot. Az ÚNKP célja, hogy támogassa a hazai kutatói és alkotóművészi utánpótlást, a tudományos és művészeti pályán való elindulást, majd pályán tartást, valamint a nemzetközi szinten is kiváló kutatók és alkotók kutatómunkáját. Az Új Nemzeti Kiválósági Program keretei között valamennyi kutatási időszakban

megrendezésre kerülnek az egyes egyetemi karok ÚNKP-konferenciái, amelyeken az adott időszak ösztöndíjsai mutathatják be eredményeiket. A Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kara 2023. április 20-án rendezte meg e fórumot. A konferenciát karunk dékánja, Görög Márta nyitotta meg, aki gratulációját fejezte ki az ösztöndíjasoknak, majd Antal Tamás professzor, tudományos dékánhelyettes vette át a szekció-vezetői feladatokat. Összesen 15 hallgatói és oktatói kiválóság mutatta be kutatási eredményeit, így az előadások az állam- és jogtudomány széles spektrumát érintették a büntetőjogtól

Görög Márta dékán megnyitja az ÚNKP-konferenciát a Kari Tanácssteremben

kezdve, a jogtörténeten át a nemzetközi kapcsolatok világáig.

A konferencia első előadója *Andó Edit* volt, aki a 'bosszúpornográfia' büntető anyagi jogi vonatkozásairól beszélt, majd *Arvai Gergő* prezentációja következett, melyben az előadó a mezőgazdasági innováció jogi aspektusait taglalta. Ezt követően *Botos Mihály* beszámolóját hallhattuk, amely egy új büntetőeljárás jogintézmény, az *online* kutatás alkotmányos megítéléséről és paradigmáiról szólt, majd az ellátás visszautasításának és a gyógyintézmény elhagyásának polgári jogi kérdéseibe nyertünk betekintést *Dörög Sándor* előadásában. A polgári és büntetőjogi témájú előadásokat egy jogtörténeti tárgyú prezentáció követte, amelyben *Grund Félix* az 1875. évi szegedi országgyűlési választások választójogi kérdéseit ismertette levéltári források alapján. A konferencia témái közül a munkajog sem hiányozhatott, *Lukács Adrienn* előadásában bepillantást nyerhettünk a digitális diszkrimináció és a munkajogi szabályok kapcsolatába.

Ezt követően alkotmányjogi és európai jogi témák következtek: *Magony*

Gellért a kérdéses megítélésű *Liberland* államtani és alkotmányjogi kérdéseiről beszélt, amit *Medvegy Dalma* beszámolója követett; ennek témája az uniós hatásköri klauzulák értelmezése volt. *Marsovszki Sára* előadása egyszerre érintette az európai jogot és a büntető anyagi jogot, ugyanis az előadó a hulladékkereskedelem uniós szabályozásának bemutatására vállalkozott az igazgatási és büntetőjogi szabályok párhuzamossága tükrében. A tételes jogtudomány és jogdogmatika mellett egy-egy előadást hallhattunk a jogszociológia és a nemzetközi kapcsolatok világából is: *Paizs Melinda* a jogi *pro bono*-jelenség definíálásának kihívásaival ismertette meg a hallgatóságot, *Pintér Tibor* pedig az állami törekénység és a dzsihadizmus kapcsolatáról beszélt a kelet-afrikai régióban. Az előadások palettájából a perjogi prezentáció sem hiányozhatott: *Tucsek Máté* az anyagi pervezetés másodfokú felülbírálatának dilemmáit ismertette. A konferenciát jogtörténeti előadások zárták: *Papp Csaba* a törvényhatóságok és a kormány közötti felügyelet kap-

csolatát mutatta be a dualizmus időszakában, majd *Varga Benedek* előadása következett, amelynek központi témája az árdragító visszaélések egyes tényállási elemeinek dogmatikai elemzése volt a Budapesti Királyi Törvényszék gyakorlatában.

A konferencia lezárásaképpen a szervezők alkalmat nyújtottak a tudományos diskurzusra; ennek keretei között lehetőség nyílt észrevételek megtételére és a felvetett kérdések megvitatására. A

konferencián résztvevők nagy száma és a témakörök széles merítése hűen tükrözte a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karán folyó aktív, számos jogterületre kiterjedő kutatási tevékenységet mind a diákköri, mind a doktoranduszi szférában. Az idei év ÚNKP ösztöndíjasainak gratulálunk és kutatási témájukhoz sok sikert és további eredményes munkát kívánunk!

Varga Benedek
joghallgató

Botos Mibály doktorandusz ismerteteti az ÚNKP-ösztöndíj keretében elért kutatási eredményeit

Jogtörténeti diákkörösök országos találkozója Szegeden

A 2020. évi kezdeményezést követően ismételtelen megszervezte a Szegedi Tudományegyetem Magyar Jogtörténeti Tanszéke a Jogtörténeti Tudományos Diákkörök Konferenciáját 2023. május 5-én. Az előző rendezvény a COVID-járvány időszakában még csak *online*

valósulhatott meg, így első alkalommal társulhatott a tudományos konferencia nyújtotta intellektuális élmény mellé a személyes találkozások öröme is. A három évvel ezelőttihez hasonlóan nagy érdeklődés övezte a graduális hallgatók részéről a tudományos tanácskozást,

amelynek célja az volt, hogy számukra biztosítson lehetőséget kutatási eredményeik bemutatására. Ezt bizonyítja, hogy tizennégy előadó jelentkezett előzetesen hat egyetemről, akik közül végül tizenketten gyűltek össze az érdeklődő közönség mellett a Szegedi Akadémiai Bizottság székházában.

Homoki-Nagy Mária, a Magyar Jogtörténeti Tanszéket vezető egyetemi tanár köszöntötte a résztvevőket a rendezvény nyitányaként, amelyet követően *Varga Norbert* habilitált egyetemi docens elnökölte a Közjogtörténeti Tagozatot. A legnépesebb tematikai egységként egészen az ebédszünetig tartottak az előadások, amelyek a magyar alkotmánytörténet egyes részkérdéseit tárgyalták. Szegedi hallgató, *Grund Félix* nyitotta meg a tagozatot az áprilisi törvények népképviselési választójogát megreformáló 1874:XXXIII. tc. helyi végrehajtását levéltári források alapján vizsgáló előadásával, amely helytörténeti mélyfúrás követően nagyobb ívű eszmetörténeti kutatás „került terítékre”. *Győri Anett*, az Európai Jogtörténeti TDK hallgatója ugyanis a szuverenitás magyar és európai aspektusait ismertette Erdély államiságát fókuszba helyezve. Az ELTE-ről érkező *Hégen-Szénes Henrietta* szintén Erdély történetéhez kapcsolódó jogi kérdést tett elemzése tárgyává,

mivel Bálványos-havasának évszázados múltját mutatta be. *Molnár Dániel* a debreceni hagyományokat követve latin nyelvű források feldolgozása nyomán a 18. századi magyar dikaszterialis szervezet átalakításához nyújtott értékes adalékokat, ugyanis az *Einrichtungswerk*nek mint jogi dokumentumnak a Magyar Királyi Helytartótanács 1723. évi megszervezésére gyakorolt hatását elemezte. *Schepp Zorka Anna*, a Pécsi Tudományegyetem hallgatója a *Regina Mundi* ciszterci monostor kapcsán egészen napjainkig „futtatta ki” a történeti szálát.

A korábbi évekhez képest kijelenthető, hogy aktívabbá váltak a magánjogtörténeti kutatások, ugyanis ebben a tagozatban négy előadó szerepelhetett. A szegedi jogtörténeti iskola kebeléből érkező *Forgó Zsanett* özvegyi jogról szóló előadása keretében a hallgatóság egy levéltári kutatásra épülő joggyakorlat-elemzést ismerhetett meg, míg a debreceni előadó, *Somorjai Kristóf* a magánjogi kodifikáció lépésein keresztül vezette végig egy római jogból származó jogintézmény történetét. A Károli Gáspár Református Egyetem hallgatója, *Kiss Virág* a jogtörténetben eddig kevésbé vizsgált szocialista világlátás beépülését vizsgálta a magyar jogrendszerbe, szintén levéltári példákon keresztül a házassági jog kapcsán, míg

A konferencia utolsó mozzanata – a közös csoportkép

Grund Félix ismerteti az 1874:XXXIII. tc. megalkotásának mozzatörugóit az egyes álláspontok szerint

Kandikó Levente (PPKE JÁK) a napjainkban virágzó helyi jogi népszokáskutatás szép példáját mutatta be.

A zárótagozat az európai alkotmány- és jogtörténettel foglalkozó diákkörösöket fogta össze, akik középkori témák feldolgozására vállalkoztak. Az első előadó, a pécsi *Cseri Máté* a középkori céhek eszmetörténetével és céhszabályzataival foglalkozott, míg az ELTE

hallgatója, *Horváth Eszter* az angol trón körüli viszályok jogi vonatkozásait ismertette. Az utolsó előadó, a szintén a PTE-t képviselő *Rózsa Csongor Ernő* a hallgatóságot a nyelvészeti és fordítási készségeivel „kápráztatta el”, ugyanis az egyik első angolszász jogkönyv egyes rendelkezéseinek felfejtését tűzte ki céljául. A közönség a másfélezer éves jogi szövegek értelmezéseinek nehézségét

A konferencia szép számú hallgatósága érdeklődve figyeli az előadásokat

ismerhette meg, amelynek során az előadó az egyes tudományos álláspontokat is részletesen ismertette saját véleményét sem rejtve véka alá.

A konferencia az érdekes előadásokon túl hosszabb eszmecsereket is generált a közönség és a kutatásaikat ismertető hallgatók között, így pezsgő, a diákköri munkára inspiráló közeget alakíthatott ki a több mint harminc fős jogtörténész-közösség ezen a péntek délutánon. Emiatt is hálás köszönettel tartozunk, hogy az előadók szép számú megjelenése mellett a témavezetők sem mulasztották el a részvételt, ezzel is megadva a rangját az eseménynek. A rendezvény mindenképpen azt bizonyította, hogy érdemes a jogtörténettel foglalkozó ifjaknak tere-

pet biztosítani kutatásaik bemutatására a kari és országos diákköri konferenciák mellett, így céljaink között szerepel a kezdeményezés folytatása.

A konferencia megvalósulását a Miniszterelnökség által kiírt 'Az Országos Tudományos Diákköri Konferencián, valamint tudományos műhelyein való részvétel és a lebonyolítási feladatok ellátása – A jogi kari hallgatók és a középiskolások belépésének támogatása a kari tudományos életbe' című, NTP-HHTDK-22-0065 kódjelű pályázat támogatta.

*Dr. Pétervári Máté
adjunktus*

XXVIII. Politológus Vándorgyűlés Szegeden

A Magyar Politikatudományi Társaság 2023. május 25–26-án tartotta meg Szegeden vándorgyűlését, amelynek szervezője a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának Politológiai Tanszéke volt, immáron negyedik alkalommal. A rendezvénynek az Állam- és Jogtudományi Kar frissen felújított főépülete adott otthont. *Merkovity Norbert*nek, a Politológiai Tanszék vezetőjének üdvözlő szavai után *Görög Márta*, a Jogtudományi Kar dékánja *Bibó István* szavaival köszöntette az egybegyűlteket, aki beszédében az egyetem korábbi legendás oktatójának az 1946 szeptemberében elmondott professzori székfoglalójából idézett, miszerint a társadalomtudósoknak egyszerre kell óvakodni a dolgok lapos leegyszerűsítésétől és azok felesleges túlbonyolításától. Ezek a gondolatok a konferencia

szellemiségének tömör és lényegre törő összefoglalójaként is szolgáltak. *Görög Mártát* követően *Szabó Gábor*, a Szegedi Tudományegyetemért Alapítvány Kuratóriumának elnöke és *Dobos Gábor*, a Magyar Politikatudományi Társaság főtitkára üdvözölte a mintegy 140 résztvevőt.

A konferencia nyitóelőadását *Kováts Eszter*, a Bécsi Egyetem oktatója tartotta a *gender* fogalma körüli viták politikai és tudományos tétjeiről, miután átvette a témában írott könyvéért neki ítélte 2023. évi rangos Kolnai-díjat. Ezt követően a Vándorgyűlés vezérszónokának, *Deborah Avant*nak, a Denveri Egyetem professzorának a 'Between Probability and Possibility: Productive Scholarly Research in the Shadow of War' című előadását hallgatta meg a konferencia plénuma, amelyben a tudományos

Deborah Avant, a konferencia keynote előadója

kutatás és publikálás kihívásokkal teli változóinak szövevényes összefüggéseit járta körül az előadó.

A XXVIII. Politológus Vándorgyűlés témája a politika és politikatudomány a háború árnyékában volt. A konferencia két napja alatt összesen 28 panelben megközelítőleg 140 előadás hangzott el magyar, amerikai, lengyel, spanyol, szlovén, szerb, mongol, japán és török előadóktól. A 2023. évi szervezés innovációja, hogy – a vándorgyűlések történetében először – külföldi kutatók is színesítették a konferencia angol nyelvű paneljeit.

A panelek tematikájukban elsősorban Oroszország 2022. február 24-én Ukrajna ellen indított háborúját, annak okait, következményeit, valamint a rájuk adott válaszokat járták körül a nemzetközi, uniós, nemzeti és szubnacionális szintek vonatkozásában egyaránt, a politikatudomány minden rész- és határterületét lefedve ezzel. A demokrácia- és politikaelmélet, politikai kommunikáció, választások, választói magatartás, önkormányzatiság és civil szervezetek, politikai rezsimok és politikai vezetés, pártok és pártrendszerek, közpolitikai folyama-

tok és trendek, a nemzetközi politika és biztonság, az európai uniós szakpolitikák és döntéshozatal témakörökben egyaránt hallhattak előadásokat a konferencia résztvevői. Külön panelekben számoltak be a konferencián a Szegedi Tudományegyetem Interdiszciplináris Kutatásfejlesztési és Innovációs Kiválósági Központ (IKIKK) Humán és Társadalomtudományi Klaszterének IKT és Társadalmi Kihívások Kompetenciaközpontjának egyes kutatócsoportjai is, betekintést nyújtva ezzel az adott kutatócsoportokban zajló tudományos munkába. Képviseltették magukat a konferencián továbbá a European Election Monitoring Center (EEMC), európai parlamenti választásokat megfigyelő nemzetközi kutatócsoport tagjai, illetve a világ számos országának politikatudományi műhelyeit tömörítő International Political Science Association (IPSA) képviselői is. Különösen parázs szakmai viták alakultak ki a résztvevők között a háborút közvetlenül érintő témakörökkel kapcsolatban, ami szemléletesen illusztrálja a konferencia előadói által körüljárt társadalmi-politikai kérdések fontosságát, érzékenységét és aktualitását.

Merkovity Norbert, a Politológiai Tanszék vezetője köszönti a konferencia résztvevőit

A résztvevőket az első nap végén a Vármúzeumban rendezett fogadáson Szeged város önkormányzata képviselőiben – úgy is, mint a rendezvény egyik fő szponzora – *Mihálik Edvin*, a Zöld város programért felelős tanácsnoka mondott pohárköszöntőt.

A második napon, a konferencia záróülésén ünnepélyes keretek között átadták a Politológiai Tanszék poszterversenyén – amelynek témája megegyezett a konferenciával – az

első, második és harmadik helyezést elért hallgatóknak járó elismerő okleveleket. Záróbeszédében Dobos Gábor, a Magyar Politikatudományi Társaság főtitkára a konferencia pozitív értékelését követően megköszönte a szervezők munkáját, valamint abbéli reményét fejezte ki, hogy Szeged hamarosan ismét otthont adhat egy újabb politológus vándorgyűlésnek.

*Dr. Juhász Krisztina
adjunktus*

Tudományos diákköri élet a Politológiai Tanszéken

Poszterverseny

A Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának Politológiai Tanszéke a 2022/23-es tanév tavaszi félévében hallgatói poszterversenyt hirdetett. A 'Politika és politikatudomány a háború árnyékában' címet viselő pályázatra olyan pályaművek érkezését várta a zsűri, amelyek tematikájukban

elsősorban Oroszország 2022. február 24-én Ukrajna ellen indított háborúját, annak okait, következményeit, valamint a rájuk adott válaszokat járták körül – nemzetközi, uniós, nemzeti és szubnacionális szintek vonatkozásában egyaránt –, a politikatudomány minden rész- és határterületét lefedve ezáltal.

A téma aktualitását és a hallgatói érdeklődést egyaránt remekül illusztrálja,

A Politológiai Tanszék 2023. évi hallgatói poszterversenyének díjazottai: Csendes Zsófia, Hajdu Gergő Borisz (harmadik helyezés), Kozák Ákos, Márton Richárd (második helyezés) Biró Roland (első helyezés)

hogy a poszterversenyre rekordmennyiségű, tizennyolc pályamunka érkezett, összesen huszonhét hallgató részvételével. A Politológiai Tanszék oktatóiból és nyugdíjas kollégáiból álló zsűri nehéz helyzetben volt, mivel a beérkezett pályamunkák mindegyike aktuális és érdekesítő kérdéseket feszegetett, színvonalasan és szemléletesen dolgozva fel a választott témát.

Az első helyet *Biró Roland* elsőéves jogász és végzett nemzetközi tanulmányok szakos hallgató szerezte meg, akinek posztere a háború nemzetközi politikára gyakorolt hatását, illetve az orosz-ukrán konfliktusra adott nemzetközi reakciókat járta körül. A második helyet *Kozák Ákos* és *Márton Richárd*, másodéves politikatudományok alapszakos hallgatók munkája nyerte el, amely a NATO szerepével kapcsolatos eltérő álláspontokat vette számba a magyarországi politikai aréna vonatkozásában. Harmadik helyen *Csendes Zsófia* és *Hajdu Gergő Borisz*, harmadéves politikatudományok alapszakos hallgatók pályaműve végzett, amelyben a hallgatók az orosz Wagner-csoport afrikai jelenlé-

tének különböző aspektusait dolgozták fel.

Az ünnepélyes díjátadóra május 26-án, a 2023. évi Politológus Vándorgyűlés záróakkordjaként került sor, amelynek idején az SZTE Állam- és Jogtudományi Kar főépülete adott otthont.

Sikerek a XXXVI. OTDK Társadalomtudományi Szekciójában

Kiválóan szerepeltek az SZTE ÁJTK politológus és nemzetközi tanulmányok szakos hallgatói a XXXVI. OTDK Társadalomtudományi Szekciójában. A megmérettetésre kijutott hét pályamunka közül két első helyezéssel, valamint egy-egy második, illetve harmadik helyezéssel tértek haza a Kar hallgatói.

Első helyen végzett a maga szekciójában *Bense Dániel*, másodéves nemzetközi tanulmányok, valamint *Csiby Fruzsina*, mesterszakos politológus hallgató. Előbbi hallgató *Sziebig Orsolya Johanna* adjunktus témavezetése mellett a Donyecki és a Luhanszki Népköztársaságok jogállásának változásait dolgozta fel 2014-től napjainkig, utóbbi pedig

Csily Fruzsina, mesterszakos politológus hallgató első helyezést elérő szerző előadása látható

'A Politikusok a Facebookon: a 2021-es előválasztási és a 2022-es országgyűlési választási kampány az online térben' című, *Merkovity Norbert* egyetemi docens témavezetésével készült munkájával érte el a kiváló eredményt.

Második lett *Lázár Szabolcs* mesterszakos politológus hallgató munkája, amely az Európai Unió normatív hatal-

Biró Roland, OTDK harmadik helyezett és Bense Dániel, OTDK első helyezett látható a díjazásról szóló okleveleikkel

mát és az európaizáció jelenségét vizsgálta a ciprusi válsággal kapcsolatban, *Juhász Krisztina* adjunktus témavezetése mellett. Harmadik helyezést szerzett továbbá *Biró Roland*, elsőéves jogász és végzett nemzetközi tanulmányok szakos hallgató, aki dolgozatában *Szalai Anikó* egyetemi docens témavezetésével az emberi jogi egyezményekhez fűzött fenntartások kérdéskörét járta körül.

Utánpótlásnevelés és rekrutáció a TDK keretében

A Karon folyó TDK-tevékenységek keretében *Kószó Richárd*, az SZTE ÁJTK Politológiai Tanszékének harmadéves PhD-hallgatója több ízben látogatást tett több szegedi középiskolában is a 2022/23-as tanév folyamán, azzal a nem titkolt céllal, hogy felkeltse a diákok érdeklődését egyes aktuális társadalmi-politikai témák, illetve problémák iránt, valamint, hogy népszerűsítse köreikben az SZTE ÁJTK-n folyó képzéseket, biztosítva ezzel a Kar számára az érdeklődő, jóképességű hallgatókból álló utánpótlást. E célok érdekében *Kószó Richárd* több interaktív előadást is tartott az érintett középiskolák több osztályában is az Európai Unió alapvető működéséről, különös tekintettel annak pénzügypolitikájára, kohéziós alapjaira. Az előadások alkalmával szó esett az EU támogatáspolitikájának rendszeréről, valamint az uniós források hasznosításának lehetőségeiről. A szakpolitika célkitűzésein túl, a diákok megismerkedhettek az öt legfontosabb célterülettel és a támogatások hazai felhasználásának módjaival. A tanórák interaktivitásának biztosítása érdekében a diákok részt vehettek egy uniós kvízben is, amelynek sikeres kitöltéséhez egyaránt támaszkodniuk kellett a korábban meglévő és az előadás alatt szerzett ismereteikre.

Kószó Richárd PhD-hallgató tart előadást a szegedi Kiss Ferenc Erdészeti Technikum diákjainak

2023. április 4-én az SZTE ÁJTK Politológiai Tanszéke vendégül látta a szegedi Deák Ferenc Gimnázium, Eötvös József Gimnázium és Kiss Ferenc Erdészeti Szakgimnázium, a diákjait a jogi kar frissen felújított főépületében. A középiskolások először egy tájékoztatót hallhattak *Petrovski-Oláh László*, a Politológiai Tanszék tudományos segédmunkatársa és képzési koordinátora

Petrovski-Oláh László, az SZTE ÁJTK tanársegédje tart tájékoztatót a Karon oktatott szakokról, képzésekről

részeről a Karon oktatott szakokról, képzésekről, valamint az általuk nyújtotta elhelyezkedési lehetőségekről, karrierutakról. Ezt követően az egyetemi oktatás gyakorlati oldalába is betekintést nyerhettek az érdeklődők Kószó Richárd jóvoltából, aki az Európai Unió szervezeti felépítésébe és működésébe nyújtott betekintést a jelenlévő diákok számára, különös tekintettel az egyes költségvetési források, pénzügyi alapok elosztására és felhasználására.

A rendezvény kötetlen beszélgetéssel zárult, amelynek keretében a középiskolások és kísérőtanáraik közvetlen beszélgetésbe elegyedhettek a Politológiai Tanszék több oktatójával és PhD-hallgatójával is, közelebbről is megismerve ezáltal a Karon zajló képzéseket, az egyes szakokon oktatott tárgyakat és a kari élet mindennapjait. A diákokkal folytatott személyes beszélgetésekből kiderült, hogy többen fontolgatják, hogy felsőoktatási tanulmányaik vonatkozásában az SZTE ÁJTK valamelyik képzését választás.

*Szabó Palócz Orsolya
tanársegéd, tanszéki TDK-koordinátor*

Összehasonlító módszertani kutatások

Beszámoló egy PhD konferenciáról

A Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Doktori Iskolája 2023. június 2-án rendezte meg a hagyományos éves doktorandusz konferenciáját 'Az összehasonlító módszer alkalmazásának irányai a jog- és államtudományokban' címmel. Az Igazságügyi Minisztérium jogász-képzés színvonalának emelését célzó programjának segítségével megvalósuló rendezvénynek ezúttal a Microsoft Teams felülete adott otthont. A résztvevők között nem csupán jogász doktori hallgatók voltak, hanem más társadalomtudományok doktoranduszai is képviselték magukat.

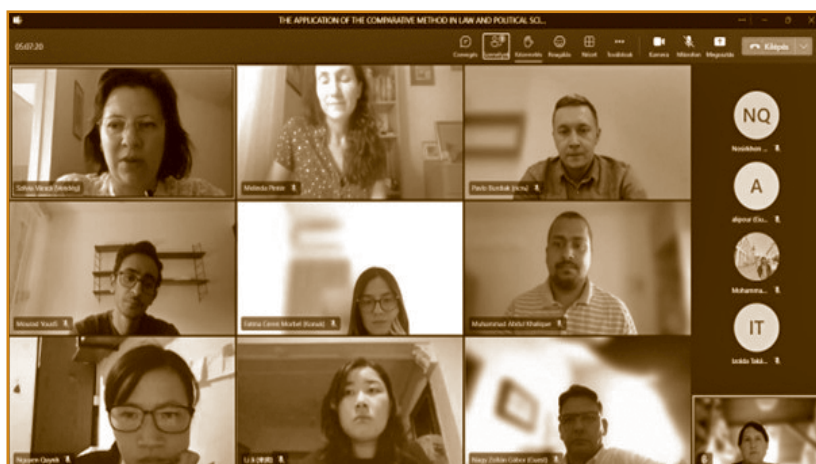
A szakmai program *Blutman László* professzor, a Doktori Iskola vezetőjének köszöntőjével kezdődött, majd *Mezei Péter* professzor, a Szegedi Tudományegyetem Doktori Intézetének igazgatója tartott nyitó előadást az összehasonlító módszer jelentőségéről

(angol nyelven), „Introductory thoughts about the phenomenon of the comparative method” címmel.

A plenáris megnyitót követően a konferencia két szekcióban folytatódott. Az első platform, amelyet *Csatlós Erzsébet*, a Közjogi Intézet habilitált adjunktusa elnökölt, a magyar anyanyelvű doktori hallgatók számára biztosított lehetőséget magyar és angol nyelven, hogy bemutassák kutatási eredményeiket. A szekcióban olyan témák szerepeltek, mint például a jogalkotással okozott károk megtérítésének hazai szabályai az uniós jog tükrében, vallásszabadság az ókorban és napjainkban, a relatív házassági akadályok szintézise az olasz és a magyar házassági jogban, a közösségi média szabályozásának irányai, a német és japán társasági jog összehasonlítása, az alkotmányos identitás kérdései, az összehasonlító módszer alkalmazása a közigazgatás

Megnyitó, plenáris előadás

Szekciók

személyzetére vonatkozó méltatlansági szabályozás során, a helyi és települési adók összevetése, agrárjogi összehasonlító elemzések. Valamint a mesterséges intelligenciára vonatkozó szabályozás kérdései is napirendre kerültek nemzetközi összehasonlításban.

A második szekcióban Kertészné *Váradi Szilvia*, a Nemzetközi Jogi és Európa-jogi Tanszék adjunktusának előnkénti mellett kizárólag angol nyelvű előadások hangzottak el, széles nemzetközi perspektívában, a legkülönbözőbb témákban. Több előadás érkezett a nemzetközi magánjog területéről, mint például a szerződéses kártérítés előreláthatóságának doktrínája a hagyományos és modern adásvételi jogban, a beruházási viták rendezésével foglalkozó multilaterális bíróság tagjainak kiválasztásának kérdései, vagy az összehasonlító módszerek alkalmazása a nemzetközi kereskedelmi mediáció során. Előadás hangzott el a közösségi média tartalmak vizsgálatának módjáról, az összehasonlító jog szerepéről az ENSZ esetében, a digitális piacokról, valamint a jogi előírásoknak való megfelelésről a munkajogban. Elemzések

születtek a nemzetközi büntetőjog körülményeiről, a kínzás abszolút tilalmáról, valamint a menekültválság kérdéseiről. Érdekes prezentáció született az EU megítéléséről Közép-Ázsiában a médiabeszélgetések összehasonlító vizsgálatán keresztül, illetve a deliberatív demokrácia gyakorlati problémáiról a döntéshozatalban nemzetközi szinten.

A rendezvény kiváló lehetőséget nyújtott a doktori hallgatók számára a jogösszehasonlítás módszertanának elméleti és gyakorlati megvitatására, ezáltal bővítve a résztvevők tudományos és módszertani ismereteit, szélesítve a fiatal kutatók látókörét. A konferencia anyagáról összefoglaló elektronikus kötet is készült, amelynek első része tartalmazza a két szekció magyar és angol nyelvű előadásainak absztraktjait, a második részben pedig az előadások alapján készült, válogatott tanulmányok olvashatók. A kötet a Szegedi Jogász Doktorandusz Konferenciák sorozat XIII. köteteként jelent meg 131 oldal terjedelemben.

Dr. Fejes Zsuzsanna
egyetemi docens

EPLO

Digitalizáció, mesterséges intelligencia és szegedi sikerek

A digitalizáció és mesterséges intelligencia volt a középpontban az Európai Közjogi Szervezet 2023. június 8-án tartott 34., éves nemzetközi konferenciáján, amely idén a 'Digital Transformation: Technology, Fundamental Rights, Public Administration' címet viselte.

A több mint 180 főt egyesítő konferencia plenáris szekciójának egyik előadója ebben az évben karunk Nemzetközi és Regionális Tanulmányok Intézetének intézetvezetője, *Szalai Anikó* egyetemi docens volt, aki egyúttal átvette az EPLO nyári akadémiajának vezetését. A konferencia záró rendezvényén karunk oktatóját, *Sulyok Mártont* – francia és magyar előterjesztésre – az EPLO tudományos testületének, a European Group of Public Law tagjának választották.

Az EPLO éves konferenciája képezi a záróeseményét a szervezet nyári programjainak, így a három hetes nyári akadémiajának, amelyen ebben az évben karunk negyedéves joghallgatói, *Bácsfalvi Soma* és *Medvegy Dalma* vehettek részt az Igazságügyi Minisztérium és az NRTI ösztöndíjával. A konferencia keretében megrendezett *workshop*-ok között idén ismét helyet foglalhatott egy, a szegedi delegáció által előterjesztett és gondozott kerekasztal beszélgetés, amelynek előterjesztői és szervezői *Szalai Anikó* intézetvezető és *Tribl Norbert* adjunktus voltak. Az 'Essential state functions in the age of digitalization' című szegedi *workshop* nagy érdeklődés mellett, olasz és portugál kollégák bevonásával zajlott. Külön öröm volt a szervezők számára, hogy a közönség soraiban foglalt he-

Medvegy Dalma és Bácsfalvi Soma joghallgatók képviselték a szegedi jogi kart az Európai Közjogi Akadémia képzésén Görögországban

Szalai Anikó a konferencia plenáris ülésének meghívott előadójaként a digitalizáció miatt az emberi jogokat érő kihatásokról beszélt

lyet *Sabino Cassese*, olasz alkotmányjog professzor, az Olasz Alkotmánybíróság egykori elnöke.

Kollégáink a rendezvényen az Igazságügyi Minisztérium jogászképzés színvonalának emelését célzó programjai

keretében megvalósított EPLO Szeged 2023 projekt (IX-SZ/ID/513/2/2022.) támogatásával vehettek részt.

*Dr. Szalai Anikó
egyetemi docens*

Jog és Irodalom

Beszámoló a Nagy Tamás Emlékkonferenciáról

2018. szeptember 22-én, öt éve hunyt el *Nagy Tamás*, a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának oktatója. Tamás kutatási területe a jog és irodalom irányzata volt, kutatói energiáit alapvetően e két világ összefonódásának feltérképezésére fordította. Munkássága úttörő volt, és elévülhetetlen érdemeket szerzett abban, hogy ez a Magyarországon kevésbé ismert jogbölcséleti áramlat meghonosodjon. Az emlékkonferenciával tisztelegni kívántunk Tamás emléke és életműve előtt.

A Magyar Tudományos Akadémia Szegedi Akadémiai Bizottsága és az SZTE ÁJTK Összehasonlító Jogi és Jogelméleti Intézet közös szervezésében 2023. szeptember 22-én került megtartásra a Nagy Tamás Emlékkonferencia. Az esemény megrendezésének indokát az szolgáltatta, hogy öt éve, 2018. szeptember 22-én hunyt el barátunk, kollégánk. Tamásnak oroszlánrésze volt abban, hogy a 'jog és irodalom' elnevezéssel illetett interdiszciplináris irányzat megjelent Magyarországon. Nemzetkö-

zi színvonalon művelt tudományos munkásságával maradandóan hozzájárult ahhoz, hogy ez az alapvetően amerikai gyökerű szemlélet megjelenhessen a kelet-közép-európai viszonyok között és a régió kulturális kontextusában érvényes állításokat tegyen a jog és az irodalom kapcsolatáról.

Több kari professzor megtisztelte a konferenciát

Ezen túlmenően Tamás irodalmi érdeklődésében kiemelt helyet foglalt el *Hajnóczy Péter* munkássága. Ennek foglalatosa az 'Egy arkangyal viszontagságai. Jog, irodalom, intertextualitás, Hajnóczy Péter műveiben' című könyv, amely mindössze egy szűk hónappal a halála után jelent meg. A konferencia célja az volt, hogy az Összehasonlító Jogi és Jogelméleti Intézet közreműködésében emléket állítsunk Tamásnak és tudományos hagyatékának.

A szervezés megkezdésekor az egyik első kérdés, amit a szervezőbizottságnak el kellett döntenie, az volt, elsősorban jog és irodalom fókuszú legyen-e a konferencia, hangsúlyozva Tamás tudományos érdeklődését, avagy diszciplinárisan nyitottabb, ami a nem rokon témával foglalkozó kollégák számára

is lehetőséget ad az emlékezésre. Végül az utóbbi megfontolás győzött. Nem utolsósorban azért alakult így, mert kevéssel Tamás halála előtt alakult meg az Összehasonlító Jogi és Jogelméleti Intézet mint a jogi kar több tanszékéből összevont szervezeti egysége, és ezzel a megoldással könnyebben be tudtak vonódni az emlékezésbe a diszciplináris szempontból távolabb álló kollégák is.

A konferencia három fő szakaszra oszlott. Az első szakaszt a plenáris előadások képezték, majd egy ebédszünet után két párhuzamos szekcióból álló blokk következett. A konferenciát *Balogh Elemér* megnyitó beszéde, majd *Antal Tamás* köszöntője vezette fel. A plenáris előadásokban úgy a szakmai és emberi méltatás, mint a diszkrét, intellektuálisan serkentő kritika helyet kapott. *Varga Attila*, a Sapientia Egyetem docense az erdélyi magyar irodalom keresztül értekezett arról, hogy az irodalom mint fikciós szöveg milyen módokon tud reflektálni a valóságra. *Fekete Balázs* a személyes emlékezést a tudományos szemlélettel fűzte össze oly módon, hogy Tamás megközelítésmódját aktualizálta és értelmezte újra. A jelen sorok írója a tudományos-fantasztikus irodalom jogábrázolását és problémafelvetéseit mutatta be két kortárs példán keresztül. *Blutman László* egy mérsékeltén szkeptikus álláspontot képviselve mutatta be azt, hogy a 'jog és irodalom' kutatások körén belül az 'irodalom a jogban' szemléletmód hogyan használható a jogalkotás, a jogalkalmazás, valamint a jogtudomány vonatkozásában. A plenáris előadások közül bizonyos szempontból *Cserjés Katalin*é volt a legemlékezetesebb: az előadó nagymértékben személyes hangvétellel emlékezett meg Tamásról mint barátáról és szellemi társáról. Kettejük kapcsolódási pontját Hajnóczy Péter jelentette; Cserjés ér-

zékletesen és mély átéléssel idézte fel tudományos együttműködésükről, ami egyúttal meghitt barátsággá mélyült.

Nagy Tamásra emlékeztünk

A párhuzamos szekciók széles tematikus változatosságot mutattak. Az első délutáni blokkban külön szekciót kapott a jog és irodalom irányzata. Ebben a közönség informálódhatott arról, hogyan jelent meg kora szépirodalmában a dualizmus korának egyik jogász-politikusa, *Szilágyi Dezső*; szó esett arról, hogyan jelenik meg a foucault-i 'biopolitika' gondolata Hajnóczy 'Jelentések a süllyesztőből' című, a szentgotthárdi fegyelmező – politikai foglyokat őrző – elmeegógyintézet működéséről beszámoló kötetben; elhangzott elemzés az 'Ágnes asszony' büntetőeljárású vetületéről; *John Burdett* munkásságán keresztül szó esett a krimi és a posztkolonializmus összefüggéséről; továbbá egy előadás foglalkozott *J. M. Coetzee*: 'Michael K. élete és kora', illetve *Heinrich von Kleist* 'Kohlhaas Mihály' című regényeinek intertextuális elemzésével.

A többi szekció érintett jogelméleti és jogszociológiai kérdéseket, köztük – egyebek mellett – a 'bírói populizmus' jelenségét és a koronavírus-járványnak az elsőéves joghallgatók digitális ismereteire tett hatásait. Ezen túlmenően egy szekció foglalkozott a szerzői jog aktuális kérdéseivel, továbbá egy szekció az igazságszolgáltatás és a demokrácia kapcsolatával, azon belül elsősorban a bírói függetlenség, illetve a laikus bírászkodás problémáival. Ugyancsak ebben a szakaszban kapott helyet egy kerekasztal-beszélgetés az ún. hermeneutikai esetrekonstrukció jogszociológiai módszeréről.

A második délutáni blokkban zajlott párhuzamos szekciók blokk szintén tartalmazott egy jog és irodalom szekciót, amely a maga diszciplináris határain belül továbbra is széles változatosságot mutatott: tematikája az indián regények 'természetjogától', jogi alapértékeitől a – mégoly megérthető – bosszú fikcióban ábrázolt erkölcsi és jogi kérdésekig terjedt. Emellett helyet kapott egy nemzetközi magánjogi tárgyú szekció, amelyben az SZTE külföldi doktoranduszai számoltak be aktuális kutatásaikról.

Összességében a változatosságot és az előadásokat tekintve is színvonalas konferenciával emlékeztünk meg Tamásról. A tudományos sokszínűségén túlmenően több olyan előadás is elhangzott, ami Tamás nézeteitől inspirálódott, azokat gondolta tovább. Bízunk benne, hogy ezáltal a konferencia az emlékezés mellett egy szerény hozzájárulás volt ahhoz is, hogy a magyar 'jog és irodalom' kutatói közösség munkásságában továbbéljen Tamás tudományos öröksége.

*Dr. Molnár András
adjunktus*

Álom és Valóság

Az Emberi Jogok Európai Egyezménye és Magyarország kapcsolatának elmúlt 30 éve

Az Álom és Valóság fantázianevet viselő esemény-sorozat a Közjogi Intézet Alkotmányjogi Tudományos Diákköre gondozásában szervezett hallgatóköz-pontú konferencia, amely immár negyedik alkalommal került 2023. szeptember 29-én megrendezésre. A konferencia témája mindig egy fontos alkotmányjogi/emberi jogi mérföldkő jubileumához kapcsolódik, jelen esetben az Európa Tanács által elfogadott Emberi Jogok Európai Egyezményéhez való magyarországi csatlakozás 30. évfordulója szolgáltatta a rendezvény apropóját. Külön örömről számoltunk be, hogy első ízben a plenáris és a szekció előadók között is köszönthettünk nemzetközi szakembereket, hallgatókat.

Az Álom és Valóság konferencia-sorozat kettős céllal született meg. Egyrészt, egy magas szintű szakmai-tudományos

rendezvényt kívántunk létrehozni, ahol évente lehetőség nyílik egy fontos emberi jogi mérföldkő vágyott (Álom) és tényleges (Valóság) megvalósulását megvitatni. Másrészt, kiemelt szempontja és célja a rendezvénynek, hogy a szekció előadások során oktatói-hallgatói egyes szekciók kerüljenek kialakításra, ahol az azonos érdeklődésű oktatók és hallgatók közösen gondolkodhatnak egy adott alkotmányjogi kérdésről. Továbbá, a hallgatóknak ez remek lehetőséget kínál tudományos kutatási tevékenység végzésére, valamint annak eredményeinek bemutatására és nyilvános megvitatására is. E kezdeményezés az elmúlt négy év tanúsága szerint sikeres, hiszen az itt bemutatott kutatások később OTDK dolgozathoz és díjakhoz vezettek. Mindemellett, az *Ars Boni*-val együttműködésben, a legjobb tudomá-

Csoportkép a konferencia résztvevőiről

nyos eredményeket egy oktató-hallgató közös tanulmánykötetben publikáljuk.

A negyedik Álom és Valóság plenáris előadói: *Julien Rossi* (Université Paris 8), *Maxim Tomoszek* (Palacky University Olomouc) és *Tallódi Zoltán* (Igazságügyi Minisztérium) voltak, a moderátori szerepkört *Szalai Anikó* egyetemi docens (SZTE NRTI) látta el. Előadóink a EJEE és hazánk kapcsolatán túlmutatva, európai kontextusban világították meg az EJEE hatását a regionális emberi jogvédelemre. Ezúton is köszönjük előadóinknak, hogy jelenlétükkel és szakmai tudásukkal megtisztelték a konferenciát.

A plenáris panelt követően 6 tematikus szekcióban, összesen 24 előadást hallgathattunk meg. A szekciók által felölelt alkotmányjogi kérdések tárháza igazán széleskörű volt. Központi szerepet töltött be a technológia és jog kapcsolata, hiszen *online* véleménynyilvánítással és mesterséges intelligenciával foglalkozó szekciókban is folyt diskur-

zus. Emellett a sérülékeny, védett csoportok jogi helyzetére fókuszáló panelek is megjelentek a programban, ahol a női és gyermeki jogok, a modernkori rabszolgaság vizsgálata került górcső alá. A gyakorlati kutatási témák mellett egy szekcióban alkotmányelméleti kérdések megvitatására is sor kerül, mint például az alkotmányos párbeszéd vagy a lopakodó hatáskörgyakorlás.

A zárszóban elhangzottak híven, örömmre és büszkeségre ad okot az a tény, hogy az Álom és Valóság hallgatóközpontú konferencia minden évben számos alkotmányjog és emberi jogok iránt érdeklődő hallgatónak nyújt lehetőséget arra, hogy ismertesse tudományos eredményeit.

2024-ben 5. alkalommal kerül megrendezésre a konferencia, ami egy kis jubileum és egy nagy mérföldkő a konferencia-sorozat életében. Reméljük, még sok sikeres év áll még előttünk!

Dr. Pongó Tamás
adjunktus

Százéves haladás

Tanulságok a Török Köztársaság konferenciáról

Az esemény fő célja volt a Török Köztársaság létrejötte 100. évfordulójának méltó megünneplése mellett a török-magyar kapcsolatok elmélyítése és történetük bemutatása. Az SZTE Állam- és Jogtudományi Kar Nemzetközi és Regionális Tanulmányok Intézete (NRTI) és a Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar Altajisztika Tanszéke által közösen szervezett konferencia 2024. október 17-én került megrendezésre a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karán.

Az esemény résztvevői részletesen elemezték *Musztafa Kemal Atatürk* örökségét, valamint a Török Köztársaság megalapításának történetét és jelentőségét. Az első részben a modernizáció útjának vezetője, Atatürk, által indított reformokat és azok hatását tárgyalták. Hangsúlyt fektettek a politikai, jogi, gazdasági és társadalmi változásokra, amelyek az ország fejlődését hozták magukkal, beleértve a köztársasági és szekuláris elvek bevezetését a jogrendszerbe, valamint a nők választójogának és választhatóságának biztosítását.

Az előadói pulpitus

A konferencia második részében az előadók részletesen elemezték a török-magyar viszonyrendszert, kitérve a kulturális, tudományos és diplomáciai kapcsolatok alakulására. Az oszmán joggyakorlat alkalmazásának Magyarországon történő bemutatása mellett a két ország közötti kulturális és tudományos együttműködés is napirendre került. Az SZTE Altajisztika Tanszéke fontos partnerként vett részt az esemény szervezésében és a témák bemutatásában.

A délutáni programban számos érdekes előadás hangzott el, amelyek a Török Köztársaság száz évének különböző aspektusait vizsgálták. A résztvevők betekintést nyerhettek a török-magyar kapcsolatok különféle dimenzióiba, be-

leértve a történelmi, kulturális és geopolitikai vonatkozásokat is.

A konferencia összegzésekor kiderült, hogy Musztafa Kemal Atatürk személye és a Török Köztársaság megalapításában játszott szerepe ma is különleges tiszteletnek örvend. Az esemény sikere részben annak köszönhető, hogy az SZTE Nemzetközi és Regionális Tanulmányok Intézete hatékonyan együttműködött a Török Együttműködési és Koordinációs Ügynökséggel és a Török Köztársaság budapesti nagykövetségével. A rendezvény végén a résztvevők egyetértettek abban, hogy az SZTE kiemelkedően fontos szerepet játszhat a török-magyar tudományos és kulturális kapcsolatok erősítésében a jövőben is.

*Dr. Gültekin-Várkonyi Gizem
adjunktus*

Sikeresen zárult a török-magyar kapcsolatok ünneplése

XI. Szegedi Jogtörténeti Napok,

az 1723. évi alkotmánytörténeti események jegyében

Az SZTE ÁJTK Magyar Jogtörténeti Tanszéke és a Magyar Tudományos Akadémia Szegedi Akadémiai Bizottságának Jogtudományi Szakbizottsága immáron 11. alkalommal szervezte meg a jogtörténeteszek két évente megrendezésre kerülő országos konferenciáját 2023. november 15–17. között, amelynek a SZAB székháza adott otthont. A háromnapos esemény a néhány éve megújított tematikát követve két nagy blokkból állt össze, ugyanis a szerdai, első napon a doktori tanulmányokat folytató, ifjú jogtörténeteszek mutathatták be legfrissebb kutatási eredményeiket, majd ezt követően a csütörtöki és pénteki nap volt hivatott az ez évi témafelvetés köré szerveződő, tudományos fokozattal rendelkező joghistorikusok előadásainak ismertetésére.

Az első, doktorandusz napon Homoki-Nagy Mária professzor asszony megnyitóját követően Biczó András, a Debreceni Egyetem Jogtörténeti Tanszékének tanársegédje kezdhette meg az előadások sorát, amely alkalommal

Bodó Mátyás jogtudós 18. század közepi *Jurisprudentia Criminalis* című művének *Praefatio*-jában azonosította egyes helytartótanácsi *intimatum*-ok rendelkezéseit. Azt kívánta ezáltal szemléltetni, hogy a 18. századi jogfejlődés megismeréséhez nélkülözhetetlen a díktatóriumok által kibocsátott szabályozások vizsgálata, amelyek jelentős hatást gyakoroltak arra. Burger Borisz (PPKE) a népbiztosok pere kapcsán elemezte, hogy a Tanácsköztársaság államnak minősül-e, amely a felség sértés tényállása miatt volt kulcsfontosságú, de koherens érvrendszer ennek kapcsán nem alakult ki a jogi eljárás során. Papp Csaba István a szegedi Magyar Jogtörténeti Tanszék képviselőjében a régi hagyományokra visszatekintő közigazgatási kutatások folytatásaképpen a törvényhatóságok községek feletti törvényességi felügyeletét taglalta levéltári források alapján Csanád vármegyében.

Ezt követően Schlachta Boglárka (KRE) előadásában doktori értekezésének újabb elemeként a Budapesti

A konferencia csütörtöki főnapjának népes hallgatósága

Balogh Elemér és Antal Tamás köszönti
80. születésnapja alkalmából
Blazovitch László emeritus professzort

Királyi Ítéltábla gyakorlatának változásait követte nyomon a bírák fegyelmi ügyeiben a Horthy-korszak végétől a szocialista átalakulásig. A győri Széchenyi István Egyetem doktorandusza, *Spengler József* az Állami Számvevőszék dualizmus kori történetét tekintette át előadásában, míg *Horváth Fábián László* a II. világháború utáni közigazgatási személyzet 'megtisztításának' valós mozgatórugóit kereste, így többek között az ún. B-listázással foglalkozott. A doktoranduszok napját az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karáról érkező PhD-hallgatók zárták: *Pap Péter* egy végrehajtási jogi kérdés, az igény fogalmának dogmatikai elemzésére vállalkozott többek között *Grosschmid Béni* munkássága alapján, míg *Losonczy Eszter* a szokásos jogtörténeti időbeli keretből kilépve, már az 1989. évi rendszerváltáshoz kapcsolódó témát választott, így az első adatvédelmi törvény megalkotásának körülményeit tárta fel előadásában.

A XI. Szegedi Jogtörténeti Napok fozozattal rendelkezők számára dedikált konferenciariészét Homoki-Nagy Mária, karunk Magyar Jogtörténeti Tanszékének vezetője nyitotta meg 2024. november 16-án, az 1723. év fontos jogtörténeti eseményei előtt tisztelegve. Az ominózus esztendő sok szempontból meghatározó elemei a magyar alkotmány- és jogtörténet fejlődésének, hiszen háromszáz éve fogadták el a *Pragmatica Sanctio*-t, állították fel a Magyar Királyi Helytartótanácsot, valamint a bírósági szervezet szisztematikus átalakítása is ekkor következett be. E történések tricentenáriuma így meghatározó apropót szolgáltathatott az idei konferencia tematikájához, azonban az előadások témája kapcsán nem volt elvárás az ezekhez való szoros kapcsolódás, hiszen a bíróságtörténeti változások vagy a központi kormányzat átalakulásának egyes mozzanatai is köthetők voltak ehhez. A Szegedi Tudományegyetem Magyar Jogtörténeti Tanszékén működő 'A magánjog fejlődése a két világháború között' OTKA-kutatócsoport (K 138618 számú projekt) tagjai is ilyen módon közelítve a témához mutathatták be a 19. és 20. századi törvénykezési joggyakorlatot vizsgáló kutatásaikat.

A konferencia nyitóelőadását a kronológiailag a legkorábbi témával foglalkozó *László Balázs* tarthatta. A Pécsi Tudományegyetem jogtörténésze a középkori, magyar tradicionális jog egyes elemeinek megjelenését vizsgálta az 1723. évi jogalkotásban. A Nemzeti Közszerológiai Egyetemről érkező *Bathó Gábor* a PhD-értekezésének témájához kapcsolódva a dikasztériumokból a miniszteriális rendszerre való átalakulás személyügyi vonatkozásait taglalta, ugyanis a segédszemélyzet jelentős részét átvette az újonnan kiépülő

A konferencia záróképe – csoportkép az SZAB székházának lépcsőin

központi kormányzat. Az első tagozat záróelőadását *Völgyesi Levente* (PPKE) tartotta, aki régi kutatásaihoz visszanyúlva a közigazgatási felügyelet egy speciális formáját mutatta be, ugyan-is a Magyar Kamara és a Magyar Kir. Helytartótanács által a szabad királyi városok gazdálkodása felett gyakorolt felügyelettel foglalkozott. A következő tagozatban mindkét előadás a Magyar Kir. Helytartótanács által gyakorolt hatáskörök tartalmát elemezte, mivel *Nagy Janka Teodóra* professzor asszony (PTE KPVK) e dikasztérium népvédelmi és rendészeti intézkedéseinek helyi, Tolna vármegyei gyakorlatát ismertette, míg *Bató Szilvia* szintén e szerv statáriumokról szóló kimutatásait vizsgálta.

A rendezvény ünnepi fényét emelte egy különleges esemény is a délutáni és délelőtti tagozat között, hiszen *Blazovich László*, a Csongrád Megyei Levéltár korábbi igazgatója és a Szege-di Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának *emeritus* professzora, idén ünnepelte 80. születésnapját, akit egy személyesen neki készített tanulmánygyűjteménnyel ajándékoztak meg

a szervezők, ezzel kívánva további jó egészséget és termékeny alkotókedvet számára. A köszöntők szavaival élve a jogtörténész-professzor tudományos és egyéb írásaiból összeállított kötet és az ebből kibontakozó kutatói életpálya példát mutathat mindenki számára, aki jogtörténettel, várostörténettel, alföldkutatással, jogkönyvek kutatásával, oklevelek fordításával vagy német jogtörténettel foglalkozik.

A kis ünnepség után a délutáni tagozatban *Mezey Barna* professzor (ELTE) és *Gedeon Magdolna* (ME) a korábbi előadókhoz hasonlóan a Helytartótanács működését helyezte előadásának középpontjába, ugyanis az előbbi a börtönügy alakulásában betöltött szerepét elemezte, míg utóbbi a 16. századtól a kőszénbányászat kapcsán a Helytartótanácshoz érkező iratokat mutatta be. Ebben a tagozatban még a Károli Gáspár Református Egyetem két jogtörténésze kapott helyet. *Stipta István* professzor (KRE) *Balogh Jenő* igazságügyminiszter szerepét elemezte a Nagy György-féle köztársasági mozgalommal szembeni fellépés érdekében létrehozott 1913:XXXIV. tc., az ún.

királysértési törvény megalkotásában. Tanítványa, *Nagy Péter* előadásában az erdélyi házassági bíráskodás kapcsán hangsúlyozta, hogy a *Pragmatica Sanctio* nyújtott lehetőséget az erdélyieknek vallási sérelmeik előterjesztésére, így az igazságszolgáltatási szervezet rendszeres szabályozásának hiányában elérhették, hogy megmaradjon a zsinati bíráskodás a reformátusok házasság ügyeiben.

A nap utolsó tagozatában elsőként *Képesy Imre* (ELTE) az Ideiglenes Törvénykezési Szabályok közvetlenül megszületése utáni utóéletét vizsgálta, milyen mozgalmak indultak az egyes jogterületek kodifikálására a szokásjogilag alkalmazott jogforrás felváltása érdekében. A nap zárásaként a szegedi jogtörténészek közül *Tamási Anna Éva* és *Homoki-Nagy Mária* egy-egy büntetőjogi témát dolgozott fel, ugyanis az Európai Jogtörténeti Tanszék adjunktusa a magyar büntető perjogi kodifikáció folyamatában a vád alá helyezés kapcsán felmerülő koncepciókat ismertette, így a vádтанács és a vádesküdszék felállításának dilemmáit taglalta. A professzor asszony pedig egy csongrádi betyár büntetőügyét mutatta be a *Károlyi család* uradalmanak úriszéki iratanyaga alapján.

A zárónapot a Pázmány Péter Katolikus Egyetem professzora, *Szabó István* alkotmánytörténeti előadása nyitotta, amelyben az 1723. évi *Pragmatica Sanctio* „feloszthatatlanul és elválaszthatatlanul” fordulatát elemezte. *Kisteleki Károly* (ELTE) az Erdélyi Fejedelemség államiségét és a fejedelemségi státuszát vette górcső alá, míg *Frey Dóra* (Andrássy Egyetem) a nemzetiiségek közigazgatási nyelvhasználatát a 19. század második felében.

A következő három előadó a már említett szegedi OTKA-kutatócsoport

képviselőjében a két világháború közötti magánjogi témák feldolgozására vállalkozott. *Varga Norbert* habilitált egyetemi docens a Kartellbíróság ítélezési gyakorlatát a kartellszerződések érvényessége kapcsán tárta fel, így az 1931. évi kartelltörvény előtti döntvények és az azt követők összevetésére nyílt lehetősége. *Pétervári Máté* a csődönkívüli kényszeregyezségi szabályozásban megjelenő bíróságszervezési tendenciákat azonosította előadásában, ugyanis ezekben az eljárásokban a törvényszék egyesbíróként járhatott el, valamint fontos cél volt a bíróság tehermentesítése az eljárási szabályok segítségével. Az esemény zárásaként *Rigó Balázs* (ELTE) egy angol jogtörténeti témát mutatott be a hallgatóság számára, ugyanis II. Jakab politikai végrendeletének részletes szövegelemzését végezte el saját fordítása alapján.

A több napos tudományos tanácskozás szakmai és informális része kiváló alkalmat nyújtott a jogtörténész-generációk találkozásához, így a konferencia remek lehetőséget biztosított a kapcsolatteremtésre, tapasztalatszerzésre és egymás munkáinak megismerésére. Emellett a rendezvény résztvevői betekintést engedtek a Magyarországon zajló jogtörténeti kutatások sokszínűségébe, ugyanis majdnem mindegyik hazai egyetem jogtörténész-közössége képviseltette magát rajta. A rendezvény részben a K 138618 számú projekt az Innovációs és Technológiai Minisztérium Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapból nyújtott támogatásával, a K 21 pályázati program finanszírozásában valósult meg (a projekt címe: A magánjog fejlődése a két világháború között).

Dr. Pétervári Máté
adjunktus

Kivételes konferencia

francia nyelven, a rendkívüli jogrendről

A Kar aulájában került megrendezésre telt ház előtt francia nyelven (magyar tolmácsolással) a nemzeti alkotmányokban a rendkívüli jogrendek szabályozását összehasonlító konferencia 2023. november 23-án, amely a kapcsolódó gyakorlatnak és következményeinek elemzésével folytatódott másnap a Budapesti Francia Intézetben. Miközben a téma aktualitása tagadhatatlan, a konferencia szakmai eredménye mellett lehetőséget biztosított a Kar nemzetköziesítésében hangsúlyosan szerepet vállaló Frankofón Egyetemi Központ tízéves fennállásának megünneplésére is, továbbá kiváló alkalom volt a közép-európai frankofón alkotmányjogászok hálózatának újjászületésére.

A Szegedi Tudományegyetemen, különösen Karunkon nagy hagyománya van a francia nyelvű kutatásoknak, sőt az oktatásban is fennmaradt az angol mellett a francia nyelv, biztosítva a nemzetközi hallgatók sokszínűségét. Magától értetődő, hogy a nyelvhez, a szavakhoz annyira szorosan köthető tudomány, mint a jogtudomány, amelynek eszköze a szó, a különböző idegennyelvek

használatával új dimenziókkal képes bővíteni kutatásait. Az is tény, hogy a francia, frankofón jogi kultúra az európai, római jogi hagyományok és egy sajátos, önálló és szerves fejlődés eredményeként kialakult, rendkívül gazdag kincses tár, amely az összehasonlító jog számára számos értéket rejt.

Ezt a kincset Karunkon olyan neves professzorok kutatják és tárják a szűkebb vagy éppen szélesebb szakmai közvélemény elé, mint a Frankofón Egyetemi Központ megalapításában is jelentős szerepet vállaló *Martonyi János* vagy *Trócsányi László*. Köztünk él továbbá azoknak a szintén e gazdag kultúrában jártas egykor Karunkon alkotó professzorok szellemé: *Bibó István*, *Buza László*, *Horváth Róbert*, *Kovács István*, *Nagy Károly*, *id. Martonyi János* honorálták meg és ápolták az elmúlt több mint egy évszázadban ezeket a kapcsolatokat, hozták el Szegedre e tudást. E szilárd alapot adó hagyományra is épült tíz évvel ezelőtt a Frankofón Egyetemi Központ, amely központi egységként a kari oktatási és kutatási tevékenységek támogatásában is szerepet vállal.

Az előadói pultnál: Claire Legras francia nagykövet, Mathilde Heitzmann-Patin professzor, a Le Mans Egyetem tanára és a Francia Alkotmányjogi Egyesület alelnöke, valamint Kruzsliz Péter

A francia nyelvű konferencia szép számú közönséget vonzott

A 2023. novemberi konferencia tehát komoly hagyomány folytatója, egyúttal annak fennmaradását ünneplő rendezvény volt. Immár ötödik alkalommal adott lehetőséget arra, hogy egy közösen meghatározott szakmai tartalmú rendezvény szervezésében működjön együtt a Kar és Franciaország Budapesti Nagykövetsége, illetve a Budapesti Francia Intézet. Hiszen az elmúlt tíz évben már négy alkalommal sikeresen állta a próbát az egy tudományos napot Szegeden, egy, a gyakorlathoz közelebbi tematikát Budapesten bemutató kétnapos konferencia formája. Ezúttal a rendkívüli jogrend, mint téma egészen kézenfekvő lehetőséget biztosított a jól bevált modell ismételt, újbóli alkalmazására.

A rendezvény tematikája végül lehetőséget biztosított arra, hogy Szegeden gyűljenek össze a környező országok alkotmányjogászai: Bulgáriából, Moldovából, Romániából és Lengyelországból érkeztek franciául beszélő, országukban, sőt nemzetközileg is elismert kollégák, akikhez csatlakoztak francia kutatók, oktatók. A közép-európai francia nyelvű alkotmányjogászok saját egyesületükön keresztül is igyekeznek ugyanis aktív együttműködést folytatni kutatási területükhöz kapcsolódóan. Ennek az együttműködésnek adott új lendületet a szegedi találkozó, amelynek folyamányaként korábbi folyóirat felújítása, *online* tematikus szemináriumok

indítása mellett is döntöttek a jelenlévők a konferencia margóján a Francia Alkotmányjogi Egyesület képviselője jelenlétében és támogatásával. A találkozó egy régi hálózat új kezdetét is elhozhatta így.

A jelen beszámoló kereteit túlfeszítene a szakmai munka részletes vagy akár összefoglaló bemutatása. A téma már említett időszerűsége mellett annak tárgyalása túlmutat a jelenlegi, tartósan rendkívüli jogrendet alkalmazó magyar vagy éppen francia jogrendszerek alkotmányos problémáinak vizsgálatán. A jelenlegi válságokkal terhes környezet, amelyben elsősorban a végrehajtó hatalom más tényezők által is erősödő súlyára és hatékonyságára mutatkozik egyre nagyobb szükség és igény, az alkotmányos keretek és különösen korlátok általános elméleti áttekintése is fontos. Nem véletlen, hogy a konferencia a kérdést a demokratikus rendszerek keretében, a legitimitás és legalitás kettőse mentén kívánta vizsgálni. Miközben az egyes példák mentén érdekes tanulságokat tudtak levonni a résztvevők, kétségtelül, hogy ez a kutatás, gondolkodás még folytatandó ahhoz, hogy ezt az általános áttekintést az elmúlt évek tapasztalatai alapján el lehessen végezni, annak következményeit egyértelműen le lehessen vonni.

*Dr. Kruszlicz Péter
adjunktus, a Frankofón Egyetemi
Központ igazgatója*

Karunk új doktorai

Baya AMOURI „The Interaction between the Asylum Policies of the Visegrád Group and International and EU Obligations” (A visegrádi csoport menekültpolitikája, valamint a nemzetközi és uniós kötelezettségek közötti kölcsönhatás) címmel védte meg doktori értekezését.

Baya Amouri a Visegrádi Négyek (V4) menekültpolitikája, és az erre vonatkozó nemzetközi és uniós kötelezettségek közötti összefüggéseket vizsgálta a Stipendium Hungaricum ösztöndíj keretében 2022-ben *summa cum laude* eredménnyel megvédett doktori disszertációjában. Témavezetői *Blutman László* professzor és *Váradi Szilvia* adjunktus voltak. Baya Tunéziából érkezett hozzánk, és a kutatásának kezdetén mutatott lelkesedése végigkísérte tanulmányait. A témájához kapcsolódóan számos nyári egyetemen, konferencián vett részt. Fokozatszerzését követően a kutatási témájához kapcsolódó karrier építését kezdte meg.

A 2015/16-os év arról emlékeztet, hogy soha nem látott számú menedékkérő érkezett az Európai Unió területére. Mindez nagy nyomás alá helyezte számos uniós tagállam kapacitását a menedékkérelmek feldolgozását és a menedékkérők befogadását illetően, megkérdőjelezve az EU migrációs, illetve menekültügyi politikájának hatékonyságát. A V4 határozottan és világosan állást foglalt a hevesen vitatott kérdésben. A csoport álláspontja alapvetően ellentmondott a többi uniós

Baya Amouri

tagállamnak (különösen Németországnak és Svédországnak) tulajdonított ’nyitott kapuk’ politikájának, és ennek következtében a négy ország javaslatai egész Európában és a világon érdeklődést váltottak ki. Számos új szakpolitikai javaslatot tettek mind a négy országban a menedékkérők beáramlásának megfékezésére.

Az értekezés hipotézise, hogy a 2015/16-os menekültválságot követően a V4-országok korlátozó menekültügyi politikát léptettek életbe a nemzetbiztonság, a közrend és a kulturális identitás védelme érdekében. Úgy tűnik azonban, hogy a V4-országok nem találtak megfelelő egyensúlyt jogos nemzeti érdekeik és a menedékkérők védelmével kapcsolatos uniós és nemzetközi kötelezettségeik között.

A dolgozat célja az volt, hogy áttekintést nyújtson a V4-ek korlátozó menekültügyi politikája mögött meg-

húzódó fő okokról. A 2015/16-os menekültválság óta a V4-ek csoportját több irányból, többek között az uniós intézmények és más uniós tagállamok részéről is széles körű kritika érte a szolidaritás hiánya miatt. Ugyanakkor kevés erőfeszítés történt annak valódi megértésére, hogy az érintett államok miért korlátozzák a menekültpolitikájukat. Ezért is fontos a retorikán túl lépni, és megismerni a korlátozások valódi indokait, így a menekültügyi politikát általánosan befolyásoló, regionális vagy állami szinten feltételezett tényezőket.

A V4 csoport politikai, ideológiai és kulturális jellegű magyarázatokat adott a menedékkérők és menekült státusszal rendelkező személyek befogadási kapacitásának csökkentésére. Emellett a V4 támogatta azt az ötletet is, hogy a menekültkérelmek feldolgozását az EU határain kívülre szervezzék ki. A dolgozat a V4 államok jogszabályaiban a menekültügyet érintő módosításokat is vizsgálat tárgyává tette és elemezte. A dolgozat a V4 államok menekültügyi jogszabályainak egyes módosításait és új jogszabályait vizsgálva eltérést mutatott ki egyrészt a nemzeti rendelkezések, másrészt az uniós, valamint nemzetközi jogi előírások között, különösen a menedékkérők jogállása és alapvető jogai körében. A migrációs válságot követő időszakban létrejött menekültügyi jogszabályok korlátozó jellege miatt úgy tűnik, hogy a V4 államokban – egyes esetekben – a menedékkérők alapvető jogainak nemzeti védelme hiányzik. Emellett a V4 országok gyakorlatának vizsgálata a közvetlenül vagy közvetve a menedékkérőkre vonatkozó nemzetközi jogi eszközök meglehetősen restriktív alkalmazását és értelmezését mutatta ki.

A Szerző a V4 Globális Menekültügyi Paktumra (Global Refugee Compact, GRC) vonatkozó álláspontját is görcső alá vette. Egyrészt vizsgálta a V4 mint csoport egységességének mértékét a menekültügyi kérdésekkel kapcsolatban, másrészt pedig azt, hogy a Paktum milyen mértékben változtathat a kormányzati politikán és gyakorlaton, valamint végső soron javítja-e a menedékkérők védelmét? Álláspontja szerint a menekültek védelmére vonatkozó nemzetközi rendszer aláásásának elkerülése érdekében alapvető fontosságú annak biztosítása, hogy az államok jogszerű biztonsági érdekei összhangban legyenek az összes olyan nemzetközi szerződésből eredő kötelezettségükkel, amelynek részesei, és hogy a határelőrzések ne érintsék hátrányosan a nemzetközi védelemre szoruló menedékkérőket. A V4 csoport kontextusában 'nehéz képletnek' tűnik egyrészt a menedékkérők számára az uniós és nemzetközi jog által biztosított jogok teljes körű tiszteletben tartása, másrészt a nemzetbiztonsági, kulturális és vallási identitás fenntartása. A V4 csoportban láthatóan nincs kiegyensúlyozott megközelítés, amely egyrészt a nemzetbiztonságra, a közrendre és a nemzeti identitás védelmére, másrészt a nemzetközi védelemre összpontosítana. Alapvető fontosságú azonban az a felismerés, hogy az állambiztonság és a nemzetközi védelem egymást kiegészítik és kölcsönösen erősítik egymást, és hogy a menedékkérők védelme összeegyeztethető az állam biztonsági érdekeivel.

A dolgozat nemcsak a V4-ek menekültügyi politikájának esetleges hiányosságainak feltárására tett kísérletet, amelyek konkrét esetekben befolyásolják a menedékjogot, hanem arra is vállalkozott, hogy semleges álláspon-

tot képviseljen, és megvizsgálja a V4-ek korlátozó menekültügyi politikájának lényegét, amely nagyrészt ellentétesnek tekinthető a nemzetközi és az uniós menekültügyi vívmányokkal. Azt is el kell ismerni, hogy a korlátozások egy része nem feltétlenül negatív, sőt hozzájárulnak a(z Unión belüli) biztonság megerősítéséhez, egyúttal a menedékkérés gyökerére koncentrálván a kiváltó okok elleni küzdelemhez.

Konklúzióként megállapítható, hogy a V4-ek menekültügyi politikájának egy

részét felül kell vizsgálni és újra kell értékelni. Egyensúlyt kell teremteni a menedékkérők alapvető jogainak védelme és az államok szuverenitásának biztosítása között. Stratégiai fontosságú a nemzetközi védelem jövőjének újragondolása, hiszen a Szerző álláspontja szerint „sok kérdésben többet lehetne tenni”.

*Dr. Váradi Szilvia
adjunktus*

Assem KALKAMANOVA „The Language of Legitimation in Authoritarian Regimes: A Multiple-case Study of Kazakhstan and Russia” (A legitimáció nyelve autoriter rendszerekben – Kazahsztán és Oroszország vizsgálata több esettanulmányban) címmel védte meg doktori értekezését.

A Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Doktori Iskolájában 2018-ban kezdte meg tanulmányait. Mesterdiplomáját a Moszkvai Állami Egyetemen szerezte meg közgazdaságtudományi képzésben, és a doktori képzés megkezdése előtt tanársegédként dolgozott Kazahsztán egyik vezető egyetemén Asztanában. Szakmai útja során tanulmányokat folytatott az Egyesült Királyságban, a University College London-ban, és kutatásokat folytatott a kvantitatív módszerek témájában. Politikatudományi érdeklődése azonban már akkor megmutatkozott, amikor a kazahsztáni makrogazdasági előrejelzésekkel kapcsolatos kutatásai során rájött, hogy a makrogazdasági modellek nem tudnak releváns eredményeket produkálni a

Assem Kalkamanova

nem demokratikus politikai rendszerekben. Arra a megállapításra jutott, hogy ahol a politikai intézmények nem működnek hatékonyan az emberi és polgári jogok biztosítása érdekében, ott a piacgazdaság fogalmai és eszközei nem relevánsak.

A Szegedi Tudományegyetem politikatudományi doktori programja lehetőséget biztosított számára, hogy részt vegyen olyan állam- és jogtudományi doktori kutatásban, ahol mélyebb ismereteket szerezhet és összefüggéseket tárhat fel a demokráciák és a hibrid

rezsimekről jog- és politikatudományi megközelítésben. Assem visszaemlékezése szerint a szegedi PhD-programot a jogi kutatási módszerek, a jog- és politikatudományi elméleti keretek szigorú megalapozása jellemezte. Doktori disszertációját *summa cum laude* minősítéssel védte meg.

Miközben 2022 januárjában a disszertációjának véglegesítésén dolgozott, hatalmas társadalmi zavargások törtek ki a tekintélyelvű Kazahsztánban, amelyek később erőszakos és lázadó megmozdulássá eszkalálódtak. A tiltakozások jellege az autoriter rezsimek kontextusában a PhD-program során végig a kutatásainak részét képezte. Adatokat gyűjtött a 2000 óta Kazahsztánban zajló tiltakozásokról, sztrájkokról és egyéb kollektív akciókról. Ezekkel az eseményekkel az élet 'élesben' is bebizonyította a doktori kutatás időszerűségét, relevanciáját és gyakorlati fontosságát. Dolgozatának vizsgálati szempontjai között szerepelt annak vizsgálata, hogy az autoriter vezetők hogyan használják a védelmi, nacionalista és szociális jóléti programok diskurzusát a rezsimjük legitimálására. A PhD disszertáció megvédésének folyamatára különösen inspiráló időszakként tekint az életében, mert dolgozatának előbírálata során értékes véleményeket kapott és fontos szakmai

vitákat folytatott le a dolgozat véglegesítéséhez.

Assem Kalkamonovát a doktori cím megszerzése ráébresztette arra, hogy az akadémiai élet valóban egy élethosszig tartó elkötelezettséget jelent a tudományosság és a tudományos kiválóság iránt. A Szegedi Tudományegyetem doktori programjára úgy tekint vissza, mint amely lehetővé tette számára, hogy akár a tudományos kutatás, akár a politikai elemzés, akár az érdekérvényesítés révén, a szaktudását felhasználva, kézzelfogható változást érjen el hazájában, Kazahsztánban.

Jelenleg az asztanai Maxut Narikbajev Egyetemen adjunktusaként dolgozik, és elsődleges célja, hogy új kurzusokat és megközelítéseket vezessen be hazájában a politikai gazdaságtan és a politikatudomány oktatásába. Azon munkálkodik, hogy publikálja a civil társadalommal kapcsolatos kutatási eredményeit az önkényuralom kontextusában. Assem optimista és elkötelezett amellett, hogy hozzájárul Közép-Ázsia demokratikus jövőjének formálásához azáltal, hogy a régió demokratikus átalakulásáról és civil társadalmáról szóló, hatásos tudományos munkákat készít.

*Dr. Fejes Zsuzsanna
egyetemi docens*

KÁLMÁN Renáta „A jogklinikai módszertan – A jogklinika szerepe Magyarország és az Egyesült Államok jogászképzésében” címmel védte meg doktori értekezését.

A Pólay Elemér Alapítvány Könyvtára sorozatának 99. köteteként publikált disszertáció Karunk tanársegéde,

Kálmán Renáta könyve. A mű több szempontból is különleges, hiszen egyrészt (i) tudományos munka, másrészt (ii) oktatási módszertan, valamint (iii) az egyetem harmadik missziójának megtestesítője is. Érdemes áttekinteni, hogy miért ilyen sokoldalú a megjelent kötet.

(i) A könyv Magyarországon elsőként mutatja be a jogklinikai módszertant tudományos igénygel. Noha a gyakorlatban régóta jelen van hazánkban a jogklinika intézménye, mégsem készült átfogó tudományos vizsgálat róla. Kézikönyvek, tanulmányok és honlaphírek jelentek meg, ám ezek szigetszerűen, csupán egy-egy aspektusát világították meg ennek az értékes oktatási módszertannak. Éppen ezt a hiányt pótolja a szerző alkotása, aki egészen a jogklinikai képzés gyökeréig visszanyúlt, hiszen a módszertan történeti fejlődését a kezdetektől napjainkig részletesen bemutatja. Külön kiemeli, hogy mindezt nem légüres térben teszi, hanem kontextusba helyezi, hiszen a képzés csak a jogászképzésen belül tud érvényesülni. Ebből kifolyólag, a jogklinika történeti fejlődését megelőzi egy rövid kitekintés az Egyesült Államok, néhány európai és a hazai jogászképzés alapjaira. Nagyban segíti az olvasót ez a két fejezet, hiszen körvonalazza, hogy milyen környezetben, milyen hatások miatt alakult ki ez a képzési forma a jogászképzésben, azaz milyen hiányokat kívánt pótolni, s melyek voltak ellenzőinek a legfőbb érvei.

Ezt követően a kötet már kifejezetten a jogklinikai módszertan egyes modelljeit és azok sajátosságait tekinti át a teljesség igényével. Megismerhetjük a jogklinika definícióját (definícióit), módszertanát és annak duális célját (oktatási és szociális), valamint az egyes archetípusokat, mint például az élő ügyfeles, élő gyakorlati vagy aktalapú jogklinikák. Az általánosan elterjedt csoportosítás mellett, a szerző további csoportosításokat is ismertet, valamint a *street law* képzés fontosságát is hangsúlyozza.

A szerző saját tanulmányútjain (Lengyelország, Csehország, Egyesült Álla-

Kálmán Renáta

mok) gyűjtött tapasztalatait, jogklinika vezetőikkel készített mélyinterjúit is beépítette a műbe, amely remekül korrelál a bevezető fejezetekben kijelölt földrajzi körrel, amelyet vizsgált. Fontos megemlíteni, hogy a szerző a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karán immáron 19 éve működő Jogklinika program koordinátora (korábban hallgatója), így az imént említett nemzetközi tapasztalatait hazai gyakorlat és tudományos jártasság is fémjelzi.

Mindemellett a kötetben két saját empirikus kutatás eredményeit is olvashatjuk, ami tovább emeli a mű színvonalát, hiszen a saját tapasztalat mellett nemcsak magyar, hanem USA-beli aktív és alumni jogklinika hallgatók véleménye is megjelenik a könyvben. Az empirikus kutatás keretében két kérdőíves felmérést is végzett, az egyik a jogklinika képzés által fejleszthető jogász kompetenciákra fókuszál, a másik pedig a magyar joghallgatók *pro bono* tevékenység iránti motivációjával foglalkozik. Végezetül a saját tapasztalataira, a megismert nemzetközi jógyakorlatokra és az empirikus kutatások eredményeire támaszkodva

a kötet bemutat egy Magyarországon megvalósítható, működőképes jogklinikai modellt, amely bármely jövőbeni jogalkotó számára remek kiindulási alapot szolgáltathat.

(ii) A mű azonban nem csupán tudományos alkotásként hézagpótló, hanem a jelenlegi jogászképzés egyik legnagyobb hiányosságára is gyógyír. Nevezetesen, a túlzottan elméletorientált jogi oktatásra, amely nem ad megfelelő gyakorlati tudást a fiatal joghallgatók kezébe, így a munkaerőpiac és az egyetemi oktatás közötti szakadékot tovább mélyíti. A könyv utolsó soraiként olvasható *Szent-Györgyi Albert* idézet szemléletesen érzékelteti a problémát: „[a]z egész oktatásügyet az egész világon mindenütt, amerre csak jártam, egy nagy tévedés hatja át, egy óriási tévedés. Azt hiszik, hogy a könyv arra való, hogy az ember a tartalmát belepréssze a fejébe. Nézetem szerint a fej gondolkodásra való. A könyv pedig arra, hogy ne kelljen mindent fejben tartani.”

Kálmán Renáta könyve részletesen, joggyakorlatokkal ötvözve, nemzetközi és empirikus kutatásra alapozva bizonyítja be, hogy a joghallgatóknak évek óta erős igénye mutatkozik arra, hogy ne csak elméleti, hanem gyakorlati oktatást, jogászai készségfejlesztést is kapjanak *alma mater*-üktől. A kötet remekül bemutatja, hogy milyen nehézséget jelent egy ügyféllel folytatott kommunikáció, milyen problémamegoldó képességeket kell fejleszteniük a hallgatóknak, illetve milyen komoly etikai dilemmák léphetnek fel egy adott jogi probléma megoldásakor. A szerző ezen készségeket elemzi, sőt táblázatszerűen összefoglalja, hogy a jogklinikai milyen mértékben fejleszti az egyes jogászai készségeket, amelyeket a képzési és kimeneti köve-

telmények szerint az egyetemeknek tanítaniuk és fejleszteniük kell. Egyfajta görbe tükrös és tálcán kínált megoldás ez a könyv, hiszen szembesíti az olvasót, hogy egy gyakorlati, segítő szakma képzésében a praktikum háttérben szorul a „tartalom fejbe való beleprésselésével” szemben. Szerencsére, a mű megoldási javaslatként megfogalmazott, hazai jogklinikai modellje egyfajta kézikönyvként, pontosan, részletekbe menően leírja, hogy milyen lépések szükségesek ahhoz, hogy a jogklinikai módszertan segítségével, ez a mérleg egyre inkább a gyakorlati oktatás irányába billenjen.

(iii) Utolsó szempontként, mindenképpen kiemelendő, hogy az egyetemek harmadik missziója a vonzáskörzetébe tartozó területek segítése, támogatása. A szegedi jogklinikai program ismeretése során bepillantást nyerhetünk abba, hogy miként valósul meg e misszió a képzésen keresztül. A jogklinikai a megye több civil szervezetével együttműködési megállapodást köt, s ezen szervezetek tagjai ingyenes jogi segítségért fordulhatnak a jogklinikához. A módszertan sajátjából adódóan, az élő ügyeket joghallgatók oldják meg, akik az ügyféllel való közlés előtt, mindig egyeztetnek a jogi megoldásról a tutor oktatójukkal. Következésképp, a joghallgatók és tutoraik a rászoruló, alulreprezentált csoportok joghoz jutását segítik elő, *pro bono*. A folyamat során tehát az egyetemi tudás és szakértelem éppen azokhoz jut el ingyenesen, akiknek a legnagyobb szükségük van rá, akiknek a legtöbb gát állja útjukat a joghoz jutásban.

Összefoglalóan, Kálmán Renáta könyve olyan tudományos mű, amely egy gyakorlati alapú oktatási módszertant a teljesség igényével tár fel, figyelemmel az annak otthont adó

egyetem harmadik missziójára, amely hézagpótló munkává emeli a kötetet. Megismerhetjük a jogklinika történeti fejlődését, valamint földrajzilag is jól lehatárolt területen vizsgálja annak jogászképzésben betöltött szerepét. Amellett, hogy egy tudományos munka, kézzelfogható javaslatokat is az olvasó elé tár. Pontosan és részletesen elemzi, hogy milyen jogász kompetenciákat fejleszt e képzési forma, elhelyezi azt a jelenlegi magyar jogászképzés koordinátarendszerében, valamint egy ideális, megvalósítható

jogklinika modellt is felvázol, amely rendkívüli értéket képvisel.

Reményeink szerint a könyvben megfogalmazott javaslatok hamar valósággá válnak, hiszen egy jól képzett, gyakorlati tapasztalattal bíró, etikus és szociálisan érzékeny jogászra minden társadalomnak szüksége van, s az ehhez vezető út az egyetemeken jogi fakultásainak falain belül kezdődik.

*Dr. Kálmán Renáta
tanársegéd*

Ferdous RAHMAN „Enforcement of Commercial Judgements against Foreign Sovereign Assets in International Law” (A kereskedelmi határozatok végrehajtása külföldi állam vagyonával szemben a nemzetközi jogban) címmel védte meg doktori értekezését.

Az angol nyelven zajló védésen a PhD hallgató eredményesen bemutatta disszertációjának témáját. Az értekezés négy kutatási kérdést tartalmazott, amelyek aköré összpontosultak, hogy miként kezelik az államok polgári eljárásokban hozott ítéletek vonatkozásában a külföldi állam tulajdonában lévő 'szuverén' vagyonon való végrehajtást. Ezzel kapcsolatban a kutatásnak *de lege ferenda* elemei is voltak, mivel a PhD hallgató azt is megvizsgálta, hogy a jelenleg létező végrehajtási rendszereket miként lehetne fejleszteni. A kutatási módszertan alapvetően doktrinális kutatást egyesített (funkcionális és analitikus) összehasonlító módszerekkel. Ezen túl az úgynevezett *law in context* módszert is alkalmazta, aminek keretében interdiszciplináris kontextusban is

Ferdous Rahman

megvizsgálta a felvetett kutatási kérdéseket.

Az értekezés szerkezetét is bemutatta Ferdous Rahman, kitérve arra, hogy négy érdemi fejezetre osztotta kutatását. Az elsőben alapvetően a külföldi állam szuverén immunitásának koncepcióját vizsgálta, történeti és elméleti szempontból, kitérve

mind a releváns nemzetközi szabályozásra [2004-es ENSZ Egyezmény, ESCI (1972), VCDR (1961), stb.] és kiemelt nemzeti szabályozásokra is (USA, Egyesült Királyság, Franciaország, Oroszország, stb.). Az értekezés második érdemi fejezetében eljárásjogi és anyagi jogi kérdéseket is vizsgált Ferdous Rahman, annak tekintetében, hogy a gyakorlatban miként bizonyítják a külföldi állami vagyon jellegét és célját. Erre építve az értekezés következő érdemi fejezetében a PhD hallgató azt taglalja, hogy milyen lehetséges kategóriákba sorolható a külföldi állami vagyon. Az utolsó érdemi fejezetében pedig azt vizsgálja, hogy más jogterületekről kölcsönzött értelmezési eszközök mennyire alkalmasak a külföldi állami vagyon jellegének meghatározására.

A kutatási eredményeket tekintve, röviden összefoglalva és kitérve néhány lényegesebb eredményre, Ferdous Rahman arra a következtetésre jut, hogy jelenleg erősen hiányos a nemzetközi szabályozás a vizsgált kérdéskörök vonatkozásában, ehelyett a nemzeti szabályozás dominál. A PhD hallgató

kutatása alapján viszont a tényleges bírói mérlegeléseket, a meglévő szabályozáson túl, lényegesen befolyásolja az érintett államok által szolgáltatott *amicus* jelentések is, amelyek kitérnek az adott ügy diplomáciai aspektusaira. Arra is rávilágított Ferdous Rahman, hogy a nemzetközi szabályozás alapján szuverén immunitás alá vont állami vagyonok nem feltétlenül fogják ugyanezt a védelmet élvezni a tényleges végrehajtási eljárásokban, a kutatás alapján ez csupán egy vélelmezést keletkeztet, amit az eljáró bíróságok felülírhatnak az eset körülményeitől függően.

Végezetül arra a következtetésre jut a disszertáns, hogy a jogterület nemzetközi egységesítésére kevésbé alkalmasak a kötelező erővel bíró nemzetközi egyezmények, és ehelyett érdemesebb kötelező erővel nem bíró, de ihletet nyújtó modell-törvényekben gondolkozni. Egy ilyen modell törvény kapcsán Ferdous Rahman több javaslatot is megfogalmazott az értekezése végén.

*Dr. Hajdu Gábor
adjunktus*

Szaniszló Réka Brigitta „A diaszpóra a nemzetközi kapcsolatokban. A tudásdiaszpórák jelenlétének mérhetősége” címmel védte meg doktori értekezését.

A nemzetközi kapcsolatok tudománya az államok működésének, egymás közötti interakcióinak a megértésére jött létre, ezért természetzerűleg itt mindig is az államok fognak a fókuszban állni. Azonban a globalizáció gyorsulásával és az infokommunikációs forradalommal a nem-állami szerep-

lők jelenléte is egyre erősebb ebben a keretrendszerben.

A társadalmak nemzeti enklávéi, azaz a diaszpórák különleges helyet foglalnak el a nemzetközi kapcsolatok szereplői között, hiszen kialakulásukkal létrejön egy kiterjedt interperszonális kapcsolati háló, amelyen keresztül jelen vannak mind a befogadó, mind a küldő államban. Így, én arra voltam kíváncsi, hogy az egyének kisebb-nagyobb csoportjai, hogyan tudnak bekapcsolódni az államok játéktérébe.

A diaszpórák esetében abban legalább konszenzus van, hogy valamiféle migrációra szükség van a kialakulásukhoz, így ez alapján lehetséges a kategorizálásuk és ezáltal a szűkítésük is. Részletesen a tudásdiaszpórákkal, azaz a nemzetközi diákmigrációval létrejött diaszpórákkal foglalkoztam. Ehhez kapcsolódik a kutatás legfontosabb novuma is, a Nemzetközi Hallgatói Migrációs Index. Ennek a mérőszámnak a logikáját követi végig maga a dolgozat is.

Hat kutatói kérdést tettem fel, amelyek mind a diaszpóra nemzetközi kapcsolatokkal kapcsolatos egy-egy aspektusát vizsgálja. Így foglalkoztam a diaszpóra kutathatóságával, a diaszpóra és a befogadó, majd az anyaország relációjával. Ezt követően foglalkoztam a tudásdiaszpórák egyediségével, végül pedig a jelenlét-mérhetőségi index elméletét és gyakorlatát mutattam be.

A többes célrendszer miatt, többes eszközrendszerrel is dolgoztam. A dolgozat egészen végighúzódik a széleskörű szakirodalom feldolgozás, a statisztikai adatok feldolgozása, különböző már létező indexek analízisa, ezek komparatív, történeti elemzése, valamint a tipológiák, modellek alkotása. A saját indexem tesztelése során megjelenik az empiria is, négy félig strukturált mélyinterjú formájában. Azonban itt ki kell térnem a kutatás korlátjára is. Elméletileg a Magyarországon élő vietnamiak elemzése kiváló lehetőséget nyújthatna az index tesztelésére, a gyakorlatban azonban számos fallal találtam szemben magam, mivel egy rendkívül nehezen megközelíthető társadalmi csoportról van szó. Egy kívülálló számára, aki ráadásul politikai kérdéseket tesz fel, a bizalmuk elnyerése lehetetlen. Ezért

Szaniszló Réka Brigitta

szerepel a szubjektum mérésekor csupán négy interjú, mert az ötévnyi kutatás során mindössze négy magyarországi vietnami diaszpóra-taghoz tudtam e célból eljutni.

Ahogy azt már többször emlegettem, az első kutatói kérdés a diaszpóra kutathatóságára irányult. Mindehhez azonban tudnunk kell, mit kutatunk. Nos, a diaszpóranak nincs egy univerzálisan elfogadott fogalma, így a nemzetközi kapcsolatok interdiszciplinaritásából kiindulva végig mentem az összes releváns társadalomtudományon; volt, amelynél nagyobb sikerrel jártam, mint pl. a szociológia, és volt, ahol kevesebb, mint pl. a jogtudomány. Ez utóbbi kapcsán a dolgozat egy későbbi része, ahol az anyaország-diaszpóra viszonylatot vizsgáltam, szintén rámutat a jogtudomány hiányosságaira. Ezért is készítettem egy átfogó, európai diaszpórákkal kapcsolatos jogszabályi tipológiát. De, visszatérve a mostani témára, a közös jellemzők vegyítéséből – hiszen az egyes diaszpóra-értelmezések mindig csak a diaszpóralét egy-egy aspektusára koncentráltak, tudományterülettől függően vagy az anyaországra, vagy a befogadó országra

koncentrálva – megkaptam egy, a nemzetközi kapcsolatokban is használható diaszpórafogalmat.

Négy elemet szeretnék kiemelni, amelyek mind a nemzetközi jellegét bizonyítják a diaszpóráknak, így maga az index és a dolgozat is ezekre fókuszál: 1) anyaország, 2) befogadó ország, 3) migráció, 4) interperszonális hálózat. Továbbá az összehasonlító elemzés egyértelműen rámutatott arra, hogy a diaszpóra a nemzetközi kapcsolatok szereplőjévé vált.

A következő kutatói kérdés(ek) a diaszpóra-befogadó ország viszonyrendszere irányultak. Itt két fókuszpontja volt a kutatásnak: a kisebbségben élés jogának vizsgálata – hiszen a befogadó ország szemszögéből a diaszpóra egy kisebbségi csoportot jelöl, valamint a diaszpórák szervezettségi szintjének elemzése. Rögtön a konklúzióra ugorva megállapítható, hogy a nemzet kialakulásával ellentétben, egy diaszpóra nem a folyamat végén válik diaszpórává, hanem már a folyamat első etapjában is annak számít. Így, a két fókuszpont alapján, a második megállapításom az, hogy a kisebbségben élés joga egy folyamat.

A következő vizsgálandó nexus a diaszpóra-anyaország kapcsolata, amelynek keretében érdemes vizsgálni a diaszpórák eszközrendszerét, illetve az anyaországok diaszpóra-stratégiáit. Megfigyelhető, hogy az anyaországok egyre több figyelmet fordítanak diaszpóráikra, azaz elkezdtek felismerni a bennük rejtőző lehetőségeket. Ezt a jelenséget nevezzük átfogóan diaszpóra diplomáciának, aminek két típusát tudjuk megkülönböztetni: a diaszpórán keresztül diplomáciát, illetve a diaszpórák általi diplomáciát. Hely hiányában ezt most nem ismertetem, hanem rögtön a harmadik megállapí-

tásra ugrom, azaz, hogy a diaszpórák interkulturális mediátorok/kommunikátorok. Véleményem szerintem ez a szerepük a közösségi média tágulásával tovább fog növekedni.

A nemzetközi hallgatói migráció amellet, hogy volumene gyorsan nő, gazdasági és politikai jelentősége sem elhanyagolható. A politikai aspektus kapcsán azzal az állítással kell foglalkozunk, hogy a nemzetközi hallgatói migráció *soft power*-ként jelentkezik az államok kezében. A politikai aspektusok mellett mindenképpen szót kell ejteni a gazdasági kérdésekről is, hiszen az eddig készült kutatások rámutattak arra, hogy a nemzetközi hallgatók gazdasági hasznot hoznak mind a fogadó egyetemnek, mind a fogadó településnek, mind az oktatási célországnak.

A tudásdiaszpórák négy dolog miatt különlegeseek a nemzetközi kapcsolatokon belül. A nemzetközi diákok a jövő (1) kozmopolita és (2) mobilis munkavállalóivá válnak. A transznacionális értelmiségi közösségek (3) felértékelődnek a tudásalapú társadalmak és gazdaságok korszakában. Ha egy ilyen közösség értékeesebb egy állam számára, azzal párhuzamosan nő(het) lobbierje is. Továbbá (4) jobb társadalmi beilleszkedést érhetnek el. Mindezek ellenére a negyedik megállapításom az, hogy a származási ország szempontjából a tudásdiaszpórának nincsenek különleges ismertetőjegyei. A dolgozat igazi novumáról, a Nemzetközi Hallgatói Migrációs Indexről, illetve a hozzá kapcsolódó két utolsó megállapításról még nem is ejtettem szót, és itt most nem is fogok. Írtam róla eleget a disszertációban. Olvassátok!

Dr. Szaniszló Réka Brigitta
adjunktus

Könyvünnep

Karunk immár hagyományos, XI. Könyvünnepét 2023. június 1-én, széképületünk Kari Tanácstermében tartottuk. Következzenek az igényes könyvismertetések.

A L'Harmattan kiadó gondozásában 2022-ben jelent meg az 'Ülnök a bíróságon. Jogszociológiai vizsgálat' c. kötet¹, amelynek szerzői között nem csupán tanszéki kollégáim, de az egyik volt tanítványom is felbukkan. Így aztán fokozott érdeklődéssel vettem kezembe a könyvet, melynek már a borítója is kedves emlékeket ébresztett bennem.

Még joghallgatóként kellett állam- és jogelméletből, majd jogszociológiából vizsgáznom, hogy alaposan elsajátíthassam többek között a neves szovjet

jogfilozófusok, *Pjotr Ivanovics Sztucska* és *Pasukanisz* korszakalkotó nézeteit, amikor nem mellékesen *Kulcsár Kálmán* akkoriban igencsak híres, a magyar népi ülnöki rendszerről szóló művével² is meg kellett ismerkednem. A *Badó Attila*, *Feleky Gábor* és *Lőrinczi János* által jegyzett mű elegánsan egyszerű borítója nyilvánvalóan az 1960-as években készült Kulcsár-féle kötet grafikai megoldásaiból táplálkozik, feltételezésem szerint nem véletlenül. A szerzők tudatosan idézhettek meg ilyen módon is a múltat, hiszen a könyv gerincét jelentő, a magyar bírósági ülnökökre irányuló empirikus vizsgálat erőteljesen épít a Kulcsár Kálmán által vezetett *team* munkásságára.

Gondoljunk bele. A laikus elem „be-

1 Badó Attila – Feleky Gábor – Lőrinczi János: Ülnök a bíróságon. Jogszociológiai vizsgálat. L'Harmattan, Budapest, 2012.

2 Kulcsár Kálmán: A népi ülnök a bíróságon. Szociológiai tanulmányok, Akadémiai Kiadó, Budapest 1971.

A könyvünnep helyszínéül a kari tanácsterem szolgált

engedése” az igazságszolgáltatásba gyakorlatilag példátlan fejlemény más hivatásokhoz képest. Vajon állnak-e a sebész mellett laikusok, akik beleszólhatnak a műtét folyamatába? Vajon ülnek-e a pilótafülkében laikusok, akik beleszólnak abba, hogyan is vezesse a pilóta a gépet? Vajon beleszólhatnak-e laikusok abba, hogyan tartsa a tanár az előadását? (Ez utóbbi példa már sikamlósabb némileg...)

Arról még a szegedi Szociológia Tanszék aktív oktatójaként értesültem, hogy az Összehasonlító Jogi Intézet keretében egy jogszociológiai kutatócsoport alakult a jogi karon, melynek a most tárgyalt kötet szerzői is tagjai lettek. A kutatócsoport a jogászságra, a jog különböző intézményeire irányuló empirikus kutatásokat folytat, és többek között a laikus bírászkodásról, a magyar joghallgatók attitűdjeiről, vagy éppen a magyar önkormányzati rendszerről végeznek kvantitatív, vagy kvalitatív vizsgálatokat. A kutatócsoport néhány munkáját magam is olvastam, köszönhetően annak, hogy a szerzők szerény személyemnek is juttattak a bizonyára bőségesen rendelkezésre álló tiszteletpéldányokból, vagy legalább felhívták figyelmemet egy-egy közleményre.³

Miután jogász és szociológus diploma megszerzésével is múltattam az időt egykoron, majd évtizedeken át joghallgatókat oktattam a szociológiai, szociológus hallgatókat pedig a jogászi megközelítés fontosságára, így mi sem állhatna közelebb a szívemhez, mint ha

a jogintézmények működését egy jogászokból és szociológusokból álló kutatócsoport vizsgálja. A magyar ülnök rendszerrel kapcsolatos kutatást pedig a bürokrácia iránti érdeklődésem miatt olvastam figyelemmel. Mi mást is szolgálhatnának a laikusok a bírósági rendszerben, ha nem azt, hogy a hivatásos bírók bürokratikus attitűdjét oldják, és a laikusok igazságossági szempontjait a gyakran túlbürokratizált szervezetrendszerben valamilyen módon érvényesítsék? Gondoltam én. Egészen addig, míg át nem rágtam magam a most elemzett kötet első részén, mely a laikusok alkalmazásának alátámasztására szolgáló érvek egész tárházát vonultatja fel a jogösszehasonlítás módszerének intenzív használata segítségével.

Kezdve onnan, hogy a szakirodalom a laikus bírászkodást a demokratikus társadalmak öngazgatásának egyik eszközeként fogja fel, ami leginkább az amerikai hozzáállásban érhető tetten. Az Egyesült Államok esküdtszéki rendszere valóban történelmi érdemeket szerzett abban az időszakban, amikor az angolok által erőteljesen felügyelt amerikai kormányzást a legkevésbé sem lehetett az öngazgatás egy formájának tekinteni. Ebben az időszakban az esküdtszék volt az, mely életjeleket mutatva, az angol királyi hatalommal szemben rendszeres ellenállást mutatott. A könyvben a laikus bírászkodás részvételi és képvisleti demokráciát erősítő szerepe is hangsúlyt kap. A részvételi jelleg nem igényel különösebb magyarázatot, hiszen nyilvánvaló, hogy az állampolgárok bekapcsolódása az ítélkezésbe a demokrácia részvételi jellegét szükségszerűen erősíti.

A képvisleti jelleg erősítése ennél egy kicsit bonyolultabb kérdés. Nem csupán azt jelenti, hogy sok esetben egy politikai választáshoz hasonló folyamat eredményeként ülhetnek laikusok is a pul-

3 Badó Attila – Lőrinczi János – Patyi, Zsófia: A magyar joghallgatók motivációi, céljai, életstratégiái egy empirikus vizsgálat alapján, in: FORUM. Acta Juridica et Politica Szeged, 2018, 35–63; Badó Attila – Feleky Gábor – Patyi Zsófia: Önkormányzati rendszer és társadalom. Jogszociológiai vizsgálatok, Budapest, Dialóg Campus Kiadó, 2020.

pituson, hanem azt is, hogy a modern társadalmakban egyre inkább jelentőséghez jut a laikus bírák kiválasztásánál a reprezentativitás követelménye, amit az úttörőnek számító amerikai felsőbbbíróságok az úgynevezett *fair cross section* doktrína bírósági gyakorlatba ültetésével érvényesítenek. Eszerint nem lehet alkotmányos az esküdszéki rendszer, ha nem biztosítja bármely elkülöníthető társadalmi csoport bekerülési esélyét az esküdszékekbe. Ez a követelmény ma már nem csupán az angolszász, de a kontinentális jogrendszerekben is egyre fontosabbá válik.

A demokratikus társadalmakra jellemző deliberatív döntéshozatali folyamatok, és az igazságszolgáltatás legitimitásának erősítésére is alkalmasak lehetnek a laikusok bevonásával működő bíróságok, állítják a szerzők, hogy azután a feldolgozott források alapján tegyék halványan kétségessé a bemutatott érveket. A kötet átfogó képet nyújt a világ mintha jogrendszerének laikus részvételi formáiról, a szerzők kísérletet tesznek az ilyen jellegű bíróságok tipizálására is. Számomra a francia *Cour d'assise* bemutatása volt különösen érdekes. Ennek részben oka lehet az is, hogy Badó Attilával még a 90-es évek elején együtt tartózkodtunk Tempus ösztöndíjjal Toulouse városában, amikor ifjú kollégám olthatatlan vágyat érzett ahhoz, hogy a francia esküdszéket taglaló, a híres *Que sais-je*-je sorozatban megjelenő könyvet a Provence hangulatát idéző kis könyvesboltban minden hasznosabb célokat megjelölő tanácsom ellenére megvásárolja. Pedig eredetileg sörözni hívott volna... Érdekes volt most látni, hogy a wikipédia mélységeit alig meghaladó könyvhöz képest egy széles szakirodalmi apparátusra épülő elemzés született arról az esküdszéki formáról, amely a szerzők tetszését érzékelhetően elnyerte.

A laikus részvételi formákat bemutató fejezetet követően már magyar vizekre eveznek a szerzők, hogy egy történeti előzményeket bemutató felvezetés után annak az empirikus kutatásnak a részleteit tárják az olvasók elé, mely a Kulcsár Kálmán által is vizsgált alapkérdésekre próbál több mint fél évszázaddal később választ találni. A tanácsaimra ugyan nem tartottak igényt a kutatók, mégis jól érzékelhető az a gondos, empirikus vizsgálatokat kötelezően megelőző előkészítő munka, ami a kutatás sikerét megalapozhatja. Ahogyan a csalódottsága is átsüt a szerzőknek, amikor a lekérdezés folyamatát megszakító OBH elnöki döntésről látszólag szenvtelenül írnak, ami a kitűzött, az ülnökök teljes lekérdezésére irányuló cél megvalósítását lehetetlenné tette. Hajlok azonban arra, hogy önmagában a tény, miszerint egy engedélyezett kutatást a lekérdezés szakaszában egyszer csak minden akceptálható indok megjelölése nélkül hirtelen leállítanak, többet mond majd el a 21. század elejének magyar valóságáról, mint a legnagyobb mintaszámú empirikus vizsgálat. Az pedig egyértelmű számomra, hogy a több mint 300 ülnök, és több mint 100 hivatásos bíró sikeres lekérdezése a jelzett módszertani problémák ellenére is értékes ismereteket nyújthat a magyar ülnök rendszer állapotáról.

A szerzők legfontosabb hipotézise megerősítést nyert. A többpártrendszer időszakának ülnökei az 1960-as évek népi ülnökeihez képest nagyobb aktivitást mutatnak, és a hivatásos bírók egy részének megítélése szerint is értékes munkát végeznek. Ahogyan igazolást nyert az a feltételezés is az ún. státuszszakarakterisztika-elmélet megerősítéseként, hogy a szakmailag képzett jogászok befolyása a bírói tanácsokban továbbra

is megkérdőjelezhetetlen. Az is nyilvánvaló, hogy a magyar ülnöki rendszer a reprezentativitás fent jelzett követelményének a minimumát sem teljesíti. Mégis, a szerzők egyetértének abban, hogy a laikus részvétel kérdőjelei ellenére sem lehet válasz a problémákra az, hogy a fürdővízzel együtt a gyermeket is kiöntik a lavóról. Márpedig a 2016-is büntetőeljárás törvény a nemzetközi tapasztalatok figyelembe vétele helyett

mintha ez utóbbi megoldást választotta volna.

A kötet jó példa arra, hogy van értelme annak, ha egy intézményre eltérő szemüvegeken át csodálkoznak rá a kutatók. A jogász, illetve a szociológiai szemlélet, nem kizárják, hanem erősítik egymást – bárki elolvashatja.

Dr. Katona Péter
adjunktus
SZTE BTK

Mezei Péter könyvét a recenzensnek volt lehetősége (és egyúttal szerencséje is) immáron öt alkotói fázisában olvasni. A kötet egyes zsenjei legkorábban tanulmány formában az Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemlében jelentek meg. Már ezek az írások is meghatározó jelentőségűek a területen olvasó, kutató szakemberek számára.¹ A teljes kötet kiadásra előkészített nyersanyaga a szerző habilitációs eljárásában – amelyben a jelenleg felkért előadó a bizottság tagja lehetett – a fokozat megszerzéséhez előírt monográfiaként került megjelölésre, amelyet ebben a teljes formában még észrevételekkel is el lehetett látni. Végül pedig mindezek nyomán az a megtiszteltetés ért, hogy a megjelent magyar nyelvű kötet (egyébként túl sok munkával már nem járó) szerkesztője lehettem. Talán nem túlzás állítani, hogy arról a szakkönyvről,

amelyet bármely olvasó képes immáron ötödször elejétől a végéig alaposan átolvasni, bizonyosan állítható, hogy különösen érdekesen megírt, olvasmányos, aktuális és releváns témáról szóló munka. Bevallom, velem ez még más könyv kapcsán nem esett meg. Az abszolút rekorder *Tompa Andrea* Omertája, de az speciális jelentőséggel bír, mivel az Édesapám egyik utolsó olvasmánya is volt egyben. (Egyébként kiváló mű, ajánlom.)

A mű középpontjába állított jogkimerülés a szerzői jog újabb keletű és ma különösen aktuális, és a következő években is fontos témája. Ha a szerzői jogról szóló történeti írásokban kutakodunk, azt találjuk, hogy a negyven évvel ezelőttinél korábbi forrásokban még a fogalmat sem említik, sem külföldön, sem a magyar tudományos irodalomban vagy jogszabályokban, noha a jelenség értelemszerűen azóta létezik, amióta a könyvek antikvár kereskedelemben is kaphatók (vagyis szerzői jogon belül ezt a jogintézményt nem a legújabbkori technológiai fejlődés hívta életre, bár kétségtelen, hogy jelentőségét aztán fokozta). Az első olyan jogi dokumentum, amely Magyarország vonatkozásában egyáltalán foglalkozott vele, az az 1994-ben aláírt

1 MEZEI PÉTER: „A jogkimerülés intézményének a kialakulása és fejlődése az Európai Unió szerzői jogában” *Iparjogvédelmi és szerzői jogi szemle* 2015/4. 38–80. MEZEI PÉTER: „A digitális jogkimerülés határai az Európai Unióban és az Egyesült Államokban – I. rész” *Iparjogvédelmi és szerzői jogi szemle* 2015/5. 79–123. MEZEI PÉTER: „A digitális jogkimerülés határai az Európai Unióban és az Egyesült Államokban – II. Rész” *Iparjogvédelmi és szerzői jogi szemle* 2015/6. 78–96.

és mind a piaczgazdasági átmenetben, mind az EU-hoz való csatlakozásban fontos szerepet játszó, máig hatályban lévő USA-Magyar szellemi tulajdonjogi megállapodás volt. Ezt megelőzően a gyakorlatban fel sem merült problémaként, hogy a korábban kereskedelmi forgalomba bocsátott műpéldányok (jellemzően könyvek, bakelit-lemezek) második forgalomba hozatala (tipikusan antikváriumokban) szerzői engedélyt is igényelne. Ennek részben talán az lehetett az oka, hogy az erős állami kontroll alatt tartott piacokon az első megjelenés lehetősége volt döntő jelentőségű. Az USA-magyar szellemi tulajdonjogi megállapodás is csak a két ország viszonylatát rendezte, a többi külföldi országgal szemben fennmaradt a korábbi *status quo*. Ennek oka egyébként az volt, hogy a terjesztési jog az ekkor hatályban lévő, legszélesebb tagsággal rendelkező nemzetközi szerződésben, a Berni Unió Egyezményében, csupán egyes műtípusok esetében állt fenn és ráadásul csak a mű forgalomba hozatalának első aktusára terjedt ki, így nem is volt különösebben kérdés a jogkimerülés, hiszen a második forgalomba hozatal tekintetében a jog nemzetközi viszonylatokban nem létezett.²

A téma második virágzását éli az utóbbi időszakban, elsősorban az Európai Bíróság e téren mutatkozó (hiper)aktivitásának és kifejezetten jogfejlesztő attitűdjének köszönhetően. (Amit persze jócskán indokol, hogy az Európai Bizottság viszont csak a stratégiai dokumentumok szintjén jut el a kérdésig, hogy egyes aspektusait részletesebben szabályozni lenne szükséges.)

2 FICSOR MIHÁLY: *Guide to the Copyright and Related Rights Treaties Administered by WIPO and Glossary of Copyright and Related Rights Terms* (Geneva: WIPO 2003) BC-14.12.

Ennek részben az egységes belső piac minél hatékonyabb kiépítésének igénye az oka, amely nem csak a szerzői jogra, de az iparjogvédelmi jogokra nézve is paradigmaticus változásokat hoz mind a jogok hatálya, mind az engedélyezés, mind az üzleti modellek tekintetében. Másrészt – egyértelmű jogalkotási lépés híján – az Európai Bíróság küzd azzal a helyzettel is, hogy az *online* kereskedelemben a másodlagos felhasználásokon alapuló üzleti tevékenységet folytató szolgáltatók az *offline* környezetben megszokott logika alapján járva el, e másodlagos felhasználásokhoz nem kérnek engedélyt.

Míg az Európai Bíróság a terjesztés jogának *online* környezetre adaptálásával el tud oda jutni, hogy az első terjesztést követően a további cselekmények már ne legyenek engedélykötelesek, addig az *online* hozzáférhetővé tételt lefedő nyilvánossághoz közvetítés jogához kapcsolódóan nincs olyan megoldása a Bíróságnak, ami segítené, hogy az első nyilvánossághoz közvetítést követően már ne kelljen engedélyt kérni a további közvetítésekhez. Az *online* iparágak egyes meghatározó szegmenseinek ezen konfliktus feloldására való igénye nem elhanyagolható piaci értékkel bír.

Mindezek alapján egyértelmű, hogy a kötet témaválasztása az egyik legfontosabb szerzői jogi kérdéskört helyezi középpontba, amelynek értő elemzése valamennyi szerzői joggal foglalkozó szakember számára kitűnő olvasmány.

A monográfia egy olyan általános elméleti alapvetéssel kezdődik, amely egyrészt dogmatikai szempontból vizsgálja a jogkimerülés jelentőségét, másrészt (nemzetközi jogi) történeti és szakpolitikai kontextusban is bemutatja azt. Továbbá vizsgálja azt a speciális kérdést is, hogy a jogkimerülésnek

mely társadalmi, politikai, gazdasági körülmények között milyen földrajzi hatályúnak kell lennie.

A kötet második fejezete „A jogkimerülés érvényesülése az Európai Unió szerzői jogában” címet viseli, ami szerénykedő címnek is mondható, mert a fejezetnek nem elhanyagolható részét alkotja a tagállami gyakorlatokat bemutató rész. Ez azért is fontos, mert – ritka példaként – itt tökéletesen kirajzolódik az, hogy milyen nemzeti szintű problémák vezethetnek el uniós jogharmonizációhoz.

A monográfia harmadik fejezete „A jogkimerülés érvényesülése az Egyesült Államok jogában”, mely egy elképesztően izgalmas jogtörténeti előzményekbe ágyazott hatályos jogi elemzés a *copyright* rendszer sajátosságai között. A mű külön értéke, hogy a jogkimerülés intézményét elhelyezi az amerikai szerzői jogi térképen is, ahol egészen más jelentőséggel és helyenként tartalommal telt meg az elmúlt évtizedekben a terjesztési jog általában, és a bérbeadási jog különösen. Nem megy el a szerző az egyik legezotikusabb és az USA-ban csak igen szűk korlátok (és földrajzi határok) között érvényesülő szerzői jog, a követő jog és annak a jogkimerüléshez fűződő kapcsolata mellett sem.

„A digitális jogkimerülés határai az Európai Unióban és az Egyesült Államokban” című IV. fejezet három alegységből épül fel, és a téma újdonságának megfelelően ebből kettő a szerző saját hangját, véleményét közvetíti az olvasónak. A digitális jogkimerülésre vonatkozóan alig találni ma még jogalkotói válaszokat, a legtöbb szerzői jogi jogalkotó igen óvatosan viszonyul a problémához, és – véleményem szerint egyébként helyesen – várakozó állaspontra helyezkedik. Ez egyébként helyes jogalkotói attitűdnek látszik: a

technológiai megoldások igen gyorsan változnak, az üzleti modellek még nem igazán kiforrottak, ezért a jogalkotói beavatkozás igen szűk körben tudná csak kiállni az idő próbáját.

Mezei Péter munkája emiatt nem is jogalkotási megoldásokat vizsgál, hanem az esetjogot veszi górcső alá, mivel a bíróságok kényszerűen szembe-sülnek a kiforratlan helyzetekből fakadó jogvitákkal. A szerző itt sem tagadja meg önmagát, az esetjogot összehasonlító módon tárja fel: bemutatva az EU oldalán elsősorban nem a nemzeti, hanem az uniós bírósági gyakorlatot (ami persze közvetve információkat hordoz a nemzeti megoldásokról is), illetve az USA bíróságain alakuló gyakorlatot.

Eddig ügyek túlnyomó részben három olyan műtípussal kapcsolatban merültek fel, amelyek esetében a digitális fogyasztás meghatározó méretű: a szoftverek, a zeneművek és az irodalmi művek. Ezek tekintetében is akkor, ha azok elektronikus formában jelennek meg, ami a szoftverek tekintetében adott, a zeneművek esetében a hangfelvételek vonatkozásában áll fenn, az irodalmi művek tekintetében pedig mind a hangoskönyvek, mind az e-könyvek érintettek. Sajátos, hogy e probléma nem merül fel a filmek tekintetében, amelyek digitális fogyasztása egyértelműen versenyre kelhet bármely előbb említett műtípusával.

A vitás esetek ismertetését követően a kötet szerzője nem kíméli a joggyakorlatot: valamennyi releváns szempont szerint összehasonlítja egymással az európai és az amerikai megközelítést. Rámutat arra, hogy lényegi megítélésbeli kérdés, hogy a digitális fájlok használatának átengedése általános polgári jogi dogmatika szerint megítélhető-e adásvételként, illetve mennyiben elegendő ezekben az esetekben azok licencia ke-

retében történő értelmezése. A mű itt a szerzői jogi dogmatikai rendszer egyik legalapvetőbb pillérét világítja meg a jogkimerülés szempontjából: azt az alaptézist értékeli újra, hogy a műpéldány feletti polgári jogi tulajdon milyen mértékben azonosítható a műre vonatkozó felhasználási engedéllyel? A tan szerint a tulajdonjog átruházása önmagában nem keletkeztet a mű feletti felhasználási jogokat. A kérdés itt azonban éppen fordítva merül fel: jelenthet-e a felhasználási engedély adása egyben tulajdonátruházást is? A monográfia végén pedig a szerző abban a kérdésben is határozott álláspontot fogalmaz meg, hogy az utóbbi időben 'divat' lett a jogkimerüléssel foglalkozni. Továbbá érinti azt a problémát, hogy a tradicionális jogi pozitivizmus ezen a területen milyen visszatartó erővel bírhat a fejlődésre, és végül a konstruktív realizmus mellett teszi le voksát, a jogintézmény modern időkre adaptálása lehetőségének elismerésével.

A monográfia kiemelkedő értékének kell tekinteni az utolsó fejezet értékelő egységét, amely a jogkimerülés intézményének a jelenkori jelentőségét, szerepét mutatja be. Igen könnyű a jogkimerülés konzervatív megközelítését választani és tagadni azokat az újító értelmezéseket, amelyek ezen elv digitális környezetben való alkalmazhatóságát lehetővé tennék. Könnyű – és talán az előzőnél még nagyobb népszerűséget, akár több hivatkozást is hozó – megközelítés lehet az is, ha valaki minden további megfontolás nélkül adaptálni szeretné a jogkimerülést, leegyszerűsítve az internetes felhasználásokkal kapcsolatos dilemmák nagy részét. Mezei Péter elkerüli ezeket a csapdahelyzeteket: ebben a fejezetben tágabb aspektusból is megvizsgálja a jogkimerülés alakuló gyakorlatát és egyaránt értékeli

azokat és törekszik megtalálni azt a sokak által keresett mezsgyét, amelyen a jogkimerülés elve alkalmazhatóvá válik úgy az internetes környezetben úgy, hogy ez nem eredményezi a terjedőben lévő üzleti modellek ellehetetlenülését sem, de teret ad az internet sajátosságait kezelni kívánó megoldásoknak. Emiatt pedig teljességgel meggyőző a bemutatás mind a konzervatív, mind a reformista elképzelések tekintetében.

Hogy a szerző mennyire bölcs önmegtartóztatással állt a vizsgált témakörhöz, mutatja a konklúzió is, amely ahelyett, hogy véglegesen eldöntötként mutatna be egyes kérdéseket, nyitva hagyja a két legalapvetőbb problémát: a területi hatály és a digitális jogkimerülés kérdését, hiszen ezek jogkimerülés egyelőre nem lezárt, kikristályosodott aspektusai.

A mű tehát a szerzői jog egyik legaktuálisabb, nemzetközi, európai uniós és nemzeti szinten is érdemben vizsgált és vitatott jogintézményét, a jogkimerülést a legfrissebb szakirodalmi források és esetjog alapján átfogóan elemzi. Továbbá, meggyőző alapos-sággal értékeli a jogkimerülés digitális környezetben való alkalmazhatóságának elméleti és gyakorlati kérdéseit, a mellette és az ellene szóló érveket, valamint megfogalmazza e körben saját álláspontját is.

A kötet egyaránt javasolható azoknak, akik a szerzői jog alapvető dogmatikai kérdései iránt érdeklődnek, azoknak, akiket az európai és az Európán kívüli szabályozási megoldások összehasonlítása foglalkoztat, és azoknak is, akik a gyakorlati ügyvédek során találkozhatnak nemzetközileg releváns tényállásokkal.

*Dr. habil. Grad-Gyenge Anikó
egyetemi docens (Budapest)*

Révész Béla: Az igazság ügye és az állampárt. Az igazságügy politikai környezetének változásai Magyarországon 1944-1989. Iusperitus Kiadó, Szeged, 2022.

A szerzőt nem kell hosszan bemutatni, hiszen közismert archiváló, múltfeltáró, irattárba és könyvtárba beköltöző, valamint a hallgatóknak a legfőbb szakirodalmi kereséshez segítséget nyújtó egyetemi oktató. Vagyis egy személyben zárórakor a könyvtárajtón kopogtató szellem, és a dolgozatok leadásában megkésített diákok szakirodalmi védőszentje.

A szüntelen leletmentő- és iratfeldolgozó szenvedély A Pólay Elemér Alapítvány Könyvtára 95. kötetét fialta, amely legalább 45 évet ölel fel az igazságügyi tárca történetéből. Ez az öt évtized egy kormányzati szerv életében is sok idő, főleg, ha olyan sűrűségű korszakot választ a szerző, amelyben az állam- és kormányforma is többször változott. A király nélküli királyságból fordult át, a kormányzói poszt elé lépett a nemzetvezetői totalitárius rendszer, az eleve gyöngye demokratikus és parlamenti hagyományokat lerombolva. Ezt követte az ideiglenes nemzetgyűlés, a békekötés és a Szövetséges Ellenőrző Bizottság berendezkedése 1945-től. Majd kikiáltották a köztársaságot az 1946. évi I. törvény alapján, volt parlamenti választás és koalíciós időszak, amikor a pártközi értekezletek sora a MKP majd MDP hegemonná váló erőterében felálltak az igazoló bizottságok és a népbíróságok. Ítéleztek a háborús bűnös igazságügyi miniszter felett is, akit 1946. március 9-én kivégeztek, másokat csak halálra ítélték, amit életfogytiglan szabadságvesztéssé alakítottak, majd a vezetőket alávették a titkosszolgálati, rendészeti intézkedéseknek 1929-től kezdődő időszaktól, visszamenőleg is.

Az 1949. évi XX. törvény szerinti népköztársaságban az igazságszolgáltatási és közigazgatási apparátust lecserélték, azaz racionalizálták, számos minisztériumi dolgozót kitelepítettek, és helyükbe jogi gyorstalpalón kiképzett kádereket ültettek a minisztériumokba, bíróságokra, 1953-ban az ügyészség létrehozásával az ügyészségekre is, a szovjet tanácsadók érdemdús jelenléte mellett. A Koordinációs Bizottság a bűnüldöző hatalom egységére hivatkozva kontrollálta a közigazgatási és bírósági döntéseket, és a párt központi szintjén Közigazgatási és Adminisztráció Osztály is hasonló okokból létesült, hogy a közigazgatási vezetők és dolgozók kiválasztását, kinevezését, munkáját az adott munkahelyi/központi pártbizottság és pártkongresszusok napi szinten meghatározhassák, amit aztán a közigazgatási hatáskörrel formálisan rendelkező elfogadott, jóváhagyott – azaz kiépült az állampárt. A feldolgozott időszak része, hogy 1988-tól megfogalmazódtak a reform-ígények, alkotmánykonceptió készült az MSZMP és IM kebelén belül, és megindult a közigazgatás párttalanítása vagy az állam semlegessé tétele. Bár a pártirányítás még azonnal nem halt el, 1989-ben a Kerekasztal tárgyalások, majd alkotmányreform és közjogi keretek átalakítása vezetett el a parlamentáris köztársaság felé.

Ez a fél évszázad kilenc minisztert használt el, és a klasszikus kormányzati feladatkört ellátó szervezet életének, működésének, felépítésének négy politikailag penetrált korszakát különböztette meg (1945–1948; 1949–1957; 1957–1988; 1988–1989). A szerző 220 oldalban foglalta össze a pártirányítás hegy- és vízrajzát, amit az igazságügy térképén úgy helyezett el, hogy a hatalmas forrásanyagból válogatva, több

árnyalatot is megrajzolt. Az árnyalás azért is indokolt, mert bizonyos, hogy a háborúban vagy az erőszakos politikai kormányzás miatt sok irat elveszett (véglegesen vagy a szemünk előtt), így az elemző csak abban autentikus, amit adatolni tud. A pártirányítás kiépülését, fénykorát és elhalását gazdagította az intézménytörténeti kronológiával (például a minisztériumi szervezeti és működési szabályzatokból levonható következtetésekkel), valamint a minisztériumot ért politikai befolyásolás eseményeinek a bemutatásával. Önálló teret szentelt a minisztériumot célzó titkosszolgálati jelenlét, kontroll és megfigyelés konkrét vezetőkre irányuló tevékenységének és azok súlyos kihatásainak illusztrálásával (*Lázár Andor, Mikecz Ödön, Vladár Gábor, Valentiny Agoston, Ries István, Nezvál Ferenc* életét és meghurcoltatását érintő példák), tehát nem csak a minisztériumi informátorok működésének sematikus leírásával.

Külön fejezetben olvashatunk az MDP és MSZMP központi szerveiben létrehozott, az igazságügyi rendszerre vonatkozó pártirányítás történetével, különösen a Közigazgatási és Adminisztratív Osztály, valamint a Koordinációs Bizottság szerepével, amelynek három évtizedes működéséről még a beavatottak sem tudhattak, hiszen nem hozták nyilvánosságra a létesítését és valóságos befolyásoló tevékenységét. Izgalmas rész a demokratikus és jogállami átmenet folyamatszerűségének a bemutatása (az Alkotmányjogi Tanács létesítése, majd a pártközpontban a Nemzetközi, Jogi és Közigazgatáspolitikai Bizottság rövid működése, amely a KAO helyébe lépett); ennek eleme volt az IM alkotmánykoncepciójának képviselője a Nemzeti Kerekasztal tárgyalásokon.

Így jutunk el a vezetők és intézményi elvek, szabályok módosulásán át, az állam feletti pártkontroll felszámolásához, valamint az igazságtételi jogalkotáshoz, eljárásokhoz.

Ám a könyv valójában négy komponensű: egy főszövegből áll, amely kilenc fejezetre oszlik; a lábjegyzetekből, amelyek a mai olvasót nagyban segítik, hiszen az összes név szerint említett közéleti és közjogi szereplő rövid életrajza ezekben szerepel; a gazdag irodalomjegyzékből; végül mintegy 50 oldalnyi függelék ad ízelítőt a tárgyalt korszak igazságügyi hétköznapijaiból, nyelvhasználatáról, jogpolitikájáról. Ebben levélrészleteket, korabeli feljegyzéseket, előterjesztéseket idéz a szerző, még a tipográfiát is megőrizve, az egyes belejavításokat, ráírásokat is ide értve. És e könyv mögött áll a szerző korábbi publikációinak sora: az IM történetének iratai három kötetben (2016), Vladár Gábor emlékkötete (2015), vagy a Koordinációs Bizottság – a pártállami időszak ismeretlen hatalmi testülete (1975–1988) című nagyobb tanulmánya (2014). Ezért helyesebb könyv- és forrásfolyamról beszélni, amelynek ez a kötet csak az egyik kanyarulata.

E sokirányú, részletes kutatómunka alapján teszi fel Révész Béla a kérdést, vajon miért vált *szinte általánossá a posztkommunista országok egy részében a demokratikus értékek gyors devalválódása?* Hiszen a bírói függetlenség, közigazgatási reputáció, jogalkotási szakmai önállóság hosszú küzdelem után valósulhatott csak meg, amely tehát értékké tehetné ezeket a vívmányokat. „Miközben a demokratikus intézményrendszer struktúrája rögzíti ugyan az államiságnak, a politikumnak a demokratikus értékek melletti elkötelezettségét, funkcionális oldalról mindez diszfunkcionális hatásokat mutathat.

Az igazságügy rendszerében a politikai és a jogi kultúra tradíciói, állandó kontinuum elemei rendszereken átívelően is befolyásolhatják, gátolhatják a demokratikus innovációs kísérletek eredményességét, ezek megvalósítását.” A magyarázat a *túlélő kultúra tradíciója*, amely a posztkommunista államok ellentmondásos viszonyára világít rá a demokratikus és jogállami normákhoz képest, a stabilizálódás kudarcaira, a jogi szabályozás komolyan nem vételé-

re. „Az állami hatalom túlterjeszkedése, centralizációja, a magánszféra visszaszorulása, az autonómiák csökkenése mintegy alternatívaként jelentkeztek az emberi méltóság, az emberi jogok, a szabadság és méltányosság tiszteletéhez képest, amit a posztkommunista országokban a pártállam ideológiai értékeivel kívántak igazolni”.

*Dr. Tóth Judit
egyetemi docens*

Az ismertetett könyv: Kiss Barnabás Útmutató az Alaptörvényhez, Orac 2023.

Köszönöm a megtisztelő lehetőséget, hogy egy nagyon komoly tudományos műhely jelen rendezvényén, az SZTE Jogi Kara XI. Könyvünnepén rész vehetek, és lehetőséget kapok egy szakmai kiadvány, egy átfogó tanulmány műbírálatára, értékei bemutatására.

Ha már életemben először megmozdulok ezen szakmai területen nem adom alább, mint rögtön Magyarország Alaptörvényével foglalkozom, amelyet a szerző nagyon magas szakmai színvonalon mutatott be és elemzett, igazán nem csekélyke 422 oldalon.

A tanár úr műfajilag útmutatásnak szánta a művét, amely valóban bemutatja az Alaptörvény szerkezetét, változásait, belső kapcsolódási pontjait. Lényegében annak tartalmát fogja össze és igen alaposan elemzi. A nagyon komoly mű méltatása előtt engedjenek meg egy lazább felütést, amivel indítanék. A jogalkotó az Alaptörvényt, minden magyar jogszabály alapját 2011. április 25-én – névnapom előestéjén – hirdette ki, amely nap azóta Magyarországon az Alaptörvény napjaként jegyezték.

Na de nézzük most már magát a művet!

A megalkotásakor eredetileg stabilnak szánt, később „gránit szilárdságúnak mondott” Alaptörvény hatálybalépése – 2012. I. 1. óta – 11 módosítást élt meg. Ezért is vált nagyon lényegessé, hogy a szerző az elemzés I. részében rendkívül világosan mutatja be és vezeti le a módosítások lényegét. Már-már bravúrnak minősíthető, hogy a 83 pontban összegezhető módosulásokat és a további 10 új elemet mindössze 7 (!) oldalon, de mégis teljeskörűen adja közre. Ebben azt is világossá teszi, hogy az életviszonyok rendkívül gyors változásai – gondolhatunk itt a nemzetközi helyzetre, a világpolitikai változásokra, fenyegetésekre is – részben indokoltá is tették a törvényszöveg egy-némely pontosítását, kiegészítését.

A szerző művében kitér a 2013-ban felmerülő alkotmánybíróági aggályokra és az azzal kapcsolatos jogalkotói megoldásokra, változtatásokra is. Végül kiemelném szűkebb szakterületemet érintően a 2018-ban tervbe vett közigazgatási bíróági rendszer felállításának feltételeiről szóló döntést, majd annak következő évben való annullálásának bemutatását.

Önkényes válogatásom másik példaként említhetem a képviselők és polgármesterek mandátuma hosszának időbeni változtatását és a sort a vármege mint közigazgatási egységnév megjelenése zárja. Azt gondolom, hogy ezek a változások nemcsak elvezetnek a hatályos Alaptörvény szövegének birodalmába, hanem egy önálló tudományos konferencia igényét is felvetik, sőt előre vetítik ebben a témában. Azért is tartottam a röviden elemzett és bemutatott műnél ezt a fontos részt külön kiemelni, mert szerintem a tudomány művelőinek előbb-utóbb ezen a területen dolgozni kell. Dolga abban, hogy foglalkozzanak a máshol alkotmánynak nevezett alaptörvény normái stabilitásának elméleti kérdéseivel. Egyik értéke a kiadványnak, hogy ez a gondolat is kiolvasható belőle, legalábbis az én olvasatomban.

Nem lehetett könnyű feladata a szerzőnek amiatt sem, hogy a bemutatott Alaptörvény formájában és szerkezetében szokatlan más törvényekkel összevetve. Az egyes részek, mint a preambulumnak szánt „Nemzeti Hitvallás” – az „Alapvetés”, a „Szabadság és Felelősség” fejezet, az „Állam”-ra vonatkozó tételek vagy a „záró és vegyes rendelkezések” igencsak gazdagok és sokszínűek, itt-ott talán túlzottan részletezők is. Mindezek bemutatása, értelmezése és elemzése viszont szisztematikusan megtörtént. Nem hivatkozhat ennek fényében a különböző szintű jogalkotó szervek egyike sem, sőt a jogalkalmazók széles köre sem arra, hogy az Alaptörvény normáit nem érti, nem tudja megfejtetni, értelmezni, így esetleg feladatai ellátásában e tekintetben nehézségei vannak. Nincs más dolga az érintetteknek mint szükség esetén felütni a most bemutatott művet, abban jól elmélyülni és azt hasznosítva végezni a feladatait.

Nem tudom kihagyni a mű elemzése és méltatása során azt a gondolatot sem, hogy egy csoportnak viszont nagyon nehéz dolga van/lesz. Ők a jelen és jövő joghallgatói. Nekik ez a mű nemcsak érdekes és hasznos olvasmány, nemcsak iránytű a jog tengerében, hanem kőkemény elsajátítandó tananyag! A szigorlatokon vagy záróvizsgákon kemény szellemi párbaj vár rájuk. Persze ha ezen a megmértetésen a szerző, a tanár úr vagy kollégái szigorú követelményrendszerének megfelelnek, ha úgy tetszik ezt az akadályt átugorják, nem sok problémájuk lesz majd hivatásuk gyakorlása során...

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Meg sem próbálkoznék azzal a lehetetlen feladattal, hogy röpké néhány percben mély elemzés szintjén végig menjek a most bemutatott és ismertetendő mű minden részletén. Azt a munkát az egyetemen hosszú hónapok/évek alatt, komoly elméleti tudású tanárok végzik el Szegeden, átadva tudásukat a joghallgatóknak. Így engedjék meg, hogy az általam művelt szűkebb jogterületen, a közigazgatásnál, azon belül is a helyi önkormányzatok részénél maradjak és ott tegyek néhány értékelő megjegyzést. (Zárójelben fontos megjegyezni, hogy bármely más szakmai területet választottam volna, ugyanolyan igényes és teljes körű bemutatásról és elemzésről szólhatna volna a kiadvány átfogó, teljességre törekvő és azt el is érő volta miatt.)

A kötet önkormányzati fejezete alapos történeti visszatekintést és nemzetközi kitekintést is ad a helyi szervek alkotmányos helyének, valamint feladat- és hatáskörének meghatározása tekintetében. Az Egyesült Királyság vagy a francia-német modell felvilágosítása, majd a kelet-közép európai országok megoldásainak bemutatása

elméleti megalapozását segíti a magyar szabályozás helyének meghatározásban, megoldásainak értelmezésében és értékelésében. Részleteiben is kifejtve olvashatunk az 1989-es alkotmányreformot követően Magyarországon, 1990-ben megalkotott önkormányzati törvényről, annak kiemelkedően fontos elemeiről. Az elemzés helyes értékelését adja az európai mércével mérve is liberális, a települési önkormányzatokat preferáló megoldásoknak.

A magyarázat ugyanakkor azt is levezeti, hogy milyen problémák, szakmai és politikai megfontolások vezettek az önkormányzati működés mozgásterének fokozatos szűkítéséhez. Bemutatja az MÖtv. 2011. évi elfogadásához vezető eltérő filozófiai és alkotmányjogi felfogást, amely testet öltött a fogalmi meghatározás, a központosítás, a centralizáció és az erős gondoskodó állam szabályai meghatározásában. A szerző szakmai összegezőként azt a helyes megállapítást teszi, hogy az új koncepció alapján létrejött szabályozás a helyi önkormányzatokat nem önálló hatalmi ágként, hanem az egységes közigazgatás alrendszereként értelmezi. Ez igen jelentős változás a magyar szabályozási megoldásban.

A kötet teljeskörűen bemutatja, magyarázatokkal fűszerezi a települési önkormányzatok feladatát és hatáskörét. Rávilágít arra, hogy mit jelent az „önálló igazgatás”, miben áll a „szervezeti és működési rend”. Példálózó felsorolás mellett megjelöli, hogy milyen szintű jogszabályban határozhat meg a jogalkotó kötelező feladatokat a helyi önkormányzatok számára. Hosszabb elemzést kapott a tulajdonost megillető jogok kérdése. Nem véletlenül! Hiszen a korábbi rendszerben a tanácsok csak az egységes állami vagyon kezelői voltak. Magyarázatot kap az érdeklődő

arra is, hogy miért olyan differenciáltak a hatáskör telepítési szabályok az egyes települések eltérő gazdasági, pénzügyi szervezeti, szakmai, személyi különbségei miatt.

Igen lényeges a gazdasági autonómia magyarázata, az önkormányzati tulajdon köre és védelme körülírása, majd annak 2012 utáni változása, indokainak kifejtése. Bemutatásra került egy fájdalom pont, az önkormányzatok tulajdonosi jogai gyakorlásának korlátja is, amelyet az MÖtv. külön is szabályoz. Részletes kifejtését adja a törvényt magyarázat az önkormányzatok önálló gazdálkodása és a költségvetése meghatározása tekintetében is. Az eljárási rend, a véleményezési formák, a döntési jogosultságok, a felelősségi körök, az esetleges „késlekedés” jogkövetkezményei mind megismerhetők a magyarázatokból.

A vagyonnal és bevételekkel való gazdálkodás, az esetleges vállalkozási tevékenység végzésének lehetősége is elérhető az elemzésből. A meglévő vagyon védelmét szolgáló eljárási döntési korlátok bemutatása sem maradt azonban el. A „bevezethető” helyi adók fajtái és mértéke, valamint az ezzel kapcsolatos 2014. XII. 31. utáni változás is szerepel a részletesen kifejtett magyarázatban. A helyi identitást erősítő jelképképzés, a lehetséges helyi kitüntetés és elismerő címek alapítása sem hiányzik a bemutatásból és magyarázatból. Foglalkozik a szakmai összegzés, elemzés az ún. felterjesztési joggal, amely bár nem jogvédelmi eszköz, de lényeges jogosítványa az önkormányzatok képviselő testületeinek. A sort egyes állami feladatok ellátásának lehetséges kötelezése zárja, amelyet törvény vagy annak felhatalmazásán alapuló kormányrendelet határozhat meg.

Az önkormányzati rendeletalkotás, a társulási jog, az önkormányzatokon

belüli működési szabályok, a törvényességi ellenőrzést felváltó törvényességi felügyelet mind-mind olyan részletezettségű magyarázatot kaptak, hogy azok egyenként is önálló előadást vagy hosszú tanulmányt követelnének akárcsak vázlatos kifejtésükhöz is.

Felvetődik a kérdés: az előzőekben nem voltam túlzottan részletező? A válasz: de, határozott igen! Valamit azonban vegyünk észre, a kötet akármelyik fejezete olyan részletes és elemző, hogy lehetetlen vállalkozás lenne abból a lényegyet keresni, mert minden eleme maga a lényeg.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Az nyilvánvaló, hogy a rendelkezésre álló időkeretben nem tudtam átfogó képet adni az elkészült és bemutatott műről, de ez nem is lehetett cél. Arra viszont talán elég volt, hogy felkeltsem az érdeklődést, kiemelve egyes részleteit. És ha van, aki ez alapján inspirációt kapott a kötet mélyebb tanulmányozására, annak egy feladata maradt. Szerezze be a művet és mélyüljön el annak tanulmányozásában, mondanivalójában. Magas szakmai kihívás és feladat elé néz, azt

garantálom, viszont értékes szakmai ismeretekkel fog gazdagodni.

A végére egy dolgom maradt. A szerzőhöz fordulok.

Tisztelt Tanár Úr, Kedves Barátom!

Az utóbbi években jobbra vizsgákon szoktunk találkozni. Együtt „tekergetjük az igazság nyakát”. Most fordulnak a szerepek. Én adok értékelést rólad – pontosabban a kötetedről –, Neked. Sok kommentárt és hosszú fejtegetést nem kíván. Szakmai pályafutásod során ismét egy fontos művel, sőt alkotással jelentkeztl. Magas szakmai színvonalon, teljes körűen oldottad meg a feladatot és érted el a kitűzött célt. Aki ezt a könyvedet forgatja, tanulmányozza, az el fog igazodni a magyar közjogi rendszerben.

Hiábavaló próbálkozás volna gyengébb pontot vagy hibát keresni a könyvedben, én sem találtam. Mindezek alapján az értékelésem ennek megfelelően – ha ezt iskolás módon számszerűsíteni is akarom – 5-ös, jeles! Gratulálok!

*Dr. Mózes Ervin
ny. címzetes főjegyző*

Csoportkép a könyvek szerzőivel és ismertetőivel

A Szegedre is 'hazajáró' professzor

A nemzetközi hírű *Várady Tibor* professzor régóta szívesen látott vendége karunknak, egyetemünknek. Amikor a közép-európai szabadgondolkodás egyik legfontosabb orgánuma, az újvidéki Új Symposion 1969-ben bemutakozott Egyetemünkön, Várady Tibor mint alapító szerkesztő a Vajdaság szabad szellemiségéről tartott előadást. (Nem véletlen, hogy a Kádár-korszak cenzúrája elől bujkáló hazai „másként gondolkodók” szívesen látott szerzői lettek a Symposionnak is.) Több mint fél évszázaddal később pedig, ez év áprilisában *Martonyi János* professzor ünnepi konferenciáján tartott karunkon előadást a nemzetközi választottbíráskodás nyelvi problémáiról. Témaválasztása nem volt véletlen: 2006-ban jelent meg

“Language and Translation in International Commercial Arbitration” című monográfiája. Sok évtizedes szakmai és tudományos életműve elismeréseként öt évvel ezelőtt *Civis Academicus Honoris Causa-díjat* adományozott Karunk vezetése Várady Tibornak. A kitüntetés átadásakor *Görög Márta* dékán asszony külön is megköszönte az ünnepeltnek az újvidéki és a szegedi jogi kar közötti szoros szakmai és intézményi együttműködés elősegítését.

Várady Tibor gondolkodásának jogtudósi, politikusi és irodalmi vonatkozásai mindmáig egymást erősítve érvényesítik korai álláspontját, amelyet az akkoriban 26 éves jogász az Új Symposion bemutatkozó számában megfogalmazott: „Minden jogrendszer fel-

Várady Tibor

Karunk Civis Academicus Honoris Causa díjjal tüntette ki Várady Tibor professzort

építésében lényeges szerepet játszik egy meghatározott erkölcsi értékrendszer és az igazságosságról alkotott elképzelés. Mégis, egy bizonyos kor és társadalom-erkölcsi felfogásai és igazságról alkotott nézete nem olvad bele maradéktalanul ennek a kornak a jogrendszerébe.”

Szerteágazó szakmai, közéleti szerepeinek mindegyikében ennek az erkölcsi követelménynek kívánt megfelelni. Jogászi, jogtudósi karrierjét a belgrádi egyetemen 1962-ben történt diploma-szerzését követően közel húsz éven át az újvidéki jogi kar oktatójaként folytatta, miközben ezzel egyidőben ügyvéd édesapja irodájában is besegített. A nyolcvanas évek külföldi utazásai során német, francia, de főként amerikai egyetemek vendégoktatója (Berkeley, Cornell, Emory), eközben a Harvard Egyetemen – az első kelet-európai Fulbright ösztöndíjasként – kiérdemelte a jogtudományok doktora címet is. 1993-ban pedig a Közép-európai Egyetem Jogi Tanszékének vezetője lett egészen 2015-

ig, amikor *professor emeritus* státust kapott.

‘Világpolgárként’ soha nem feledkezett meg arról, hogy a 20. században különösen hányatott sorsú Bánság, közelebbről Nagybecskerek szülötte. A régió szerb, magyar, román, német, zsidó etnikumainak vallási-kulturális sokszínűsége korán meggyőzte arról, hogy a kisebbségnek az adott területen késznek kell lennie elfogadni tartós állapotként, hogy nincs és nem is lesz domináns helyzetben. Ahogyan Várady professzor említette: „Becsckereken – az ottaniak ugyanis nem mondanak Nagybecskereket – az évszázadok alatt nem volt egyetlen nemzetiségnek sem többsége”. Ugyanakkor az országbeli többségnek is nehéz lépéseket kell megtennie: ugyanis el kell fogadnia, hogy a kisebbség tartósan jelen lesz a politikai közösségekben. Ezért szűkebb pátriájában Várady Tibor folyamatosan szövetségeket keresett a nemzetiségi ügyek megoldása terén. Ezeket az elveket kívánta érvényesíteni

a jogászprofesszor Jugoszlávia szétesésének tragikus időszakában is, amikor rövid ideig, 1992–93-ban, a nyugatról visszaérkezett *Milan Panic* szakértői kormányának igazságügy-minisztere lett. Ekkoriban sikerült például alkotmányjogi formába önteni a Magyar Nemzeti Tanács megalakítását is.

Ez év elején, amikor alkalmam nyílt Várady professzornak a CEU Bécsbe költöztetése ellenére is a budapesti Nádor utca kampuszán megmaradt dolgozószobájában hosszabban elbeszélgetni, meglepőnek tűnő miniszterségének titkaira is rákérdezhettem. „1992-ben Jugoszlávia már csak Szerbiából és Montenegróból állt. A kormány már nem az akkori jugoszláv parlament összetételét és nézeteit tükrözte, ezért született meg az a kompromisszum, hogy a pártonkívüli amerikai-szerb nagyvállalkozót, Milan Panićot hívták meg miniszterelnöknek. Persze az is igaz – tette hozzá Várady professzor –, hogy ennek a kormánynak valódi hatalma sosem volt. Erre csak akkor kerülhetett volna sor, ha Panić nyer a

Milošević vezette Szerbiai Szocialista Párt ellen az 1992 végi, előrehozott választásokon. Miután ez nem következett be, nem maradtam miniszter sem, de legalább az időközben beérkezett meghívásnak eleget téve 1993 elejétől kimehettem tanítani egy szemeszterre az amerikai Cornell Egyetemre. Ez év végén aztán innen kerültem a CEU jogi tanszékének élére és mintegy két évtizedig vezettem a nemzetközi kereskedelmi jogi stúdiumokat. Furcsa módon a miniszteri kihívás azonban később mégis újjáéledt. Milošević 2000-ben történt bukása után ugyanis új államfőként *Vojislav Koštunica* felajánlotta, hogy legyek ismét igazságügyi miniszter, ezúttal tényleges hatáskörökkel. Megköszöntem, de elhárítottam a felkérést. Amikor ugyanis elfogadtam a Panić-kormányban való miniszterséget, ebben leginkább valamilyen alternatíva építését láttam Milošević-csel szemben. Ideiglenes és átmeneti tisztséget vállaltam. Most valódi miniszterségről lett volna szó és valódi pályaváltásról. Bár úgy éreztem, hogy a tanári életpályámat

Trócsányi László és Várady Tibor

ugyan tudnám vele ötvözni, felváltani azonban nem.”

A jogi oktatás és a jogtudomány melletti elkötelezettség azonban Várady professzort egyáltalán nem távolította el a jog gyakorlati világától: Egyéb nemzetközi megbízatásai mellett hosszú évekig a Société de la Legislation Comparée, az Európai Szerződési Jogi Társaság, az Európai Kutatási Hálózat Irányító Bizottságának tagja, az Asser College Europe irányítóbizottságának elnöke, a holland International Law Review szerkesztőbizottságának tagja...

És nem szabad megfeledkezni Várady Tibor életművének másik pilléréről, irodalmi munkásságáról sem. Könyveinek műfaját egy kritikusa ’dokumentumregényként’ jelölte meg, és ehhez máris hozzá kell tennünk, hogy ezek a dokumentumok alapvetően jogi természetűek. Forrásvidékük pedig az 1893 óta Becskereken folyamatosan működő Várady ügyvédi irodában megőrzött, szinte hiánytalan archívum. Az már önmagában is ritkaság számba vehető Európa e fordultatos sorsú régiójában, hogy szinte érintetlenül fennmaradhattott egy nagy terjedelmű, koherensnek mondható iratállomány, ráadásul egy magánirattárban. Várady Tibor hozzátette, hogy ebben közrejátszhatott, hogy nagyapjának és apjának volt egy „semmit sem szabad kidobni mániája”, de szerepe lehetett annak is, hogy Becskereken nem igazán volt nagy anyagi áldozat fenntartani egy olyan irattárat, amelynek ügyei már a múlté lettek.

Tartalmi vonatkozásait tekintve viszont ezek a dokumentumok sok tekintetben túlmutatnak a lokális szereplők történeteinek, konfliktusainak szűkebb határain és tükröződnek bennük a Bánáton túli régió, ország, sőt Európa 20. századi zaklatott élete is. Néha tudatosan

kereste az adott ügyekhez kapcsolódó további információkat is. „Többször fordultam bírósági, városi, tartományi vagy országos levéltárakhoz. Rendszerint jóindulattal próbáltak segíteni, de legtöbbször eredménytelenül. Szerencsére, olyan esetekben, amikor az ügyfél vitte el az ítélet egyetlen példányát, az ügy kimenetele legtöbbször mégis ismert, mert kézzel fel lett jegyezve az ügyvédi iratcsomókban. Azt kezdtem látni, hogy az iratokban megmaradt sok minden, ami nemcsak a hivatalos levéltárakból, de a történelemkönyvekből is kimaradt, és hogy valamennyire sikerült megőrizni a mindennapok történelmét is.”

Az ügyvédi iratokon alapuló könyvsorozat eddigi hat (néhányuk német, angol, szerb nyelven is megjelent) könyve olykor bizarrnak tűnő címekkel vetetik észre magukat: „Zoknik a csilláron”, „Népellenes mosoly”, „Libatoll és történelem”, de a gyakran ironikus hangvétel mögött is mindig felsejlik a végső szerzői meglátás: „bár még mindig több szerepe van a politikai hatalomnak, mint a jogászoknak, de van valamennyi mozgástere a jogi gondolkodásnak is.” Ez a „valamennyi mozgástér” jelenti Várady Tibor gondolatvilágának a szabadságát is, amely azonban a felismert felelősség vállalásával is együtt jár: „A valóságlátás feladat marad. Látnunk kell az újra meg újra megújuló környezeteket – és látni kell, hogy kik is vagyunk újra meg újra megújuló környezetünkben.”

Látogatásomkor volt alkalmam a belepillantani a már kiadónál lévő legújabb könyv kéziratába is: „Valóságmentes világhoz közeledve”. A korábbi kötetekhez hasonlóan ennek a könyvnek a bemutatójára is örömmel várjuk Karunkon a szerzőt, Várady Tibort.

*Dr. Révész Béla
c. egyetemi tanár*

Diákköri kirándulás Pozsonyba és Dunaszerdahelyre

A Covid-tépázta időszak után 2023 áprilisában visszatérhetett az Európai Jogtörténeti Tanszék mellett működő tudományos diákkör 2005 óta elmaradhatatlan hagyományához, a tanév végi kiránduláshoz. E tanulmányutak a szakmai tudásbővítés mellett a csapatépítést legalább annyira szolgálják. Itt alakultak és alakulnak ki máig olyan barátságok, amelyek az első tagok számára immár évtizedes múltra tekintenek vissza.

Jellemzően több napos, gyakran határon túli célpontokat néz ki diákköre számára *Balogh Elemér* professzor úr. Nem történt ez másként 2023 áprilisában sem, amikor Dunaszerdahelyt és Pozsonyt ütöttük be a GPS-be indulásunkkor. A program igazán színesnek ígérkezett, így a szervezéssel járó apróbb

kellemetlenségek, papírmunka sem tántorított el senkit.

A kétnapos kiruccanas első állomása hajdani fővárosunk, Pozsony volt, ahol egy szusszanásnyi fagyievést követően már várt minket a szakszerű idegenvezetés *Korpás Árpád* személyében. Rendkívül kedves és lelkes vezetőnkől sok olyan információt tudhattunk meg a városról, amelyek nem szerepelnek a történelemkönyvekben. Mindezeket azonnal vizuálisan megcsodálva kivételes élményt kaptunk e koranyáriás péntek délutánon. Még a legfiatalabb hallgatók is annyira beelkesedtek, hogy erősen az estébe fordulva, korgó gyomorral is külön kértük: fel szeretnénk jutni a várba is. Idegenvezetőnk meglepette, nem sűrűn találkozik ilyen csoporttal, így töretlen odaadással folytatta

A konferencia impozáns ülésterme

Csoportkép előadókkal

történeteit a hosszú lépcsősor miatti sűrűbb levegővételek között.

A meleg búcsú és kisbuszunk kalandos megkeresése után aznap már csak a finom vacsora várt ránk a szállásunk közelében. Az este további alakulását a tisztelt olvasó fantáziájára bízva megjegyezzük, másnap nem volt egyszerű az ébredés kis csapatunk számára. Némi lelki könnyebbségül szolgált, hogy tudtuk, aznap sem fogunk unatkozni.

Reggeli után Dunaszerdahely felé vetünk az irányt, ahol 9 órától a Szladits

Károly Nemzetközi Emlékkonferencia várt ránk. A helyszín felé közeledve világosan láttuk, jó helyen járunk: a rengeteg útlezárás, feszült arccal serénykedő rendőrök és öltönyös biztonságiak előrevetítették, itt „nagy” emberekkel fogunk találkozni. *Varga Judit* magyar és *Viliam Karas* szlovák igazságügyi miniszter köszöntőjét követően magyar, szlovák, román és szerb alkotmánybíróktól, kúriai bíraktól, a pozsonyi egyetem rektorától hallgathattunk meg színvonalas referátumokat változatos témakörökben. A konferencián előadást

Ezt a bronz-féjet mindenki megsimogatja Pozsonyban

Diákkörünk az egykori koronázóvárosban

tartott többek között *Sulyok Tamás*, az Alkotmánybíróság elnöke, *Paczolay Péter*, az Emberi Jogok Európai Bíróságának bírója és *Patyi András*, a Kúria elnökhelyettese közjogi és magánjogi témákat is felvonultatva.

A tudományos ingyencségeket remek ebéd koronázta. A nap végén mindenki elégedetten, szakmai, történelmi, baráti élményekkel gazdagodva foglalta el

helyét a hazafelé tartó kisbuszban. A társaságnak még arra is maradt ereje, hogy egy rövid városnézést iktasson be Győrben, köszönhetően természetesen a rugalmas sofőrünknek. Olyan két nap volt ez, amelyet gyakran fogunk emlegetni kerti partikon, egyetemi folyosókon évek múltán is.

*Dr. Tamási Anna Éva
adjunktus*

The evolution of civil law over the centuries

Volenti non fit iniura

2023. május 25–27. között a krakkói Jagellonian University szervezésében került megrendezésre 'The evolution of civil law over the centuries – Volenti non fit iniura' elnevezésű nemzetközi magánjogtörténeti konferencia, ahol többek között magyar, lengyel, német és portugál hallgatók

és egyetemi oktatók számoltak be a kutatási eredményeikről. Karunkat hallgatói részről a Magyar Jogtörténeti TDK tagjai, *Forgó Zsanett* és *Varga Benedek* képviselték, oktatói részről Varga Norbert ismertette jogtörténeti kutatásait. Varga docens úr emellett a Jagellonian University vendégpro-

A magyar jogtörténeti diákkör előadói: Forgó Zsanett és Varga Benedek

fesszoraként a konferencia hetében „Legal Heritage in Hungary: Selected Issues” címen 15 órás előadássorozatot tartott a lengyel hallgatóknak. A konferenciaélményt csak fokozta a valódi történelmi miliő, hiszen a rendezvénynek a Jagellonian University

legréggebbi épülete, a patinás 14. századi *Collegium Maius* adott otthont.

A magyar panelre a konferencia harmadik napján került sor. A szekció első előadását Varga Norbert tartotta „Private Law Rules in Carte Law: The Validity of Cartel Agreements in

A konferencia látóvalókban is gazdag volt

Hungarian Cartel Law in the Period between the Two World Wars” címmel, melyben részletesen betekintést nyerhettünk a kartellszerződések gyakorlatába a két világháború közötti Magyarországon. Forgó Zsanett előadásában – „The unworthiness for dower in the jurisprudence of the courts during the First World War” – az özvegyi jog korlátozásának egyes aspektusait elemezte a Kalocsai Királyi Törvényszék és a Szegedi Királyi Ítéltábla első világháborús levéltári iratanyaga alapján. Ezt követte Varga Benedek „Restrictions on private law in the interwar period in Hungary: the price gouging and cartel regulation” című előadása, melyből megtudhattuk, hogy a jogalkotó hogyan szorította kezek közé a szerződési szabadságot az árdrágító visszaélések kriminalizálásával és a kartellszabályozás bevezetésével. A konferencia remek lehetőséget teremtett arra, hogy megismerhessük

más államok jogi kultúráját, hiszen számos ország különböző jogtörténeti korszakába pillanthattunk be egy-egy előadás keretében, a római jogi *pactum*-ok világától, a garancia *common law*-beli fejlődésén át, az egyes 21. századi magánjogi intézmények kialakulásáig.

A többnapos konferencia lehetőséget teremtett arra is, hogy egy kisebb városnézés során megtekinthessük Krakkó óvárosának impozáns történelmi és kulturális örökségeit. Körbejártuk a középkori Lengyelország uralkodóinak hajdani székhelyét, a Wawelt, megcsodáltuk Krakkó főterét, ami a kereskedelmi élet néhai központja volt, illetve a lengyel konyha egyes kuriózumait is volt szerencsénk megköszölni.

A konferencia végén a különböző lengyel egyetemek hallgatóival együtt összeültünk egy kötetlen beszélgetésre, ahol sikerült jobban megismernünk egymást. Örömrökre szolgált, hogy lehetőségünk nyílt egy ilyen hallgatóbarát

A lengyel építészet csodái

és színvonalas konferencián számos tehetséges hallgatónal együtt előadni, és új ismeretségeket is kötni.

*Forgó Zsanett, Varga Benedek
joghallgatók*

*A Projekt az Innovációs és Technológiai
Minisztérium Nemzeti Kutatási, Fejlesztési
és Innovációs Alapból nyújtott támogatásá-*

*val és az NKFI Hivatal által kibocsátott
Támogatási Okirat alapján valósult meg.*

Projektazonosító: K 138618

*Pályázat címe: A magánjog fejlődése
a két világháború között*

**AZ NKFI ALAPBÓL
MEGVALÓSULÓ
PROGRAM**

Kick – Off DIOGENES 2023

2023. október 12–13. között a krakkói Jagellonian University szervezésében került megrendezésre a DIOGENES

*Varga Benedek és Forgó Zsanett
a krakkói egyetemen*

(*Digital NetwOrkinG European LEgal HistorianS*) nevű kutatóhálózat „Kick – Off” meeting-je, amelynek célja, hogy a jogtörténettel foglalkozó tapasztaltabb kutatók, doktoranduszok és posztdoktorok workshop-okon és vitafórumokon vegyenek részt, építve ezzel nemzetközi kapcsolataikat. Karunkat a Magyar Jogtörténeti Tudományos Diákkör tagjai, Forgó Zsanett (III. évf. hallgató) és Varga Benedek (V. évf.) képviselték.

A 2023. évi *Kick – Off meeting* programja rendkívül sokszínű volt. Az első nap előadásai a rangos szakfolyóiratokban történő publikálással, tudományos monográfiákra vonatkozó írásmódszertani kérdésekkel, valamint az Egyesült Államokban való kutatói életpályával foglalkoztak. A tudományos írás egyes kérdéseit járta körbe *Hans-Peter Haferkamp* kölni professzor „Publish or Perish in Legal History” című előadásában, megfogalmazva 21 elvet, melyek álláspontja szerint a PhD disszertáció megírásának alapját képezik. *Tomáš Gábriš*, a Trnavai Egyetem professzorának előadása által betekintést nyehettünk abba, hogy milyen Fulbright ösztöndíjjal az Egyesült Államokban tanulni. A második nap központi témája a jogtörténeti kutatás alapját képező

levéltári kutatómunkát érintő kérdések köré épült, valamint érdekes előadást hallhatunk az Európai Kutatási Tanács által biztosított pályázati lehetőségekről. A szervezők egy külön vitapanelt hoztak létre a levéltári kutatással összefüggő kérdések megvitatására *Adrian Schmidt-Recla* jénai, *Jakob Maziarz* krakkói és *Kamila Staudigl-Ciechowicz* bécsi oktatók moderálása mellett. Az egyes előadásokat követően pedig lehetőségünk volt megvitatni a jogtörténeti kutatáshoz kapcsolódó releváns kérdéseket. A konferencián számos európai (Augsburg, Köln, Krakkó, London, Maastricht, Róma) és amerikai (Georgia, Oregon, Riverside) egyetem oktatója vett részt, hasznos tanácsokat adva a jogtörténettel foglalkozó fiatalabb generáció tagjai számára.

Külön köszönet illeti a rendezvény szervezőit, akik kiemelt figyelmet szenteltek arra, hogy egy-egy kötetlen beszélgetés során jobban megismerjük egymást más egyetemek hallgatóival új

barátságokat kötve ezzel és mélyebb betekintést nyerve a jogtörténeti kutatások nemzetközi dimenzióiba. Örömrökre szolgált, hogy lehetőségünk nyílt egy ilyen hallgatóbarát és színvonalas nemzetközi szakmai találkozón részt venni. A *workshop* részletes programja az alábbi linken érhető el:

A Projekt az Innovációs és Technológiai Minisztérium Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapból nyújtott támogatásával és az NKFI Hivatal által kibocsátott Támogatói Okirat alapján valósult meg. Projektazonosító: K 138618. A pályázat címe: A magánjog fejlődése a két világháború között.

Varga Benedek
joghallgató

Lengyelországi kapcsolatait erősítette a Bűnügyi Tudományok Intézete

A Bűnügyi Tudományok Intézetének munkatársai (*Karsai Krisztina* intézetvezető egyetemi tanár, *Fantoly Zsanett* egyetemi tanár, *Gál Andor* adjunktus és *Giola Cami* PhD hallgató) mint a Szegedi Tudományegyetem Interdiszciplináris Kutatásfejlesztési és Innovációs Kiválósági Központ (SZTE IKIK) Mesterséges Intelligencia és Jogrendelnevezésű kutatócsoportjának tagjai a lublini Maria Curie-Skłodowska University meghívására 2023 októberében előadóként vettek részt a 'The Impact

of European and International Law on Criminal Procedure' címet viselő nemzetközi konferencián.

Karsai Krisztina előadásában az algoritmikus döntéshozatal büntető jogalkalmazást segítő funkciójáról szólt. Prezentációjának konklúziójaként hangsúlyozta, hogy az információk algoritmikus feldolgozása a büntetőeljárásban csak nagyon korlátozottan alkalmas – aggálytalanul – büntető igazságszolgáltatásbeli célok elérésére. Erre tekintettel amellet érvelt, hogy a bűn-

üldöző szervek mindaddig ne alkalmaz-
zák az algoritmikus rendszereket, amíg
a felmerülő emberi jogi aggályokra nem
tudunk megfelelő válaszokat adni.

Fantoly Zsanett prezentációját a
mesterséges intelligenciában rejlő bűn-
üldözési lehetőségek nyomozás során
történő hasznosíthatóságáról tartotta.
Rámutatott, hogy a mesterséges intel-
ligencia segítségével az adatfeldolgozás
gyorsabbá és hatékonyabbá válhat, ily
módon olyan bizonyítási eszközök is
megismerhetővé válhatnak a hatósá-
gok számára, amelyek összegyűjtése és
értékelése a hagyományos bűnüldözési
eszközök és technikák alkalmazásával,
elsősorban emberi erőforrásra támasz-
kodva, lehetetlen lenne.

Gál Andor előadását az elektronikus
bizonyítéktranszfer tagállami igazság-
ügyi hatóságok közötti végrehajtási
kérdéseiről tartotta. Utalt arra, hogy a
nemzetközi elemet tartalmazó bünte-
tőügyek intézésekor a papíralapú ad-
minisztráció változatlanul túlsúlyban
van, amely a határon átnyúló szervezett
bűnözés elleni fellépés hatékonyságát
csökkenti, hiszen a rendvédelmi szervek
lépeshátrányban vannak a bűnelköve-

A magyar delegáció tagjai

tőkhöz képest. Hangsúlyozta, hogy a
digitális ügyintézésre való átállás fel-
gyorsítása különösen fontos elvárás az
elektronikus formában rendelkezésre
álló bizonyítékok cseréje terén, hiszen
ezen együttműködési forma esetében a
tagállami hatóságok közötti kapcsolat-
tartás kizárólag digitális úton elképzel-
hető.

Giola Cami prezentációjában a büntető-
eljárások során az elektronikus bizonyíté-

Fantoly Zsanett, Gál Andor, Giola Cami és Karsai Krisztina

kokhoz való hozzáférést szabályozó uniós jogi rendelkezéseket mutatta be. Kifejtette, hogy doktori kutatásainak fókuszában az elektronikus bizonyítékok határokon átnyúló gyűjtése jogi vonatkozásainak koncepcionális értékelése áll, különös tekintettel az említett bizonyítékok felhasználhatóságához fűződő kérdések és az adatvédelemi szabályok közötti arányos egyensúly követelményére.

A konferencia sikerét jól mutatja, hogy a szervezők az előadások alapjául szolgáló tanulmányok megjelentetésére a *Studia Iuridica Lublinensia* című, a SCOPUS adatbázisában Q2-es kategóriába sorolt folyóirat különszámában biztosítanak lehetőséget.

*Dr. Gál Andor
adjunktus*

Szegedi sikerek az Országos Alkotmánybírósági Szimulációs Versenyen

2023-ban ötödik alkalommal került megrendezésre az ABSZIM Országos Alkotmánybírósági Szimulációs Verseny, az Alkotmánybíróság, a Magyar Jogász Egylet és a Mathias Corvinus Collegium szervezésében. A Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar hallgatói az idei évben is remekeltek a versenyen és több helyezést, valamint különdíjat is elhoztak.

Az országos verseny két fordulóból – egy írásbeli kérdéssorból és egy szóbeli döntőből – állt, s ezen belül az első forduló is további két részből épült fel. Az első részben a csapatoknak egy, az alkotmányjog területét érintő témakörök széles spektrumát (államszervezet, alapjogok, alkotmányelmélet, Alkotmánybíróság eljárása) felölelő írásbeli tesztort kellett kitölteniük. Az első forduló második részében az Alkotmánybíróságról

Csoportkép az Alkotmánybíróság teraszán

szóló törvény, az Alkotmánybíróság Ügyrendje és az alkotmánybírósági gyakorlat alapján, az egyes alkotmányjogi panasztípusok befogadhatósági körülményeire vonatkozó rövid kifejtős feladatokat, apróbb jogeseteket kellett megoldaniuk a csapatoknak a döntőbe jutásért. A verseny döntőjébe idén egy jogi karról több csapat is bejuthatott, ha az összpontszámuk ezt lehetővé tette.

A Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karáról idén öt csapat jelentkezett és mérettette meg magát a verseny első fordulójában.

Az első fordulóban elért eredmények és a verseny szabályzatában foglalt kompenzációs rendszer alapján az SZTE ÁJTK-ról három csapat jutott be a 2023. november 23. napján, az Alkotmánybíróság épületében tartott döntőbe, ahol a csapatok egy szimulált teljes ülés keretében mérték össze tudásukat, valamint érvelési és vitakészségeiket. A verseny szervezői 2023. májusában hozták nyilvánosságra a szimulált teljes ülés jogesetét, amely az idei évben is egy igen komplex alkotmányjogi problémakört vetett fel.

A jogesetben egy ötödéves jogász szakos hallgató a tagállami alkotmánybíró-

ságok és az Európai Unió Bíróságának kapcsolatáról készített szakdolgozatot. A szakdolgozat elkészítéséhez azonban a szakdolgozat struktúrájának és fő-, valamint alfejezeteinek megalkotásához egy generatív nyelvi modellen alapuló mesterséges intelligencia szolgáltatást vett igénybe. Az egyes fejezetek tartalmát a generatív nyelvi modellen alapuló mesterséges intelligencia segítségével készítette el úgy, hogy jól körülhatárolt instrukciók alapján az algoritmus fogalmazta meg a szöveget, amelyet később a hallgató revízió alá vont, és ahol szükségét látta, ott kijavította, illetve kiegészítette. A szöveg vizsgálatakor azonban az opponensekben felmerült a gyanú, hogy a szakdolgozatot a hallgató algoritmus segítségével készítette el, ezért a dolgozatot alkalmatlannak nyilvánították, annak ellenére, hogy a felsőoktatási intézmény plágiumszabályzata a mesterséges intelligencia alkalmazásáról nem rendelkezett. A panasz középpontjában az Alaptörvény jogállamisági klauzulája, a X. cikkben foglalt tudományos kutatás és művészeti alkotás szabadságának, a XIII. cikk által garantált tulajdonhoz való jognak, a XV. cikkben deklarált egyenlő bánásmód követelményének, a

A második helyezett csapat

A harmadik helyezett csapat

XXIV. cikkben biztosított tisztességes hatósági eljáráshoz való jognak, a XXVI. cikkben foglalt államcélnek, valamint az Alaptörvény bírósági jogértelmezésre vonatkozó 28. cikkének sérelme állt.

A 2023. november 23. napján megrendezett döntőben mindhárom csapatunk kiemelkedő teljesítményt nyújtott. A verseny során tökéletesen hozták a versenyfelkészítés során megszerzett tudásukat, vitakészségüket, amely az eredményeken is meglátszott.

A Bakos Ádám, Bedő Tamás, Ilyés Ákos és Medgyesi Csanád alkotta csapat mind az írásbeli, mind a szóbeli fordulón szép teljesítményt nyújtott, amellyel a képzeletbeli dobogó második fokára állhat-

tak. Szintén kiemelkedő pontszámokat ért el és a harmadik helyezést szerezte meg a Pallagi Marcell, Szász Tünde, Szabó László és Szilágyi Nóra alkotta csapat. A tavalyi évhez hasonlóan a Matuz Anna, Marton Éva, Gábor Zsófia és Mészáros Virág alkotta csapat is kiemelkedő teljesítményt nyújtott, amelyet a zsűri azzal értékelt, hogy Matuz Annát választották immáron második alkalommal is a legjobb előadó alkotmánybírónak.

A csapatok felkészítő oktatói a Közgazdasági Intézet munkatársai, Pongó Tamás és Márki Dávid adjunktusok, valamint Sevaracz Luca PhD-hallgató volt.

*Dr. Márki Dávid
adjunktus*

Diákköri kapcsolatépítés az Újvidéki Egyetemmel

A XXII. VMTDK hallgatói nézőpontból

A Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kara számára várokozásokon felül eredményesen zárult a 2023. november 25. napján Újvidéken

immáron 22. alkalommal megrendezett interdiszciplináris hallgatói tanácskozás, a Vajdasági Magyar Tudományos Diákköri Konferencia (VMTDK) a

22. VMTDK- csoportkép

A szervezők megállapítása szerint soha eddig ennyien nem voltak együtt az ŰE Mezőgazdasági Kara amfiteátrumában, megtelt étellel az egyetemi campus

„Káosz” szellemében. A Vajdasági Magyar Felsőoktatási Kollégium (VMFK) 2002 óta évente ismétlődő rendszerességgel magyarországi, vajdasági, felvidéki, erdélyi és kárpátaljai „VMTDK-zó” egyetemi hallgatóknak ad lehetőséget a kutatási eredményeik prezentálására. A rendezvény népszerűségét az Újvidéki Egyetem vendégmarasztaló és barátságos környezete is növeli, amely évről évre visszatérésre készíti a diákokat. A VMFK kiemelt céljai között szerepel – a tudományos kapcsolatok alakítása és a tudományos utánpótlás kinevelése mellett – a magyar nyelv művelése is; a vajdasági egyetemi hallgatók túlnyomó része ugyanis szerb nyelven hallgatja kurzusait, ezért a kutatási eredmények magyar nyelven történő bemutatása a diákok magyar szaknyelvi ismereteire is pozitívan hat.

A konferencia hivatalos megnyitó-ünnepségét az Újvidéki Egyetem Mezőgazdasági és Technológiai Karának dísztermében rendezték meg. Az ünnepség kezdetén az újvidéki Művészeti Akadémia Zenei Karának kiváló előadója, *Kiss Tamás* baritonista előadásában hallgathattunk meg különböző népdalcsokokat, zongorán *Jenován Flórián* kísérte. A megnyitó ünnepélyen *Dorde Herceg*, az Újvidéki Egyetem rektorhelyettese, *Horák Rita*, a Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar tudomány-

ügyi dékánhelyettese, *Weiszbörg Tamás*, az Országos Tudományos Diákköri Tanács elnöke, *Sneider Sára*, az újvidéki Európa Kollégium igazgatója, *Vastag Erna* (a 2022-es Kristálygömb-díj nyertese), valamint *Csányi Erzsébet*, a VMTDK tudományos bizottságának elnöke, a rendezvény főszervezője köszöntötte ünnepi beszédével a diákokat. A rendezvény folytatásában *Horváth Péter* egyetemi tanár (SZTE Biokémiai Intézet vezetője) „*Élet a pixelek mögött: mesterséges intelligencia az agysejt- és rákkutatásban*” című előadásának lehettünk a részesei, továbbá hallgatói plenáris előadók (*Elek István*, *Lajkó Flórián* és *Kovács István*) prezentálták kutatási eredményeiket.

A tudományos diákköri szekcióülések és előadások megtartásához az Újvidéki Egyetem Mezőgazdasági és Technológiai Karának termei szolgáltattak teret. A Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának kiváló hallgatói a Társadalomtudományok I. szekcióban kaptak lehetőséget kutatási eredményeik bemutatására, e keretben közgazdasági, management, ChatGPT, hatályos jogi, jogtörténeti és egyéb témákban is előadtak a hallgatók, amely előadások absztraktjai megjelentek a 22. VMTDK rezümé-kötetében. A Szegedi Tudományegyetemről e szekcióban előadást tartott: *Forgó Zsanett*, *Grund Félix*, *Győri Anett*, *Kolozsvári Ádám*, *Kovács Dá-*

niel, Majzik Vivien, Papp Csaba István, Szabadi Kata, Szabó István, Szász Tünde, Varga Benedek és Varga Tamara. A Társadalomtudományok I. szekciót Dudás Attila egyetemi tanár (ÚE, Jogi Kar, Újvidék), Pétervári Máté adjunktus (SZTE Állam- és Jogtudományi Kar), Kiss Ferenc tudományos munkatárs, (ÚE, Technológiai Kar), ifj. Muhi Béla egyetemi tanár (Educons Egyetem, Közgazdasági Kar) vezették. A Karunkat képviselte még előadóként a nemzetközi tanulmányok szakos Csőke Nóra Hanna a Humán Tudományok III. szekciójában.

A konferencián a szekcióüléseket követően értekezletet tartottak a mentorok szekcióértékelő kerekasztal keretében, valamint a rendezvény folytatásában, ünnepélyes keretek között Csányi Erzsébet átadta Kiss Tamás baritonistának a 2023-as VMTDK Kristálygömb-díjat,

valamint sor került az oklevelek kiosztására. Társadalomtudományok I. szekciójában karunk két kiváló hallgatóját díjazták, Kovács Dániel szekcióelső-díjban, Grund Félix különdíjban részesült.

A rendezvény ismét egybegyűjtötte és csapattá formálta az azonos érdeklődésű hallgatókat, akik az egyes szekciók alkalmával megoszthatták egymással kutatási és diákéleti tapasztalataikat, szoros kapcsolatokat alakíthattak más egyetemek képviselőivel és a határontúli egyetemi hallgatókkal. A hallgatók konferencián való részvételét a Kulturális és Innovációs Minisztérium megbízásából a Nemzeti Kulturális Támogatáskezelő támogatta az NTP-HHTDK-23-0073 kódjelű pályázat keretében.

*Győri Anett
joghallgató*

*Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának előadó hallgatói-csoportkép
Bal szélről: Kovács Dániel, Varga Benedek, Kolozsvári Ádám, Győri Anett, Szász Tünde,
Szabó István, Varga Tamara, Papp Csaba István, Grund Félix, Majzik Vivien, Forgó Zsanett,
Csőke Nóra Hanna, Szabadi Kata hallgatók és Dr. Bakos-Kovács Kitti adjunktus
állták körül az elnöklő „pulpitust”.*

Ötvenöt év után – még mindig együtt

1964 októberében 100 fővel kezdte meg tanulmányait (az első tokiói olimpia ideje alatt és a beat korszak hajnalán) a Szegedi József Attila Tudományegyetem Állam és Jogtudományi Karán az az évfolyam, amelynek többsége – menetközben kiegészülve előttük kezdő évfolyamok tagjaival és elvesztve néhány velük indult tagját – 1968 októberében (a mexikói olimpia időszakában és a prágai tavasz letörésekor) jogosulttá vált a záróvizsgák letételére. Újításként az is lehetővé vált, hogy akinek nem voltak elmaradt kollokviumai vagy szigorlata, akár az év decemberében hozzá juthatott a doktori címhez. Emlékezetem szerint a változatlanul 100 fő körül abszolváló hallgatók fele kihasználta ezt az opciót, a másik fele az akkor még hagyományos utat választva 1969. tavaszán, vagy később doktorált.

A Dialógus alumni kiadvány 2013. évi számában *Dabis Erzsébet* évfolyamtársunk – címzetes egyetemi docens, jelenleg is egyetemünk oktatója – már széleskörű tájékoztatást adott az 1982. óta megszakítás nélkül ötvenként tartott találkozó sorozat hetedik, 2013. évi összejöveteléről a "Találkozás 45 év után" című cikkében (77. oldal). A cikkben szinte valamennyi akkori résztvevő névvel és foglalkozása megjelölésével szerepel, hiszen az időtájt még jó szerivel mindenki gyakorolta hívatását 67-68 évesen. Mindez megkönnyíti és egyszerűsíti a mostani, 10 évvel később 2023. novemberi 10-én megtartott kilencedik találkozón történetekről törté-

nő tájékoztatást. Megegyezésünk szerint feltehetőleg az utolsó hagyományos, Szegeden lebonyolított évfolyam-találkozóról szól tehát ez a megemlékezés, kiegészítve azt egy összesítő értékeléssel. Túlnyomó többségünk nyugdíjas lett, kevesünknek volt már új szakmai, vagy egyéb érdekességről beszámolni valója, célunknak az ifjúkori egyetemi évekre való visszaemlékezést jelöltük meg.

Ezt a találkozót – a szeptember elsejei végleges nyugdíjba menetelem következtében feladat-éhesen – kivételesen én szerveztem, az évtizedek során ezt a munkát elvégző szegedi triumvirátus tagjainak (*Kevevári József, Szamosvölgyi Zoltán és Zámbo Géza*), valamint *Dabis Erzsébet* és *Horváth Csakó Erzsébet* határozó segítségével. Az ő jelentős közreműködésük nélkül kétséges lett volna a vállalkozás teljesíthetősége.

Ami a mostani találkozó történéseit illeti: ezúttal is az első emeleti Pólay teremben találkoztunk délelőtt, ott, ahol az I. és IV. évben az előadásaink voltak Sajnos ezúttal már nem voltak elérhetők a bennünket oktató tanáraink, miként a mi létszámunk is csökkent a 2013. évi 34, illetőleg a 2018. évi 33 résztvevő évfolyamtársról 22 társunkra (lásd 1. számú függelék). Az ott felsorolt 27 személyből 5 fő a találkozót megelőző utolsó két napon volt kénytelen lemondani a részvételt, jellemzően az akkor már elkezdődött influenzajárvány miatt, illetőleg az utolsó pillanatban felmerült egyéb akadályoztatás okából.) A korábbi szokástól eltérően a teremben

nem tartottunk egyéni beszámolókat, azokra az emlékek felidézésére vonatkozó közös célmegjelölés folytán nem is volt igény. Helyette – rövid csevegés és a *Pazár* László évfolyamtársunk által készített és a cikkhez mellékelte csoportfelvevétel elkészítése után – együttesen tekintettük meg az épület új vívmányait, az aulát és a toronyépületi termet, mivel azokat sokan még nem látták.

Ezt követően átballagtunk egy 20 perces sétával a Hofbräu Bajor Étterembe (HBH), ahol 2018-ban is ünnepeltünk. A mostani alkalommal azonban elfértünk egyetlen nagy ovális asztalnál, így bárki szembe fordulhatott a többiekkel és nem volt nagy a végek közötti távolság sem. Ideális volt ez a helyzet a társaság tagjai egymás közötti csevegéséhez, ahhoz tehát, hogy egyszerre csak egy beszéljen (ami persze még így sem mindig valósulhatott meg) és ki-kiszabadon szője tovább a felemlített emlékek láncolatát, valóságúen biztosítva ezzel dicső múltunk képének megjelenítését, természetesen mindenkinek a saját szemüvegén keresztül.

Kötelező program csak egy volt. Megpróbáltunk visszaemlékezni arra, hogyan is voltunk hajdanában száz fő körüli évfolyam, kik és mikor voltak évfolyamtársaink azok, akik most nem voltak, vagy nem is lehettek velünk. Ebből a célból többek segítségével egy függelékkel készítettem, amelyet e beszámolóhoz is csatolok. Ennek alapján egy perces néma felállással tisztelegtünk azon társaink előtt, akik már nem lehetek közöttünk (lásd 3. függelék), majd információcserére került sor arra vonatkozóan, ki mit tud a jelen nem lévő társainkról (lásd 4. függelék). Mindez után következett a hosszúra nyúlt szabad program, a múlt felidézése és a kötetlen beszélgetés a jelenről is. Összességében

jó hangulatú társalgás folyt egy tapinthatóan erős belső kohézióval rendelkező csapat tagjai között.

A 15 évvel a végzésünk után rendezett első találkozót követően minden ötödik évben megtartott évfolyam összejövetellel létrejött rekordszámú kilencedik évfolyamtalálkozó nem csak a messze földön híres szegedi jogász élet-gyöngy élet és összetartozás bizonyítéka. (Kérdezzük csak meg az ELTE jogi karán végzett, az első két évben azonban a mi évfolyamtársainkat, *Földényiné Papp Ildikót* és *Kesztyűs Antalt*, miért a mi találkozóinkra járnak mégis?) Évfolyamunk belső kohéziója a többi szegedi évfolyammal való összevetésben is példamutató, ennek alátámasztására elegendő utalni a *Balogh Elemér* jogtörténész professzor, volt alkotmánybíró gondozásában évente megjelenő periodikus füzetekre, a *Dialógusra*, amelyek az összehasonlításhoz jellemzően megfelelő tájékoztatást adnak az adott évben Szegeden lezajlott évfolyam találkozóról is.

Nézetem szerint az a tény, hogy a száz fő körüli évfolyam egy negyede még 78-79 éves korában is képes és hajlandó néhány órára, vagy egy teljes napra Szegedre utazni és akár ott aludni a találkozáshoz, valóban párját ritkító. Ez a kohézió közelebbről elsősorban annak köszönhető, hogy a folyamatos ötvenkénti találkozások során egyértelműen kirajzolódott egy – kezdetben talán negyvenfőnyi, később, bőven 50 éves korunk felett, az évezred elejére (2003. évi 5. találkozó) harmincas nagyságrendre csökkenő – rendszeresen megjelenő és a kapcsolatot egyebekben is tartó ún. kemény mag léte. Ennek résztvevői (anélkül, hogy ezt a titulust maguknak vindikálták volna) egyértelműen preferálták a teljeskörű, illetőleg

a kisebb körben Szegeden, illetőleg Budapesten létrejött összejöveteleket. Erdemes itt megemlíteni, hogy a szegedi évfolyamtalálkozók 1983. óta töretlen megtartását éppen a belső összetartás itt tárgyalt igénye és a Zámbo Géza által fémjelzett szegedi triumvirátus tagjai, illetőleg *Dabis Erzsébet* készsége és következetessége tette lehetővé. (Ugyanakkor a nagyobb létszámú „regionális” találkozások, asztaltársaságok életre hívása és fenntartása évtizedeken keresztül *iff. Antalffy György* műve volt Szegeden és Budapesten, illetve Csákváron egyaránt, de mellette *Földényiné Papp Ildikó, Jäger Judit, Maurer Adél, Merényi Judit* és a már elhunyt *Faragó István* meghívására is találkoztunk egymással Budapesten, és *Zámbo Gézáé*ra Szegeden. A legutóbbi években az ilyen találkozókat már én szorgalmaztam a fővárosban.)

„Soha ne mond, hogy soha!”. Így csak úgy vélem, hogy a tizedik hagyományos szegedi évfolyam találkozó megtartásának a mi korunkban már nemigen van realitása. Ezért javasoltam az összetartá-

sunk fenntartása érdekében, hogy már ebben az évben, 2024 tavaszán jöjjünk össze újra, de akkor Budapesten, válla-lom a találkozó megszervezését. Azért a fővárosban, mert itt élünk legtöbben és azok, akik sem nem budapestiek, sem nem szegediek könnyebben és gyorsab-ban érnek el a fővárosba, mint egykori egyetemünk városába, ráadásul fenntarthatjuk az utolsó tizedik hagyomá-nyos szegedi találkozó reményét is és a későbbiekben együtt dönthetünk arról. Egyöntetű volt javaslatom elfogadása, ezért nem csak a kilencedik találkozón résztvevő társaimat, barátaimat keresem meg egy májusban megtartandó buda-pesti összejövétel megtartása érdekében előbb telefonon áprilisban a többség-nek legmegfelelőbb konkrét időpont megtalálása céljából, hanem ezt követő-en e-mail-ben a kitűzött időpontról és helyszínről valamennyi azon évfolyam-társamat értesítem, akinek elérhetőségi adataival rendelkezem.

Dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró, c. egyetemi docens

Csoportkép

Mellékletek

1. számú függelék

A november 10-iki találkozó résztvevői

Antalfy György
Baráth Csaba
Dabis Erzsébet
Dienes-Oehm Egon
Febérvári Mária
Földényi Gyuláné, Papp Ildikó
Halász Mária
Horváth Czákó Ilona
Károlyi Judit
Kesztyűs Antal
Kevevári József
Latkóczy Antal
Maurer Adél
Nagy Árpád
Nagy Endre
Nyitrai Beáta
Pazár László
Sándor Zsuzsa
Siket István
Sömjéni László
Stöszner Éva
Sulyok Éva + 1 fő
Szamosvölgyi Zoltán
Szili Mibály
Szitás Benedek
Thékes István
Zámbó Géza

2. számú függelék

Akik megkeresésünk ellenére nem tudtak megjelenni a

november 10-iki talál-
közön

Berethalmi András
Bartha István
Bobák Ágnes
Burai Judit
Csörgő Éva
Jakab Zsuzsa
Jäger Judit
Kaáli Nagy Zsuzsa
Kovalcsik Valéria
Kovács Ildikó
Kuti Katalin
Lakatos Zoltán
Láng Péter
Merényi Judit
Nagy Gabriella
Sári Mária
Szomszéd Imre
Vida János

3. számú függelék

Elhunyt társaink

Asztalos László
Botschner Mária
Csapó Gabriella
Csucska Mária
Debreczeni Ágnes
Erdélyi Miklós
Fábián Gabriella
Faragó István
Gönczi Mária
Görgényi Gábor

Horváth Ferenc
Karácsony Annamária
Kiss Sándor
Komócsin Katalin
Lázár Pálma
Matajsz Pál
Mester Margit
Mészáros Erzsébet
Mészáros Néró
Pucsaí Ágnes
Romberger István
Sándor Zsolt
Szacska Ferenc
Szeri László
Szűcs Zsolt
Tényi János
Várbélyi Mihály
Veréb Ica

4. számú függelék

Az elérhetetlen társak

Decsai Mária
Gábor Zoltán
Gyífkó Árpád
Gyöngy Sándor
Gyügyei Klára
Kádár Levente
Landeszman Irén
Lestyán Ágnes
Léry Zoltán
Nagy Dezső
Vercz Hajnalka
Veres Katalin
Vigh Ildikó

Negyvenöt éve végeztünk!

Negyvenöt évvel ezelőtt, 1978. január 28-án kaptuk meg jogász diplománkat négy és fél küzdelmes, de felejthetetlenül boldog egyetemi év után. Ma már felhőtlen, boldog, felszabadult múltira emlékszünk vissza, hisz akkor voltunk fiatalok, okosak, szépek! Megjegyzem, most is okosak és szépek vagyunk, persze, csak a külsőnk változott meg kicsit, kinek hajszyben-sűrűségben, kinek kilóban-karcsúságban, de legtöbbünknek a szemében most is ott dereng még fiatalkori elevenése. A korunkról meg ne beszéljünk annyit, de bölcsőbbek lettünk, annyi biztos!

Szóval, 2023 októberében ismét összegyűltünk *alma mater*ünkben, mint ötévenként mindig, hogy megölelgessük egymást, meghallgassuk egymás történeteit, megemlékezzünk mindazokról a hallgatótársainkról és tanárainkról, akik nem lehetnek már közöttünk. Mert, sajnos, egyre többen vannak, lesznek ilye-

nek. Köszönet és hála a jó szervezésnek azonban, olyanok is eljöttek többen, akik eddig sohasem voltak, de sikerült őket felkutatnunk. Még Kanadában élő évfolyamtársunkat is sikerült hazacsábítanunk erre a jeles évfordulóra. Sajnos azonban – két, egyébként Izraelben élő évfolyamtársunkat, bár előzetesen jelezték, hogy eljönnek közénk – a háborús események mégis távol tartottak tőlünk. Szívszorító levelüket a találkozó elején felolvastuk.

A kb. 138 fős évfolyamunkból 59-en gyűltünk össze az immár szépen felújított „Lófara” épületben. Az előző, 2018-as találkozónkon azzal búcsúztunk, hogy a következő, azaz a 2023-as találkozónkra már a felújított épületben kerül sor, és lám, várakozásunknak megfelelően ez így is történt. A találkozót főszervezőnk, *Juhász János* szegedi ügyvéd nyitotta meg, köszöntötte a megjelent diáktársainkat, majd sorra vettük

A résztvevők a megújult kari épületben nosztalgiáztak

A „kötelező” csoportkép az alma mater előtt

és megemlékeztünk tanárainkról, akik már nincsenek velünk. Sajnos, régi tanáraink közül már csak nagyon kevesen élnek. És, végtelenül szomorúan vettük tudomásul azt is, hogy 19 hallgatótársunk már csak fentről figyelhet és hallgathat bennünket. Mindannyiukról állva, néma főhajtéssal emlékeztünk meg.

Ezt követően ki sem fogyott „a szó, a szusz” belőlünk, három teljes órán át beszélgettünk munkáról, családról, a nyugdíjas évek szépségeiről és alkalmanként gyötrelmeiről is, tudniillik az a korosztály vagyunk, 69-70 évesen, akik már jórészt nyugdíjban vannak. Mindenki szép pályát futott be: sok ügyvéd azonban még ma is aktívan dolgozik, de többen az igazságszolgáltatásban, közigazgatásban, a civil életben aratták szakmai sikereiket, ma már nyugdíjas éveiket töltik legtöbben.

Na, és akikről a legtöbb szó esett, az unokák! Érdeemes lett volna összeszámolni, összeadni, hogy hány unokája van az évfolyamunknak, mert szintén egy évfolyamot kitenne már a számuk. Van, aki még nem büszkélkedhet vele, de vannak 5-6 unokás társaink is. És

ahogy beszéltek, beszéltünk róluk, mind megfiatalodtunk, kivirultunk. Történelem jó vagy rossz dolgok az életünkben, de a legnagyobb kincseink a gyerekeink, az unokáink lesznek mindig, s ez kivétel nélkül mindannyiunk arcáról leolvasható volt!

A hosszú beszélgetés végén büszkén jártuk végig az új épületet, mindenki elismerően nyilatkozott a szép aulánkról, s a bátrabbak felmerészkedtek az új kupola toronyba is, és ámulattal néztek körbe minden kis új zugot. A beszélgetések közben kiváló fotósunk, egyben évfolyamtársunk, *Csurgó Edit* mindenkiről igyekezett egy-egy pillanatképet készíteni, majd a végén természetesen elkészült egy csoportkép is az épület főbejárata előtt, amit az alábbiakban mellékelünk is.

A vidámabb és hangulatosabb része a nosztalgizásnak már étel-ital mellett folytatódott, a szegedi HBH (Bajor) sörfőzében folytattuk a bulit, ahová már jöhettek a „kapcsolt részek”, azaz a hozzátartozók is. Itt előkerültek régi fotók is, amiket még egyetemi éveinkben készítettünk, és többen magukkal is hoz-

Izgalmas beszélgetés a vacsora közben

tak. De persze, leginkább a legkisebb hozzátartozóinkról szárnyaltak a képek, akik mindnyájunk szeme-fényei, nevezetesen az unokák. Természetesen ismét nagyon jól éreztük magunkat, feltöltődünk, megfiatalodtunk, és úgy búcsúztunk, hogy a mielőbbi viszontlátásra.

Végül, itt kell köszönetet mondanunk a találkozó szervezőinek, akik már több

mint fél évvel korábban elkezdték felkutatni évfolyamtársainkat, hogy mindenkihez időben elérjen a találkozó híre és pontos dátuma, ők: *Juhász János, Csurgó Edit, Markó Zsuzsa* és jómagam, a beszélő írója:

Dr. Zvolenszki Anikó
c. egyetemi docens

Öregdiákok a visszafiatalodott házban

Az 1983-ban végzettek évfolyam-találkozója

Amikor a jó öreg *Alma Mater* is tud meglepetéssel szolgálni...

Miért járunk évfolyam-találkozókra? Nosztalgizálni, örülni, hogy még itt lehetünk és együtt megemlékezni a már örökre hiányzókról. Felidézünk hajdani, mind jobban színesedő kalan-

dokat, vicces emlékü hőstetteket. Közben nyugtatgatjuk magunkat, hogy a többiek sem fiatalodnak rohamosan. Finoman eldicsekszünk a legutóbbi találkozás óta történtek szebbik felével, gyerekekkel, unokával, saját sikereinkkel; megosztjuk vagy éppen csak megemlít-

A mindig örömteli találkozások

jük a rosszat, picit vigasz reményében. Elmondjuk/meghallgatjuk, mit tudunk azokról, akik valamiért most nem jöttek el. A máshol élő JATE-öregdiákok szíve már akkor megmelegszik (az enyém biztosan), ha csak szóba kerül Szeged, hogyne éreznék magukat kitűnően, ha ott lehetnek. Különösen, ha előkerülnek régi cimborák, akikkel úgy ugratják egymást, mint amikor még csak vágyták azt a diplomát.

Mi, a József Attila Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának (jobbára...) 1983-ban végzett hallgatói a huszadik évfordulótól kezdve nagyjából ezért gyűltünk össze ötévente. Tervezzük, hogy sűrítjük a hasonló alkalmakat, már csak azért is, mert míg 2003-ban a nagyjából százötven valahai évfolyamból még több mint nyolcvan ott voltunk a találkozón, most ötven körül volt a létszám.

A közös akol érzésének megéléséhez mindig biztos háttérrel nyújt az a szép régi ház a Lófaránál. (Szégyen, nem szégyen, rá kellett keresnem a térképen,

hogy megtudjam: a terecske 2010 óta valóban tér, és a Reök-palota építésének, *Magyar Edének* a nevét kapta, de a jogi kar címe változatlanul Tisza Lajos – a mi időnkben épp Lenin – körút 54.) Nem véletlenül hozom itt szóba a valamikori leányiskola épületét, amelybe

Alig ismertünk rá a régi Lófarára

később a táblabíróság költözött, jó hetven éve pedig a jogi karnak ad otthont. A mi évfolyamunk másutt élő tagjainak többsége ugyanis csak 2023 nyarán, az ötödik évfolyam-találkozónkon (június 23.) láthatta először a nagyvonalú felújítás eredményeit. Belülről is megcsodáltuk a visszaálmódott tornyot, álmélkodtunk az udvarból üvegtető-borítással kialakított aulán, megnéztük, mely termek névadója lett valamelyik legendás oktatónk...

Az egyik legavatottabb idegenvezető, a felújítást levezénylő (előző) dékán, *Balogh Elemér* kalauzolt végig bennünket az izgalmas tereken. Nem volt nehéz megnyerni őt a feladatra, már csak azért sem, mert szintén velünk járt egyetemre és a főszervező, *Bereczky Katalin* mellett ő az évfolyam-találkozóink másik motorja.

Miután körbejártuk az alaposan megszerpített kari épületet, az új aulában megtartottuk az ilyenkor szokásos „osztályfőnöki órát”. Ki-ki elmondta magáról néhány percben mindazt, amit fontosnak gondolt. Bíró – köztük kúriai kollégiumvezető és alkotmánybíró –, ügyész és főügyész, elismert ügyvéd, jogtanácsos, egyetemi oktató, államigazgatási szakember, gazdasági felsővezető, vállalkozó, politikus, de még filmes, író

Az előtérben Törő Sándor

és újságíró is került ki ebből az évfolyamból. Ennek a meglehetősen színes társaságnak a jelenlévő tagjait azonban ezúttal nem igazán foglalkoztatta semmi, ami elválaszthat bennünket, inkább megpróbáltuk kis időre ismét egyetemistának érezni magunkat.

A nap és az est hátralévő részében pedig, a Szálka (*anno: Tiszagyöngye*) oldott légkörét élvezve, természetesen még jobban felgyorsult visszafiatalodásunk alkalmi folyamata... És megerősödött az elhatározás, hogy a következő évfolyamtalálkozóra nem várunk újabb öt évet.

Dr. Papp Dénes

Balogh Elemér kalauzolta a résztvevőket

Egy 23 éves évfolyam-találkozó margójára

Az évfolyamunk 2000-ben végzett. Micsoda kerek évszám! Senki sem gondolta volna, hogy majdnem egy fél emberöltőnyi időnek kell eltelnie ahhoz, hogy újra láthassuk egymást. Voltak próbálkozások, de megmaradtak a „de jó lenne találkozni” szintjén. Többen tartjuk egymással a kapcsolatot, így nem tűnt valahogy fontosnak egy évfolyam-találkozó megtartása.

Tavaly, 2023. nyár elején valami megmozdult. *Fodor Judit* elindított egy *group chat*-et, ő lett a lelke a találkozónak, s hirtelen az ember 200 fő között találta magát a *messenger* falon, akiknek nem is volt más vágya, csak hogy találkozhassanak! Augusztus végére véglegesítettük az időpontot. Gyorsan ment, 200 ember akarta látni egymást. 2023. október 14. lett a nagy nap dátuma.

Sokszor átbeszéltük Judittal, hogy kiket hívjunk el volt oktatóink közül. Természetesen a dékán asszony, *Görög Márta* professzor megkeresése kérdésen felül állt, s akiket elhívtunk, azok közül *Hegedűs Andrea* egyetemi docens asszony tette meghatóva tiszteletét a találkozónkon, ahol ünnepi beszédéből kiderült, hogy mi voltunk az első évfolyama.

Az időpont lefoglalásakor kérvényeztem az *alma mater*ünk bejárását, szerettem volna, ha az ország másik részén lakó évfolyamtársaim megnézhetnék, hogy a jogi kari épület, a „lófara” micsoda változásokon ment keresztül. Dékán asszony személyesen kalauzolta el kis csapatunkat a felújított kupolába és keresztül-kasul az épületben, miután az új aulában

Nagy a nyüzsgés a Lófara előcsarnokában

megtartotta köszöntő beszédét, mely-
lyel mindannyiunkat megszólított.
Mérhetetlenül büszke voltam, hogy a
régóta dédelgetett tervek ily csodála-
tos módon öltöttek testet.

Az egyik legszívhezszólóbb momen-
tuma az volt az eseménynek, hogy az év-
folyamtársak, amint meglátták egymást
még 23 év távlatából is, pont olyan köz-
vetlenül viselkedtek, mint akik az előző
napon váltak el egymástól egy jogtörté-
net előadás után. A szeretet tapintható
volt.

Aztán már csak azt kellett kitalál-
nunk, hogy melyik szórakoztató egység
képes befogadni ennyi embert. *Várnagy
Roland* és *Kiss Dániel* azonnal segítségére
voltak a társaságnak, s az újra és újra
nyitó JATE vagy a JUGYU Klub maradt
fenn a rostán, s végül a JUGYU nyert.
Csak remélni tudtuk, hogy nem fo-
gunk nagyon mellé, hiszen a hely nem
éppen a városközpontban van, s vajon
lesz még kedve kitartása kijönni a 200
embernek Alsóvárosra? Kár volt aggód-
nunk. Eljöttek. Mindannyian.

Nagy vidámságot váltott ki a csapat-
ból, mikor Fodor Judit bedobta az öt-
letet, hogy legyen 'bátyus' a multság.
Néhányan attól tartottak, hogy alig
lesz étel, mindenki a másikra fog várni,
hogy hozzon valamit... Ennek pont az
ellenkezője történt, még *Lucullus* is meg-
irigyelte volna azt a lakomát és választé-
kot, amit a 200 ember ott bemutatott,
hiszen ahogy említettem, szeretet és tö-
rődés volt tapasztalható.

Természetesen voltak olyan évfolyam-
társaink, akik nem találkoztak az elmúlt
23 évben, azok türelmesen végig hallgat-
ták egymást, érdekelte őket mi történt a
másikkal. Persze, ahogy haladt előre az
este, ezek a türelmes meghallgatások át-
váltottak párhuzamos beszélgetésekbe,
de a zűrzavar egy rendezett káosz volt.
Meg sem fordult senki fejében a korai
távozás. Bár volt olyan, aki elindult ha-
zafelé, de aztán visszajött, mert XY-al
még nem beszélgetett, s azt latolgatta,
mikor fognak tudni újra találkozni.

A Dj visszahozta azokat a régi szép
időket, amikor teljes erővel dübörgött

Hegedűs Andrea és évfolyamtársai

a JATE klub, s nem lehetett ott hagyni a táncparkettet, mert még muszáj volt maradni egy utolsó számra. Fergeteges volt a hangulat, hatalmas csocsó partik, klassz beszélgetések, s tánc folyt hajnalig. A végén persze mi is megfogadtuk,

mint ahogy minden évfolyam mindig megfogadja, hogy nem várunk a következőre 23 évet....

*Dr. Antal Réka
a Szentkereszty Tanácsadó Iroda
ügyvezetője*

Emlékeink megújítása

Egy levelezős évfolyam találkozója

Csapatunkat 2015 szeptemberében hozta össze a jogi kari élet. Ekkor kezdtünk neki jogi tanulmányainknak. Levelező tagozaton a nyolc féléves képzést kezdtük el, bizakodva abban, hogy ez a négy év könnyen és gyorsan eltelik. Mi az a péntek, szombat, úri huncutság otthon lenni. Csapatunk rendőrökből, vámosokból, közszolgákból állt, ezért is volt számunka „csak” négy év a jogi képzés időtartama.

A nyolc félév kicsit sűrű volt, a vége felé már eléggé elfáradt a csapat. Hétfőtől csütörtökig a munka és a család, aztán péntek, szombat jöhetett a tanulás. De jól tartottuk egymásban a lelket, hogy

már nincs sok hátra. A záróvizsgák kicsit megbontották a csapatot, ezért nem tudtunk ott lenni együtt a diplomaosztón. De idővel lassan mindenki átvette oklevelét. 2023-ban, egy novemberi szombat délután előzetes és hosszas egyeztetést követően úgy döntöttünk, hogy meglátogatjuk a jogi kar felújított épületét, ahol sok pénteket és szombatot eltöltöttünk. Dékán asszonyt is meghívtuk a csapatunk találkozójára, aki szívélyesen fogadott minket a megújult kar épületében. A termeken, folyosókon végigmenve felelevenedtek a vizsgák, előadások élményei, melyen nagyon jókat derültünk. A

Csapatunk tagjai, akik most jelen voltak

Sejben Péter, Glavák Dániel, Horváth Anita, Csordás Zsanet és Kovács László

kar kupolaterme csodálatos volt, a belső terek nagyon szépen megújultak.

A sétát követően kötetlen beszélgetésre invitált dékán asszony az irodájába, ahol mindenki elmondhatta életútját a diploma megszerzése utáni időkről. Csapatunkból sajnos nem tudott mindenki ott lenni családi elfoglaltságok miatt, de öten azért el tudtunk menni. A kar épületének látogatása után beültünk egy közös vacsorára, ahol tovább tudtuk folytatni a régi szép emlékek átbeszélését. A találkozó alatt abban állapodtunk meg, hogy minden év őszének egy szombat délután-

ján Szeged híres városába elutazunk egy ismételt 'osztálytalálkozó'-ra.

Végzetül egy idézettel szeretném zárni összefoglaló gondolataimat és ösztönözni a jogi pálya előtt állókat. *William Shakespeare* „Vízkereszt, vagy amit akartok” című művében olvasható az alábbi kijelentés: „ne ijedj vissza a rangtól: némely születik rangosnak, némely szerzi a rangot, némelyre pedig rátukmálják azt.”

Hát mi ezt megszereztük, legyünk rá büszkék.

*Dr. Kovács László
rendőr hadnagy*

Egészségünkre!

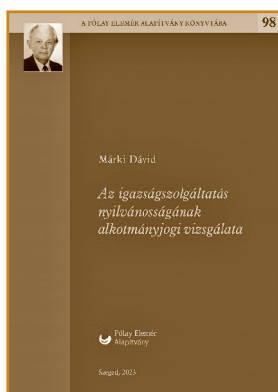
Könyvkiadás

A karunkon folyó tudományos és oktatói munkát sokoldalúan támogató Pólay Elemér Alapítvány töretlenül folytatta tevékenységét. Alapítványunk országosan, sőt nemzetközileg is mind ismertebb szakmai könyvkiadói aktivitása hívta életre a Iurisperitus Kiadót, amely a a fővárosi Károlyi-Csekonics-palotában megrendezett, immár III. Magyar Jogi Könyvszalonon is bemutatta legfrissebb kiadványait. Tudományos és oktatási célú, szakmai köteteinket e kiadó gondozza. Újabb (al)sorozatokat is indítottunk azokban a szegmensekben, ahol a kari tudományos-oktatói tradíció ezt indokoltta és lehetővé tette.

Régebbi és újabb kiadványaink megvásárolhatók Karunkon a Jogi Információs Kabinetben, és megrendelhetők interneten is (jik@juris.u-szeged.hu). Következzék a 2023. év – sorozatok szerrint tagolt – könyvtermése.

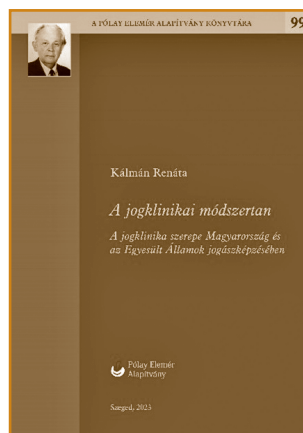
A Pólay Elemér Alapítvány Könyvtára

98. *Márki Dávid*: Az igazságszolgáltatás nyilvánosságának alkotmányjogi vizsgálata

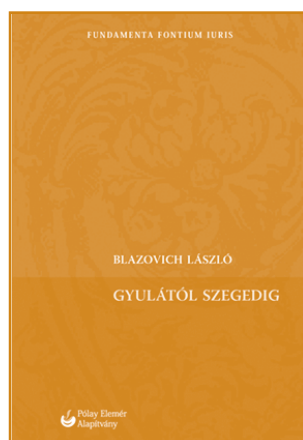
gálata. Alapjogi kollíziók a büntetőeljárás, a sajtó és a politika kereszttüzében

99. *Kálmán Renáta*: A jogklinikai módszertan. A jogklinika szerepe Magyarország és az Egyesült Államok jogászképzésében

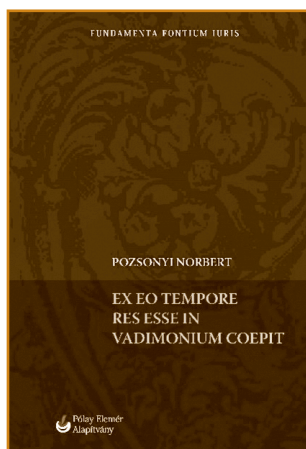
Fundamenta Fontium Iuris

Blazovich László: Gyulától Szegedig. Újabb dél-alföldi írások és tanulmányok

Pozsonyi Norbert: Ex eo tempore res esse in vadimonium coepit. A (peren

kívüli) vadimonium megjelenése az irodalmi és az epigráfiai forrásokban

Fundamenta Fontium Iuris Publici

Csatlós Erzsébet – Siket Judit: Közigazgatási alapismeretek, 2., átdolgozott kiadás

Fundamenta Fontium Iuris Commercialis

Farkas Csamangó Erika: Magyar környezetjogi szabályozások és kihívások

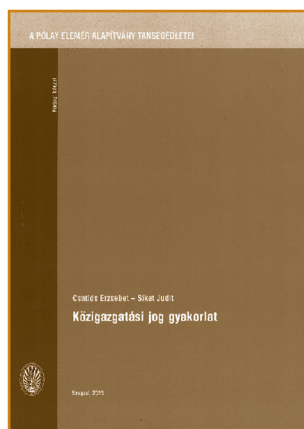
Lectiones Iuridicae

Gellén Klára (szerk.): Gazdasági tendenciák és jogi kihívások a 21. században, 4.

A Pólay Elemér Alapítvány Tansegédletei

Csatlós Erzsébet – Siket Judit: Közigazgatási jog gyakorlat. Gyakorlófeladatok a Közigazgatási jog I. tantárgyhoz, 4., átdolgozott kiadás

III. Both Ödön Közjogtörténeti Emlékverseny

Harmadik alkalommal is a nagykőrösi csapat I. helyét hozta a verseny

A Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kara harmadik alkalommal rendezte meg a jogtudomány iránt érdeklődő középiskolások számára a Both Ödön Közjogtörténeti Emlékversenyt a Miniszterelnökség által kiírt 'Az Országos Tudományos Diákköri Konferencián, valamint tudományos műhelyein való részvétel és a lebonyolítási feladatok ellátása – A jogi kari hallgatók és a középiskolások belépésének támogatása a kari tudományos életbe című, NTP-HHTDK-22-0065' kódjelű pályázat támogatásával. A verseny cél-

ja az, hogy a középiskolás diákok még az egyetemi éveik megkezdése előtt kipróbálhassák magukat a tudományos közegben. A versenyre ez alkalommal három csapat nevezett, amelyek három-három 11. vagy 12. évfolyamos diákból állhattak. A két szegedi csapathoz a már rutinos résztvevőnek számító nagykőrösi csapat csatlakozott, amely ezúttal már harmadik alkalommal jelentkezett Karunk versenyére.

A nevezés előfeltétele egy maximum fél íves pályamunka elkészítése volt, amelyhez hat különböző témalehetőség-

Az I. helyezett csapat és felkészítő tanára

get jelöltek ki a szervezők. Ezek közül a legnépszerűbb a 'Pragmatica Sanctio elfogadása és jelentősége' elnevezést kapó volt, mivel két csapat is ezt választotta, míg a harmadik trió inkább napjaink politikai eseményei felé fordult, mivel 'A NATO-csatlakozást és az Észak-atlanti Szerződést kihirdető törvényhez kapcsolódó viták' elnevezésű témából alkották meg dolgozatukat. A zsűri ezeket a színvonalas pályamunkákat előzetesen elbírálta, amely eredmények a verseny összpontszámának egyötödét adták.

Magyar Sára mutatja be az SZTE Gyakorló Gimnázium csapatának prezentációját

A megmérettetés helyszíni feladatai ezután következtek 2023. január 13-án, a megújult kari főépületünkben. Előbb a dualizmus kapcsán adhattak számot történelmi ismereteikről a versenyzők Coospace-teszt keretében, amely egyrészt megismertette őket az egyetemi online oktatási rendszer egyik sarokkövével, másrészt pedig az előzetesen kiadott szakkönyv elsajátítása tekintést engedett az egyetem által támasztott elvárásokba is. A csapatok kiválóan oldották meg a teszt sorokat, amelynek köszönhetően a megszerezhető pontok kétötödét „zsebelhették be”.

Az első két csapat szoros versenyét csupán a verseny harmadik köre döntötte el, amely a szintén jelentős „ránc-felvarráson” átesett Kari Tanácssteremben valósult meg. Ennek keretében egy kellemes ebédet követően *Pecha Kucha*-rendszerben (előre időzített, harminc másodpercenként váltakozó diák) ismertették prezentációikat a szintén előzetesen kiadott témákban. A rangos, Karunk jogtörténetészeiből álló zsűri (*Antal Tamás*, és *Balogh Elemér* professzorok az Európai Jogtörténeti Tanszék, valamint *Varga Norbert* habilitált egyetemi docens a Magyar Jogtörténeti Tanszék részéről) három különböző témájú előadást hallgathatott meg a téli délutánon. A nagykőrösiek a népszavazás témakörét járták körül előadásukban, a „karolinások” gr. *Andrássy Gyula* életútjának ismertetésére vállalkoztak, míg a korábbi névadójukról „ságvárisként” emlegetett diákok a *Pragmatica Sanctio* történeti jelentőségét mutatták be. A szoros versenyben a nagykőrösi Arany János Református Gimnázium, Technikum és Kollégium diadalmaskodott, de elismerés illeti a II. helyezett SZTE Gyakorló Gimnázium és Általános Iskola és a III. helyezett Karolina Gimnázium csapatát is!

A verseny végeredménye:

1. Arany János Református Gimnázium, Technikum és Kollégium (Nagykőrös): *Fülöp Dávid*, *Kaszap Luca*, *Nagy Szabolcs*, a felkészítő szaktanár: *Kocsis Szilvia*

2. SZTE Gyakorló Gimnázium és Általános Iskola (Szeged): *Blin Yasmine*, *Magyar Sára*, *Mézes Marcell Zétény*, a felkészítő szaktanár: *Farkas Judit*

3. Karolina Gimnázium (Szeged): *Katona Melinda*, *Karlovitz Alex*, *Varga Csongor*

Dr. Pétervári Máté
adjunktus

Tanár-diák vetélkedő

a Pro Jure egyesület szervezésében

Egyesületünk 2023. március 21-én rendezte meg VI. alkalommal a tanár-diák vetélkedőt. Az eseménynek a Pixel Bár és Kávézó adott otthont, ahol a résztvevők különféle feladatok során versenyezhettek egymással. A csapatokat egy oktató és három hallgató alkotta, a pontos összetételt a vetélkedőt megelőzően, sorsolással osztottuk be. A résztvevők jogi témájú, de nem közvetlenül tételes jogi tudásra alapozó feladatokkal találkozhattak. A verseny közben a csapatok teljesítményét háromtagú zsűri értékelte: *Badó Attila* professzor, az Összehasonlító Jogi és Jogelméleti Intézet vezetője, *Farkas Csaba*, a Civilisztikai Tudományok Intézetének intézményvezető-helyettese és *Váczi Kristóf*, egyesületünk alelnöke.

Óriási volt a hangulat

Miután mindenki megérkezett a helyszínre és a csapatok elfoglalták helyüket, neki is láthattak az első kihívásnak, ami nem volt más, mint a csapatnév választás, a legötletesebb nevet a zsűri plusz pontokkal jutalmazta. Annak érdekében, hogy a versengés ne nyúljon

túl hosszúvá, illetve ne váljon unalmas-sá, négy feladat valósult meg, ezekről írnék néhány szóban. Bemelegítésként egy úgynevezett „tippelős” feladvánnyal kezdtünk, ez sokak számára ismerős lehetett a Honfoglaló játékból. A kivétől különböző kérdések villantak fel, amelyek megoldása egy szám volt, ezt kellett megtippelni, a legközelebbi találat érte a legtöbb pontot. Ezt követően egy mókásabb feladattal folytattuk, a csapatoknak jogi nyelvre átírt klasszikus gyermekdalokat kellett felismerni, amelyeket a legbátrabbak plusz pontokért elénkelhettek a zsűrinek.

Az első két játék után tartottunk egy rövid szünetet, majd pedig a mindenki által ismert és kedvelt Activityvel folytattuk, természetesen jogi, vagy az egyetemhez köthető kifejezésekkel, mint a „Lófara”, „café ÁJTK” vagy „vis maior”. Mindezek után nem maradt más hátra, mint egy kvíz, amelyet a Kahoot! segítségével bonyolítottunk le. A versenyzők furcsa szabályokkal találkozhattak a világ minden tájáról, azonban ezek közül nem mindegyik volt valóságos, el kellett dönteniük, melyik igaz és melyik hamis.

A verseny végeztével a zsűri összesítette pontjait, amely alapján a vándorkupát a *Balogh Elemér* professzor úr által vezetett, *Lauer Viktória*, *Melis Zsuzsanna* és *Rajos Léna* alkotta csapat vihette haza. Az este célja volt a közös versengésen túl az is, hogy közelebb hozza egymáshoz a hallgatókat és oktatókat az egyetemi órák keretein kívül. Reméljük, mindenki jól érezte magát és jövőre is hasonló élményekkel gazdagodhatunk együtt a VII. tanár-diák vetélkedőn!

*Kertész Boglárka
joghallgató, a Program szekció tagja*

Első az országban

A Szegedi Akadémiai Bizottság Politikatudományi Munkabizottsága

Az MTA SZAB keretében működő Jogtudományi Szakbizottság Politikatudományi Munkabizottságának alakuló ülésére 2023. március 30-án került sor. Az ülésen résztvevők megválasztották a vezető tisztségviselőket: a munkabizottság elnöke *Soós Edit* egyetemi docens, titkára *Kruzsliz Péter Pál* tanársegéd.

Az SZTE ÁJTK tudományos aktivitásának egyik fontos szegmense a szakbizottság működése, melynek keretében a Politikatudományi Munkabizottság célja összefogni a magyar politikatudomány művelőit és a tudományterület iránt érdeklődők közösségét Magyarországon délkeleti (határ)régiójában. Az alapítók célja egy olyan szakmai-tudományos egység létrehozása volt a Szegedi Akadémiai Bizottságon belül, amely szervezi a politológiával foglalkozók közösségét, fórumot biztosít a tudományos eredmények megvitatására, segíti a kutatók új generációinak szocializációját, erősíti a hazai politikatudomány nemzetközi beágyazottságát és szakmai színvonalát.

Az ÁJTK Politológiai Tanszéke egyike az ország kiemelkedő politikatudományi műhelyeinek. A politikatudományi kutatásokhoz elengedhetetlenek olyan szakmai programok, amelyek lehetőséget nyújtanak egymás tudományos eredményeinek megismerésére, valamint arra, hogy a szegedi kutatók találkozzanak szakterületük legkiválóbb hazai és külföldi előadóival. A Dél-Alföld tudományos fórumaként működő munkabizottság teret kínál a vidéki politikatudományi műhelyekkel való együttműködésre, a tudományos kutatás eredményeinek közös megvitatására, a Pécsi Tudományegyetem és a Debreceni Tudományegyetem szakembereivel a tudánypolitikai nézetek és gyakorlat közötti kölcsönhatások elméleti vizsgálatára.

A munkabizottság létrehozásának további célja a politikatudományi eredmények nemzetköziesítése. A határon túli egyetemekkel fennálló szakmai kapcsolatok lehetőséget jelentenek a tudományág tapasztalt és fiatal kutatói számára egyaránt eszmecsere folytatására. Ezt bizo-

Munkában a bizottság

nyítja a 2022-ben megrendezett 'Több-szintű együttműködések a szerb-magyar határtérségben' c. *workshop*, amely az ÁJTK és az Újvidéki Egyetem oktatói számára biztosított fórumot kutatási eredményeik bemutatására, hasonlóképpen a Babeş–Bolyai Tudományegyetem Európai Tanulmányok Kara professzorának, *Sergiu Mişcoiunak* az előadása, amely hozzájárult a kapcsolatok bővítéséhez.

A munkabizottság működése során számít a társadalomtudományi kutatók és oktatók aktív részvételére és támogatására, különös súlyt kíván helyezni a fiatal politológusok, az egyetemi oktatásban részt vevő diákok és kezdő szakemberek megszólítására. A munkabizottság a politikatudomány művelőinek, kutatóinak, oktatóinak és népszerűsítőinek is a fóruma, tagjaival és rendezvényeivel megszólítja a politikatudománnyal határos vagy azzal összefüggő társadalomtudományi területeken dolgozókat, illetőleg azokat, akik tevékenységük során a politikatudományra jellemző ismereteket, elveket, módszereket alkalmaznak. Ezt példázzák a *Tóth János*: Clausewitz a háborúról vagy *Balog Iván*: Az antipopulizmus térvesztése c. rendezvények a 2023. évben.

Tevékenységünk során kiemelt figyelmet fordítunk a társadalmi-politikai folyamatok elemzésére, a politikatudomány főbb kérdéseit és területeit vizsgáló könyvbemutatók szervezésére, a szerzőkkel való beszélgetésekre egy-egy új könyv megjelenésekor. 2022-ben került sor *Papp Árpád*: Délszlávok Párizsban c. kötetének kiállításával egybekötött bemutatójára. *Váradny Tibor*: *Mi legyen a bronz utazóórával?* c. kötetének megjelenése alkalmával a szerzővel *Révész Béla* beszélgetett.

A 2023. év Magyar Tudomány Ünnepe rendezvények kiemelt témája a mesterséges intelligencia volt. *Löffler Tibor* Globális demokrácia és globális migráció c. előadása mellett *workshop* keretében vitáztak meg a résztvevők a globalizáció és mesterséges intelligencia kihívásait. Bízunk abban, hogy munkabizottság színvonalas rendezvényeivel a jövőben is hozzájárul az MTA küldetéséhez, amely célja a magyar tudomány nemzetközi kapcsolatainak bővítése, a tudományos eredmények közvetítése, a kutatási eredmények nemzetközi normákhoz igazodó rendszeres értékelése.

Dr. Soós Edit
egyetemi docens,
a Politikatudományi Munkabizottság elnöke

Alumni bál

Kormánytagok, nagykövet, bírók, ügyészek, ügyvédek, megannyi jogász, egyetemi és kari vezetők töltötték meg a Szegedi Tudományegyetem József Attila Tanulmányi és Információs Központot március 31-én este a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar kolozsvári alapításának 150. évfordulója alkalmából szervezett alumni bálon, amelyre az intézmény életében először

került sor. Köszöntőt mondott az esemény megálmodója, Görög Márta dékán asszony.

A dékáni köszöntőből idézünk: „150 évet ünneplünk ma, 150 évet ünneplünk a 2022/23-as tanévben – joggal merül fel a kérdés, hogy mi az, amit az elmúlt 150 évben a jogásztársadalomnak adtunk? 150 évvel ezelőtt Kolozsváron egy modern egyetem létesült, egy

A TIK adott otthont a bálnak

olyan intézmény, ami négy fakultással lerakta azt a tudományos és erkölcsi alapot, amelyből a Szegedi Tudományegyetem a mai napig táplálkozik. Büszkék vagyunk elődeinkre, akik utat mutattak, akik példaként szolgáltak, büszkék vagyunk azokra a hallgatóinkra, akiket ma, mint a jogászársadalom megbecsült tagjait emlegetünk, mert tudásukkal alakították, formálták a sorsunkat. Engedjék meg, hogy közülük ma egy valakit emeljek ki: a körünkben ünneplő Kiss Tamást, aki joghallgatótársaival együtt itt, Szegeden az *Auditorium Maximum*-ban 1956. október 16-án történelmet írt. Mi nem csak értjük egymás nyelvét, hanem egy nyelvet is beszélünk.

Összekötnék bennünket az emlékek, az élmények és a hasonló gondolkodásmód. Mi tudjuk, hogy mindennek megvan a maga helye és a maga ideje. Ezt a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának is köszönhetjük. Ez az a hely, ami értékrendet

adott, ami meghatározza a múltunkat, jelenünket és jövőnket. A *LavFara* az az épület, ahol valamennyi jelenlegi és volt joghallgató szíve dobog és én örülök, hogy ennek a közösségnek a részese lehetek.”

Dékán asszony ezt követően a bálon megjelent, legtöbb alumnust számláló évfolyamot ajándékban részesítette. A meglepetést az 1998-ban kezdett hallgatók nevében *Vida-Sós Tünde*, a Szegedi Törvényszék elnöke vette át. Az első alkalommal megrendezett mulatságon a jó hangulatról a Kar volt joghallgatóiból álló *Docpiano Band* és a szegedi hallgatói jogászbálokon az elmúlt tizenkilenc évben fellépő Útközband zenekar gondoskodott, továbbá koncertet adott *Csepregi Éva*.

*Pósa Tamara
az SZTE sajtóreferense*

Eredeti elérhető: <https://www.juris.u-szeged.hu/hirek-esemenyek/szte-ajtk-2023-aprilis/jogi-kari-alumni-bal-150>

Épületavató

Ünnepeltük a mesésen felújított Lófarát

A régi-új épület Aulájában 2023. március 31-én került sor arra az ünnepélyes avatóra, amelyen több prominens személyiség és népes hallgatóság jelenlétében felavatásra került a jogi kar széképülete. Dékán asszony beszéde következik.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Kedves Vendégeink!

Tisztelettel köszöntöm Önöket a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar ünnepi ülésén. Köszöntöm az ünnepi asztalnál helyet foglaló

Salgó Lászlót, az Igazságügyi Minisztérium államtitkárát

Szabó Gábort, a Szegedi Tudományegyetemért Alapítvány kuratóriumi elnökét,

Rovó Lászlót, a Szegedi Tudományegyetem rektorát

Martonyi János korábbi külügyminisztert, *professor emeritust*

valamint *Kiss Tamást*, a MEFESZ alapító tagját, korábbi hallgatónkat

Külön köszöntöm továbbá

Fendler Juditot, a Szegedi Tudományegyetem kancellárját,

Patyi Andrást, a Kúria elnökhelyettesét,

Dienes-Oehm Egont, az Alkotmánybíróság bíróját,

Müller Adriant, Magyarország stockholmi nagykövetét,

*Kupecski Nórá*t, az Igazságügyi Minisztérium helyettes államtitkárát,

Róth Mártont, Csongrád-Csanád vármegye főispánját,

Martonosi Évát, Szeged Megyei Jogú Város jegyzőjét, úgy is mint *Botka László* Szeged Megyei Jogú Város polgármester képviselőjét,

Halmos Tamást, a Magyar Ügyvédi Kamara elnökhelyettesét,

Szalayné Sándor Erzsébetet, a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak védelmét ellátó biztoshelyettesét,

Seres József rendőrezredest, az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság általános főigazgató-helyettesét, rendőrségi főtanácsost,

a Dékáni Tanácsadó Testület tagjait, *Orosz Árpádot*, a Kúria Polgári Kollégiumának vezetőjét,

valamint *Jórárt Bíborka* ügyvédet.

Emlékezni és ünnepelni érkezünk ma karunk főépületébe, a LawFarába, hogy felidézzük a szegedi jogásztársadalom 150 közös esztendejének történetét. Ez a történet városokon és emberi sorokon át ível, küzdelmekkel és győzelmekkel teli.

Nagy szellemek merészsége és helytállása jelzi fordulatait, hagyományait pedig egy nagyszerű közösség őrzi és ápolja. Mi mindannyian, akik e közösség részei vagyunk, köszönettel tartozunk elődeinknek, 150 év jogászainak, hogy felépítették *Alma mater*ünket, és gondos munkával a hazai tudományos és szakmai élet egyik erkölcsi és tudományos világítótornyává tették.

1872 októberében a magyar országgyűlés úgy határozott, hogy Kolozsváron négy fakultással köztük a miénkkel, egyetemet alapít. A források tanúsága szerint 1872-ben a Jog- és Államtudományi Karhoz 12 tanár és 174 hallgató tartozott – a legtöbb lelket ez a közösség számlálta. Az egyetem első rektorát is a jogi kar adta. *Berde Áron*, a nemzetgazdaság- és pénzügytan tanszék rendes egyetemi tanára, később a kar

dékánja, 1872–73-ban viselte a rektori tisztséget. Berde professzor egyike volt az utolsó polihistoroknak: jogász, közgazdász, természettudós, akadémikus, az első magyar meteorológiai és klimatológiai szakkönyv szerzője, aki rektori székfoglalójában így fogalmazott: „Önök tudják, hogy az egyetemet nem a néma falak, hanem a tanárok szellemi ereje alapítja meg hírnevében, áldásos működésben.” Igaza lett. Sajnos a történelem sorsszerűen bizonyította, hogy az alapító beszéd – mintha látta volna a jövőt – igazat szólt: az egyetem, amely több névre hallgatott, több városban vésszelte át a nehéz időket, azért áll még, mert szellemi erő, s nem csak a tanárok, hanem az egyetemi polgárok szellemi ereje tartja életben.

150 éve az *universitas* az ottani gazdag oktatási tradíciók nyomán tudományt és kultúrát becsülő városban, Kolozsvárott kezdte meg működését. A kincses városban, ahogy nevezzük karunk bölcsőjét, amit 1919-ben elhagyni kényszerült, hogy Szegeden találjon új otthonára. Kolozsvárról érkeztek a hallgatók, a professzorok, a tudomány műveléséhez szükséges eszközök, a könyvtár, és ami nélkül mindez semmit sem ért volna: az egyetem közössége, szellemisége is Kolozsvárról érkezett. A tanulásra, az oktatásra és a kutatásra felelködött, azok becsületét hittel valló egyetemi polgárok vetették meg itt a lábukat, és hoztak Szegedre, a Délvidék kapujába valami újat: a tudomány erkölcsét.

A szegedi egyetem első rektora, *Menyhárt Gáspár*, Berde Áronhoz hasonlóan jogász, a jogi kar korábbi dékánja, tanácskezelője. Úgy gondolunk rá, mint aki összekötötte a szegedi jelent a kolozsvári múlttal, aki elhozta a kolozsvári falak közül a szellemet Szegedre. Bölcsessége kortalan és humánus gondolatokat oszt meg velünk: „Nem árt pedig soha, ha a

törvény ott, a hol lehet, kellőleg ügyet vet az emberi érzésekre is. Mert emberek számára iratik, a kik ha azt látják, hogy életviszonyaik kellőleg számba vétetnek és mérlegeltetnek általa, nagyobb tiszteltben tartják s jobban vérökbe veszik” – írja 1894-ben örök érvényű, ám akkor korántsem magától értetődő üzenetét. Egyetemi vezetőként tudós, tudósként vezéregyéniség volt. Jogászként sokáig elfeledték, de mi nem feledjük. A Kar egyik legnagyobb létszámú tanterme az ő nevét fogja a jövőben viselni.

Az alapítók szellemi erősről, hírnévéről, áldásos működésről, érzelmekről beszéltek. Ezt szánták nekünk útravalónak. Mit tudtunk ehhez hozzátenni az eltelt 150 év alatt? Mivel gyarapíthattuk a magyar jogásztársadalmat és hazánk történelmét? Az igazság demokratikus erejében hívő szakemberek nemzedékeit adtuk az igazságszolgáltatásnak és az államigazgatásnak. Elég csak arra gondolnunk, hogy az elmúlt évtizedekben nem állt fel olyan kormány, Alkotmánybíróság, amely nélkülözte volna a szegedi jogi kari *alumnus*okat, azok tudását, értékrendjét.

A mai napon *Martonyi János* és *Kiss Tamás* alumnusainkat kértük fel, hogy segítsenek nekünk felidézni azokat a mérföldköveket, s azokat az értékeket, amelyek mentén haladtunk 150 közös évünk alatt. Martonyi János professzor úr édesapjának életútja, tudása, elhivatottsága és értékrendje méltán tükrözi mindazt, amit a nagybetűvel írt professzor jelent. Hamarosan tudományos üléssel tisztelgünk emléke előtt, s május 5. után egykori irodája helyén lévő tanári szoba az ő nevét fogja viselni.

Kiss Tamás, a MEFESZ alapító elnöke 1956. október 16-án még joghallgatóként írt társaival történelmet. Ahol a forradalom lángja fellobbant – így gondolunk ma az *Auditorium Maximumra*.

A MEFESZ fiataljaira, Kiss Tamásra és társaira, pedig mint a forradalom ki-
robbantóira. Velük volt *Perbíró József*,
karunk akkori dékánhelyettese is, aki
tanár-elnökként vezette le a hallgatók
sorsfordító gyűlését, s akire a földszinti
folyosón emléktáblával emlékezünk.

Gyökereket, értékrendet és hagyományokat kaptunk, de nem csupán
ajándékul, hanem hogy gondozzuk és
gyarapítsuk is őket. Büszkéek vagyunk
rá, hogy a történelmet és történetünket
e falak között láthatóvá tesszük. *Id. Martonyi János* professzor mellett ebben
a tanévben avatjuk fel *Nagy Ferenc* professzor egykori irodájának helyén lévő
tantermünket, s nevezzük el róla.

Az elődökről elnevezett terem mellett
egy általam féltő módon kialakított,
kedves titkot is rejt a megújult
kari főépület: az első emeletre vezető
lépcsőkorlát íve a felújítás után is őrzi
a hajdani hallgatók és oktatók érintését.
Óvatosan lakkozva, nem lecsiszolva
róla a patinát ma is segíti az órákra és
vizsgákra sietőket. Összeköti az elmúlt
évtizedek hallgatóit és oktatóit a jelen
és a jövő jogászgenerációjával. Jó bele-

kapaszkodni ebbe a korlátba, ahogy jó
belekapaszkodni hagyományainkba és
egymásba is.

Az ünnepi tanév, a 150. közös esztendő
az emlékezésé, a hagyományok
megéléséé, és alkalom az értékelésre.
Nem csak tiszteljük, őrizzük, hanem
alakítjuk is hagyományainkat. Ünnepi
tanévünkben első alkalommal tehettek
esküt professzori, tanszék- és intézetvezetői
karunk előtt az első évfolyamos
hallgatók, s tűzhetek évfolyam-szalagot
kari zászlónkra: hogy az együvé tartozás
szimbólumai érthetővé tegyék azt, amit
a szívünk mélyén érzünk, de kifejezni
sokszor nehéz. Azt, hogy egy közösséghez
tartozunk, egy értékrendet vallunk.

Ebben az ünnepi tanévben vettük
birtokba a felújított kari épületet, ahol
méltó módon állítunk emléket elődeinknek,
s készülünk fel a jövő kihívásaira
megújult többfunkciós tereinkkel,
digitális kooperációs közparkunkkal.
Kartörténeti, hazai és nemzetközi tudományos
konferenciákat szerveztünk és
szervezünk, hogy ünnepeljük a tudomány
eredményeit, és együtt élhessük át
egymás sikereit.

A felújított dékáni dolgozószoba: elegancia és modernitás

Ünnepi tanévünk közvetíti mindazt is, amit a jogi kari életézésről, közösségről vallunk. Kari polgárnak lenni nem csak a dogmatikai tudás elsajátítását jelenti, hanem intellektuális érték-közösséget is, amelyben a tudás mellett fontos szerepet kap a kultúra, a művészet, a közös együttlét, közte a sporttevékenység is. Ebben a tanévben hallgatói kamarazenekar alakult, a magyar festészetet a Louvre-tól Japánig képviselő egykori hallgatónk, *Hatvany Viktória* a Kar első festőművészeti kiállításának képeit festi. Ünnepi tanévünkben vette lajstromba a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala a 'SportoLaw Szeged' szóvédjegyet, ahol a „ló” szótag, a jog angol megfelelője. Ettől kezdve e védjegy alatt szervezve futunk szerdánként a ligetben, s vagyunk aktív részesei a sportrendezvényeknek. Ma este pedig alumni bála várjuk egykori hallgatóinkat, hogy a barátságok eleve- nek és élményteliek maradjanak. Mert mindig mindennek megvan a maga helye és a maga ideje.

Mi teszi egyedülállóvá a szegedi jogásképzést? Sorolhatnánk az alapos dogmatikai tudás mellett, a bennünket körülölelő környezet változásaira reagáló kurzusválasztékot, az idegen nyelvű képzéseket, az oktatás modul rendszerét, szakmai gyakornoki programunkat – ezek szegedi vívmányok és innovációk, amelyek jól jellemzik a szegedi szakmai munka magas színvonalát. Mégis azt vallom, hogy a szegedi képzés egyedisége a közösségépítés, a közös szellemi erő, ami segíteni fog bennünket a következő 150 év során is.

Pont úgy, ahogy Berde Áron intett bennünket Kolozsváron, közös történetünk kezdetén.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

Dr. Görög Márta
egyetemi tanár, dékán

* * *

'150 éve a magyar jogásztársadalom szolgálatában' címmel szervezett ünnepi ülést 2023. március 31-én az SZTE ÁJTK, megemlékezve a szegedi *alma mater* megalakulásáról, a hagyományok és a közösség erejéről, valamint az itt képzett jogászok érdemeiről.

Köszöntőjében *Görög Márta* professzor asszony, a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar dékánja kiemelte, hogy „az elmúlt évtizedekben nem állt fel olyan kormány, Alkotmánybíróság, amely nélkülözte volna a szegedi jogi kari alumnusokat, azok tudását, értékrendjét. Gyökereket, értékrendet és hagyományokat kaptunk, de nem csupán ajándékul, hanem, hogy gondozzuk és gyarapítsuk is őket.” *Szabó Gábor* professzor, a Szegedi Tudományegyetemért Alapítvány Kuratóriumi elnöke a természettudományok és a jog kapcsolatáról beszélt, míg *Rovó László* professzor, a Szegedi Tudományegyetem rektora beszámolt az SZTE egyetemi rangsorokban elfoglalt előkelő helyéről, hangsúlyozva, hogy az ÁJTK nagymértékben hozzájárul e kiemelkedő teljesítményhez. *Salgó László*, az Igazságügyi Minisztérium közigazgatási államtitkára beszédében kifejtette, hogy a szegedi jogi kar méltó örököse a kolozsvári tudományegyetemnek, egyben elismerését fejezte ki az intézmény egykori és jelenlegi oktatóinak. Elmondta, hogy az Igazságügyi Minisztérium céljai között továbbra is fontos szerepet játszik a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar szakmai munkájának támogatása, ahogyan mindez eddig is nagyon fontos volt. *Martonyi János*, a

A megújult kari tanácsterem

Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar *emeritus professzora*, korábbi külügyminiszter a jogi karon megszerzett tapasztalatait, emlékeit osztotta meg, valamint *Kiss Tamás*, a MEFESZ egyik alapító tagja szegedi joghallgatóként töltött éveinek felidézése után az 1956-os forradalomról is beszélt.

Az ünnepségen elismerések átadására is sor került. Görög Márta dékán asszony a '„150 éve a magyar jogásztársadalom szolgálatában” címet viselő ünnepi tanévben centenáriumi tanulmányírássra hirdetett pályázatot a graduális és doktori képzésben résztvevő hallgatók számára, amelynek célja a kar hallgatóinak tudományos programok körébe való bevonása volt a kartörténeti évforduló kapcsán. A felhívásban szerepelt pályatételek érdekessége, hogy azokat eredetileg 1921 és 1941 között írta ki az akkori kari vezetés a joghallgatók számára. A graduális képzésben résztvevő hallgatók által benyújtott dolgozatok közül a bírálóbizottság *Váczai Kristóf* ötödéves joghallgató pályaművét díjazta, amely-

nek címe: „A büntethető kísérlet, különös tekintettel az ún. alkalmatlan kísérletre”. A bírálóbizottság elismerő oklevélben részesítette *Ribánszki Eszter* joghallgatót „A Nemzetek Szövetsége és az állami szuverenitás” című tanulmányáért.

A Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar magas szintű oktatás, tudományos munka, valamint a hallgatói tehetséggondozás iránti elkötelezettségének bizonyítéka a 2020-ban középiskolások számára életre hívott Both Ödön Közjogtörténeti Emlékverseny. Az eddig rendezett megmérettetések mindegyikét ugyanannak a középiskolának a csapatai nyerték. A nagykőrösi Arany János Református Gimnázium, Technikum és Kollégium történelem és földrajz szakos tanárnőjének, az első helyezést elért csapatok felkészítőjének dékánunk oklevéllel fejezte ki elismerését a kiemelkedő szakmai munkájáért.

Az eseményt *Balogh Elemér* egyetemi tanár pohárköszöntője zárta.

Gyurik Zita
joghallgató

Emlékezés id. Martonyi János életpályája és munkássága tiszteletére

A Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kara a 2022/23. tanévben kolozsvári alapításának 150. évfordulójára emlékezett. Ez alkalomból a Kar Közjogi Intézete *id. Martonyi János* életpályája és munkássága előtt tisztelgő emlékülést szervezett 2023. május 5-én: emlékére termet avattunk és tudományos konferenciát tartottunk.

Martonyi János Győrben született 1910. március 5-én és 1981. május 10-én hunyt el Szegeden. Egyetemi tanulmányait a Budapesti Tudományegyetem Jog- és Államtudományi Karán folytatta 1927–31 között, 1932-ben államtudományi, 1933-ban *sub auspiciis Gubernatoris* jogtudományi doktorrá avatták. Ösztöndíjasként közigazgatási jogot tanult a Sorbonne Egyetemen. Hazatérése után a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztériumban helyezkedett el.

Tudományos pályafutása a Budapesti Tudományegyetem Közigazgatástudományi Intézetében kezdődött, a 'Magyary-iskola' tagjaként. 1940-ben habilitált, majd a Kolozsvári Tudományegyetem Jog- és Államtudományi Karán kapott kinevezést a Kar Közigazgatási és Pénzügyi Jogi Tanszékére, egyben annak vezetője is lett a következő évtizedekben. A Szegedi Tudományegyetem (1962–1999 József Attila Tudományegyetem) Állam- és Jogtudományi Karának Államigazgatási és Pénzügyi Jogi Tanszékét 1980-ig vezette, két alkalommal – 1947/48-ban és 1958–1960-ban – töltötte be a dékáni tisztséget, 1952–1955 között pedig az egyetem rektorhelyettese volt. Az 1960-as évektől több francia egyetemen járt vendégelőadóként, 1964-től tagja volt a Nemzetközi Közigazgatástudományi

Intézet (*Institut International des Sciences Administratives*) Végrehajtó Bizottságának.

Tudományos munkássága az államigazgatás törvényességének egyes kérdései, a közigazgatási bíráskodás, valamint az államigazgatási eljárási jog elméletének hazai és nemzetközi összehasonlító vizsgálatára irányult. Nagy figyelmet szentelt egyes szakigazgatási ágazatok tanulmányozásának, így – többek között – az oktatásügyi igazgatással is foglalkozott. Egyetemi tankönyvek és jegyzetek sokasága gazdagította tudományos munkásságát és jellemezte oktatói elhivatottságát.

Egyetemi oktatói működésének 40. évfordulóján és születésének 70. évfordulóján, 1980 őszén egyetemi munkatársai, tanítványai, a társakok államigazgatási jogász professzorai nagyrabecsülésüket és tiszteletüket emlékkönyvben fejezték ki. 2006 őszén, halálának 25. évfordulóján emlékeztek meg újból a munkásságáról, a kolozsvári alapítás 150 éves évfordulója pedig alkalmat adott arra, hogy a megújult kari épületben lerójuk tiszteletünket, és felelevenítsük közigazgatási jogi tanításait.

A délelőtti emlékülés során pályatársak és tanítványok méltatták Martonyi professzor emlékét, személyes anekdotákat felidézve és a tudományos munkásságához kapcsolódó szakmai témák számbavételével. *Navracsics Tibor*, *Patyi András* és *Torma András*, valamint Karunk képviselőjében *Balogh Elemér* és *Takács Albert* szólaltak fel az ünnepélyes teremavatás előtt, amelyen a néhai tudós szűkebb családját *Martonyi János*, *Martonyi Éva* és *Martonyi Erzsébet* képviselte.

A kormányzói aranygyűrű

Az állófogadást követően került sor a délutáni szekcióülésekre, amelyeken Karunk vendégei *Szabó István, Horváth*

E. Írisz, oktatói Csatlós Erzsébet, Fekete Orsolya, Siket Judit, Márki Dávid, Kálmán Renáta, Pongó Tamás és Nagy-Elekes Petra és doktoranduszai Holeska Zsófia, Sallai Balázs, Jónás Kitti Anett, Kószó Richárd és Nagy Sándor id. Martonyi János munkásságának időtállóságát méltató előadásokkal színesítették a szakmai programot.

A Martonyi Professzor emlékének szentelt előadásokból készült tanulmányok a *FORVM Acta Juridica et Politica* című kiadvány XIII. évfolyam 3. számának hasábjain jelentek meg.

*Dr. habil. Csatlós Erzsébet
egyetemi docens*

*és Dr. Siket Judit adjunktus,
az emlékülés szervezői*

A Magánjogot Oktatók Egyesülete és a szegedi jogi kar kapcsolata

Sikeres társadalmi szervezetté nőtte ki magát a szegedi kezdeményezésből indult Magánjogot Oktatók Egyesülete.

A Magánjogot Oktatók Egyesületének a célja a magánjog tudományának művelésében egyetemi oktatóként, kutatóként, gyakorlati szakemberként, PhD hallgatóként résztvevő jogászok összefogása, szakmai fórumának megteremtése, a tudomány és az oktatás színvonalának emelése. Mindemellett fontosnak tartja az Egyesület szakkérdésekben a tudomány álláspontjának képviselését a jogalkotó és jogalkalmazó szervek előtt.

Az Egyesület élete a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karáról, *Görög Márta* professzor aszszony kezdeményezéseként indult. Az

ötletet az ihlette, hogy egyre kevesebb volt az olyan jogi fórum, ahol a hazai magánjogi tudomány fiatal képviselői találkozhattak, meg tudták osztani véleményeiket, tapasztalataikat. Ennek okán, 2007 májusában, a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Polgári Jogi és Polgári Eljárásjogi Tanszéke megszervezte a magánjogot oktató fiatal jogászok – az akkor még – első országos konferenciáját, amelyen szinte valamennyi hazai jogi kar fiatal oktatói képviseltették magukat. A kezdeményezés nem tűnt hiábavalónak, hiszen ezt követően minden évben valamelyik hazai jogi kar megrendezte az Egyesület éves rendes konferenciáját, és a szakmai kapcsolatok mellett szoros baráti kapcsolatok is kialakultak.

2015-ben annak érdekében, hogy a hazai magánjog valamennyi oktatója, kutatója részt tudjon venni az egyesület életében, átalakult, és elhagyta a „fiatal” jelzőt, immár Magánjogot Oktatók Egyesületeként folytatva tovább eredeti célkitűzéseit. A tavalyi évben az Egyesület a XVII. konferenciáját tartotta, melynek sokadik alkalommal ismét a Szegedi Tudományegyetem volt a házigazdája. Az értekezlet témáját általában az aktuális kérdések határozzák meg, ezért mindig nagy érdeklődésre tartanak számot, azonban a tavalyi évben karunkon megrendezett gyűlés más szempontból is különleges volt. Ugyanis a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar 2022/23. tanévben emlékezett kolozsvári alapításának 150. évfordulójára. Az SZTE ÁJTK Civilisztikai Tudományok Intézete ezen alkalomból szervezte meg a Magánjogot Oktatók Egyesületének XII., a Magánjogot Oktató Fiatalok XVII. éves rendes konferenciáját az MTA SZAB Gazdasági Jogi Munkabizottságával karöltve, 'Magánjogi kihívások, versenyképes

fenntarthatóság a technológia fejlődés tükrében' címmel, 2023. május 12-én.

A konferencia témáját az a közismert tény ihlette, hogy a jog és annak társadalmi-gazdasági környezete sajátos kölcsönhatásban vannak egymással, azaz a kiegészítéssel, hogy a jog világát befolyásoló környezet sokkal inkább kihat a jogfejlődésre, mint fordítva. Ez azt is feltételezi, hogy a mindenkori jogtudományi kutatásoknak tekintettel kell lenniük azokra a tényleges változásokra, amelyek jelenleg, vagy belátható időn belül jelentős jogi, vagy jogalkotási kérdéseket vetnek fel. E témakörben számos érdekes előadást hallhattunk, melynek egy része megjelenésre is került a szegedi jogi kar által gondozott *FORVM Acta Juridica et Politica* kiadványában.

Az Egyesület tagjai bíznak abban, hogy továbbra is hasonlóan sikeres lesz a szakma együttműködése és munkája, és a későbbiekben is ugyanilyen színvonalas rendezvényekről számolhatunk be!

*Dr. Kaprinay Zsófia
adjunktus*

A Lófara udvarán létesült csodás aula

Tehetséggondozás, egy kicsit másképp

A Civilisztikai Tudományok Intézete már 2009-ben nyitott a hagyományos tanulmányi megmérettetések mellett a hallgatók jogeset-megoldási képességein alapuló versenyek felé is, hiszen ebben az évben Szegedről indult útjára az első Országos Polgári Jogi Jogesetmegoldó és Activity Verseny, amely 2019-ben az Intézet gondozásában teljes megújításra került.

A megújult verseny keretében hallgatóinknak polgári jogi tanulmányaik során lehetőségük nyílik, hogy aktuális tanulmányiakra megfelelő, jó hangulatú megmérettetésen, gyakorlati formában alkalmazzák megszerzett elméleti tudásukat. Másod- és harmadéves hallgatóinknak a Polgári Anyagi Jogi Verseny keretében egy érdekesebb anyagi jogi problémát kellett feldolgozniuk, majd megoldásukat bemutatni a zsűri számára. Negyedéves hallgatóink az Eljárásjogi Perszimulációs Versenyen már az eljárásjogi tanulmányaikat is kamatoztathatják. Az Activity Verseny különösen nagy népszerűségnek örvend minden évben, hiszen a három fős csapatokban a közkedvelt Activity játék szabályain alapuló polgári jogi fogalmakat kell a versenyzőknek mutogatás, rajzolás vagy körülírás útján megfejtetniük.

A verseny célja, hogy kiválasztásra kerüljenek azok a hallgatók, akik felkészültségük, kiállásuk, érvelő- és meggyőzőképességük okán a legjobbnak bizonyulnak. A versenyen első helyen végzők lehetőséget kapnak arra, hogy képviseljék a szegedi jogi kart az évente megrendezésre kerülő Országos Polgári Jogi Anyagi Jogi, Perszimulációs és Activity Versenyen, ahol a hazai jogi felsőoktatás valamennyi jogi karának hallgatója megméretteti magát.

Az évente megrendezésre kerülő országos versenyen hallgatóink hagyományosan dobogós helyezéseket érnek el, 2023-ban anyagi jogi szekcióban *Horváth Viktor* a Kúria elnökének különdíjában, *Lauer Viktória* eljárásjogi szekcióban II. helyezést ért el (felkészítőjük *Telegdy Gergely* mesteroktató), míg Activity csapatunk – *Agócs Petra*, *Lauer Viktória* és *Melis Zsuzsanna* – I. helyen végzett.

E közel 15 éves hagyományokkal rendelkező megmérettetés mellé csatlakozott 2018-ban a kolozsvári Spaienia Erdélyi Magyar Tudományegyetem szervezésében megrendezésre kerülő 'Jog a gyakorlatban – hallgatói jogesetmegoldó szakmai tábor'. A több napos esemény keretében a hazai és a kolozsvári jogi kar hallgatói mérik össze jogesetmegoldó és érvelési képességeiket. Az eddig 4 alkalommal megrendezett program több szempontból is egyedinek mondható erőpróbát jelent hallgatóinknak. Külön büszkeség számunkra, hogy 3 alkalommal is sikerült az első helyezést elhozni a polgári jogi csapatnak. 2023-ban az első helyezett csapat tagjai voltak: *Csányi Bendegúz*, *Farkas Nathan* és *Melis Zsuzsanna* (felkészítőjük *Telegdy Gergely* mesteroktató).

Harmadik alkalommal vehettek részt hallgatóink a Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kara által megrendezett Országos Miskolci Jogi Disputa Versenyen, amelyen 2023-ban *Fónad Ágota*, *Gyurik Zita* és *Melis Zsuzsanna* csapata I. helyezést ért el (felkészítőjük *Telegdy Gergely* mesteroktató), a versenyzők felkészítése részben a DIGICRIMJUS projekt keretében zajlott *Karsai Krisztina* professzor asszony közreműködésével.

A díjazott csapatok

Ezen hagyományosnak tekinthető versenyek mellett egyre több civil szervezésben megjelenő verseny kínál lehetőséget hallgatóink számára. A Baker Mckenzie által szervezett New Lawyer Challenge évente megrendezésre jogesetmegoldó versenyen 2023-ban *Magony Gellért II.*, *Agócs Petra III.* helyezést ért el (felkészítőjük *Farkas Csaba* egyetemi docens).

2023-ban 8. alkalommal került megrendezésre a Dr. Nagy László Alapítvány szervezésében a Dr. Nagy László Magánjogi Érvelési Verseny, amelyen *Melis Zsuzsanna II.* helyezést ért el (felkészítője *Telegdy Gergely*).

A KPMG Legál Tóásó Ügyvédi Iroda 2023-ban megrendezett KPMG Jövőépítők Programjának országos jogesetmegoldó versenyén *Barth Botond*, *Borosdi István Gellért*, *Mák Bence* csapata végzett az első helyen (felkészítőjük *Farkas Csaba* egyetemi docens).

A Civilisztikai Tudományok Intézete 2016 óta kiemelt figyelmet fordít a tehetséggondozásra. Ennek keretében Intézetünk munkatársai a hallgatók megszólításától, az egyes versenyek egyedi követelményeinek megfelelő felkészítésén át, több alkalommal még a versenyekre is elkísérik a hallgatókat. 2024-ben jogesetmegoldó és érvelési képességek fejlesztése érdekében fakultatív tárgyat is indítunk.

Örömkre szolgál, hogy évről-évre egyre több hallgató érdeklődik az ilyen típusú versenyek iránt, amelyek nemcsak kitűnő lehetőséget jelenthetnek számukra a megszerzett elméleti tudás gyakorlatban történő kamatoztatására, de későbbi munkaerőpiaci elhelyezkedésük során is számos előnyt biztosíthatnak.

dr. Telegdy Gergely
mesteroktató

Alma Mater Weekend és Sportnap

Dékán asszonyunk így értékelte a 2023. június 10-én megrendezett, nagyon sikeres Alma Mater hétvégét.

Kedves Kollégák, egy kiváló hangulatú, sporttal, jó beszélgetésekkel, főzéssel teli szombati délelőttünk/délutánunk volt az Alma Mater Weekend és Sportnapon! Köszönöm a KóstoLAW csapatunknak, *Ragány Zoli* vezetésével a kiváló pörköltöt! Köszönöm minden kollégának és családjaitoknak, hogy eljöttetek, jó volt együtt lenni mindannyiottokkal!

Szombaton nemcsak a jó hangulatnak és az együttlétnek, hanem kari sporteredményeknek is örülhettünk. Az egyéni eredmények mellett a Kar ismét bizonyította, hogy egy nagyszerű, összetartó közösséget alkot, hiszen számos csapateredményt is elértünk!

Büszkék vagyunk *Lakatos Andrea* második helyezésére az SZTE 'Lépjük Meg!' verseny keretében a legtöbb kerekpárolzó nő kategóriában; *Gyémánt*

Richárd harmadik helyezésére az ugyane verseny keretében a legtöbbet gyalogló/túrázó férfi kategóriában; valamint a Kar közösségére, hiszen az említett versenyen a Legsportosabb Kar (legtöbb gyűjtött km) kategóriában harmadik, a Legaktívabb Kar (legtöbb résztvevő) kategóriában első helyezést értünk el!

A Weekenden rendezett sportversenyeken Karunk lett a Legerősebb Kar, azaz mi nyertük a karok közötti kötélhúzó versenyt! A csapat tagjai *Engi Erika*, *Osváth Zsuzsa*, *Bessenyei Zsolt*, *Márki Dávid*, *Nagy Péter* és *Ragány Zoltán* voltak. Ezen felül pedig a Legpontosabb Kar címet is elnyertük, hiszen a mi dobtuk a legtöbb pontot kosárra simán vagy kerekesszéken. Külön köszönöm *Szakács Ildikó Réka* kolleganőnknek, aki oroszlánrészt vállalt a sikerben!

Jövőre együtt, újra, ugyanott! HajráJTK!

Kocsis Eszter,
a Dékáni Hivatal vezetője

A lelkes kari csapat

Nagy Ferenc Emlékülés

A Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Bűnügyi Tudományok Intézete és a Magyar Jogász Egylet 2023. június 23-án közösen szerveztek emlékülést *Nagy Ferenc*, a szegedi büntetőjogi iskola legendás professzora tiszteletére. Nagy Ferenc (1948–2020) idén lenne 75 éves. A konferencia tematikáját Nagy Ferenc munkássága határozta meg, az előadások három tematikus blokkra voltak bonthatók: a *nullum crimen* elv jelentősége; bűncselekménytan-dogmatikai kérdések; szankciótani és büntetés-végrehajtási kérdések.

A mosolygós Nagy Ferenc

A konferencia nyitányaként *Karsai Krisztina*, a SZTE ÁJTK Bűnügyi Tudományok Intézetének vezető egyetemi tanára olvasta fel *Trócsányi Lászlónak*, a Magyar Jogász Egylet elnökének köszöntő szavait, amelyben kiemelte, hogy a konferencia az elmúlt évek egyleti megemlékezéseinek sorába illeszkedik: *Világby Miklós*, *Eörsi Gyula*, *Sárközy Tamás* és *Király Tibor* után 2023-ban Nagy Ferencre emlékezünk, aki tudományos és oktatói munkásságával beírta magát a magyar jogtudomány aranykönyvébe. Ezt követően *Görög Márta*, a szegedi jogi kar dékánja köszöntötte az emlékülés résztvevőit; beszédében Nagy Ferenc kun gyökereire emlékezett, személyiségét és szakmai habitusát méltatta.

Az első előadást *Bartkó Róbert*, a győri jogi kari habilitált egyetemi docense tartotta a *nullum crimen* elv és rendeleti büntetőjogalkotás témájából: 2021-ben a Kormány rendeleti úton szigorította az oltási igazolással való visszaélések miatti büntetőjogi felelősséget. A témakört az általa az Alkotmánybírósághoz benyújtott alkotmányjogi panaszon keresztül mutatta be, levezetve, hogy a jelenlegi alaptörvényi szabályok rendkívüli jogrendben sem adnak felhatalmazást arra, hogy a büntetőjogi felelősséget kormányrendeletben lehessen alapítani vagy szigorítani. Előadására *Hollán Miklós*, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem habilitált egyetemi docense csatlakozott, aki a *nullum crimen sine lege certa* elvének, azaz a pontos törvényi meghatározottság követelményének egészen egyedi, a magyar szakirodalomban eddig ismeretlen megközelítésmódját mutatta be, többek között a határozottság kérdését a büntetőtörvényi tényállások elemeinek nem csak elszigetelt, de egymásra hatásukban való vizsgálatával.

A büntetőjog-dogmatikai előadások sorát *Molnár Erzsébet*, a szegedi jogi kar adjunktusa nyitotta, aki a mulasztásos emberölés és a különös segítségnyújtásra kötelezett személy által elkövetett halálos kimenetelű segítségnyújtás elmulasztásának elhatárolási kérdéseit elemezte. Előadása – az alkotmányos témablokkhoz kapcsolódóan – rámutatott, hogy a nyitott törvényi tényállású bűncselekmények mulasztásos változatának szabályozásában alkotmányossági deficit mutatható ki. *Szomora Zsolt*, a szegedi jogi kar egyetemi tanára a gyermekpornográfia 2021. évi újraszabályozását elemezve mutatta ki, hogy a törvényi tényállás elvesztette korábbi, valódi

jogi tárgyát, pusztán erkölcsvédelmi, de már nem gyermekvédelmi szabálynak tekinthető. Komoly diszfunkciót jelent, hogy e bűncselekménynél a felnőttekkel azonos (egyes években pedig magasabb) számú fiatalok és gyermekkorú elkövetőt regisztrálnak a bűnügyi statisztikai rendszerben.

A szünetet követően a szankciótani blokkot *Ambrus István* habilitált egyetemi docens, az ELTE Kriminológiai Tanszékének vezetője nyitotta. Előadásában a szankciórendszer 2012. évi átalakításával és egyes, azóta bekövetkezett módosításokkal foglalkozott, külön is figyelmet szentelve a kógens büntetési szabályok elharapózásának, sőt, a bírói mérlegelést több szinten is kizáró kettős automatikus kógencia megjelenésének. *Juhász Zsuzsanna*, a szegedi jogi kar egyetemi tanára a fogvatartottaknak – az angolszász terminológiában – 'könyörületes szabadításaként' ismert szabadon bocsátásának kérdéseivel foglalkozott amerikai és európai példák alapján, felvázolva a jogintézmény jellemzőit és gyakorlati nehézségeit, valamint az azt

megalapozó lehetséges helyzeteket (pl. időskor, terminális betegség).

Az előadások sorát Nagy Ferenc pályatársa, *Tóth Mihály*, a Károli Gáspár Református Egyetem egyetemi tanára zárta, aki a hazánkban tapasztalható prolongált börtönzsúfoltság komplex okságával foglalkozott, kimutatva a büntetékiszabásban, az eljárási jogban és a büntetés-végrehajtásban jelentkező azon körülményeket, amelyek Magyarországon az elmúlt években újból a fogvatartottak számának drasztikus emelkedéséhez vezettek. Előadását Nagy Ferencre való személyes emlékezéssel fejezte be.

Az emlékezés záróakkordjaként a szegedi jogi kar főépületének második emeletén Nagy Ferenc nevét viselő tanterem felavatására került sor, aminek során Karsai Krisztina felelevenítette a Nagy Ferenc 70. születésnapját ünneplő ülésen, 2018-ban elmondott köszöntőjének egyes motívumait, így kapcsolva össze az akkori ünneplést a mostani emlékezéssel.

Dr. Szomora Zsolt
egyetemi tanár

Görög Márta dékán és Karsai Krisztina intézetvezető leleplezik a Nagy Ferenc tanterem emléktábláját

Festmények az Aulában

Az Állam- és Jogtudományi Kar főépületében, 2023. szeptember 13. – 2023. október 11. között volt megtekinthető a Kar alumnusa, *Hatvany Viktória* festőművész kiállítása; az ünnepélyes megnyitóra az Aulában került sor.

A művésznő beszél a képeiről

Hatvany Viktória a József Attila Tudományegyetem jogi karán, munkaügyi kapcsolatok szakirányon szerzett diplomát 2001-ben. Ma már a világ legismertebb alkotói között tartják számon. A művésznő vallja, hogy mindez annak is köszönhető, mert befejezte az Egyetemet. Az itt eltöltött évek ugyanis olyan dolgokra tanították, amelyek nélkülözhetetlenek a hivatása gyakorlásában. Első kiállítását Zuglóban rendezték a Stefánia palotában. Ezt követően számos hazai és külföldi galériában is kiállított, ezek közül a legfontosabbak a *Carrousel du Louvre* (Párizs, 2016), de ezt megelőzően többek között Németországban, Svájcban, Japánban (Tokyo, 2009, a japán-magyar külkapcsolatok 140 éves évfordulójából rendezett kulturális programsorozat részeként), az Amerikai Egyesült Államokban, Romániában is megtalálhatók voltak kiállításai.

2011-ben többedmagával megalapította a Halásztelki Művészek közösségét. 2022-

ig a Halásztelki Összművészeti Kulturális Egyesület elnöki pozícióját is betöltötte. A 2013-ban létrehozott Halásztelek Galéria alapító tagja. 2018-ban elindította Esszencia című kiállítás-turnéját, amely alatt képei eljutottak Magyarország számos városába. Ezzel egy időben New Yorkban, az *Armory Artweek* kiállításon is megjelent 'Reneszánsz, Újjászületés' című festményének digitális változata.

Repülő nő a tömeg felett

2018-ban megalapította a Hollóházi Hatvany Művésztelepet. 2019-ben a Hollóházi Porcelángyár egyedi porcelán dísz tárgyakból és sorozatgyártott porcelán készletekből álló Hatvany kollekciót adott ki. 2019-ben a Hatvany alkotások (*Szász Endre* és *Jurcsák László* alkotásai után) bekerültek a Hungarikumok Gyűjteménye Archívumba. A Jeruzsálemi Szent Lázár Katonai és Kórházi Lovagrend 2019-ben lovagi címet adományozott neki. A Hatvany Viktóriával készült interjú elérhető: <https://www.juris.uzszeged.hu/hirek-esemenyek/2022/szteajtk-2022-majus/ismert-festo-szteajtk>

*Dr. Tribl Norbert
adjunktus*

Karriernap

2023. október 10-én került megrendezésre az első Jogász Karriernap a szegedi jogi kar főépületében, az SZTE ÁJTK Karrier Iroda szervezésében. A program elsődleges célja volt, hogy a hallgatók számára betekintés nyújtson az egyes jogászai hivatásrendek színefalai mögé, valamint lehetőséget biztosított a résztvevő cégeknek és intézményeknek arra, hogy közelebbről megismerjék a szegedi jogi kar kiváló és tehetséges hallgatóit.

gedi és pesti ügyvédi irodák, minisztériumok, kisebb-nagyobb cégek, hatóságok, bíróságok, ügyészségek találhatók. Azok a hallgatók, akik részt vesznek a programban, erről szóló tanúsítványt vehetnek át, melyet későbbi álláspályázatuknál sikerrel használhatnak fel.

Gerháth Györgyi az SZTE Alma Mater mentorprogramot mutatta be a hallgatóknak, amely hasonló céllal jött létre, mint a Szakmai Gyakornoki Program,

A szép számú hallgatóság sok új információval gazdagodott

Az egésznapos nagyszabású rendezvény reggel 9.00 órakor *Görög Márta* dékán asszony megnyitójával vette kezdetét. Ezt követően *Visontai-Szabó Katalin* a Karrier Iroda vezetője röviden ismertette a 2005-ben még dékán asszony által életre hívott és azóta is töretlen sikerrel folyó Szakmai Gyakornoki Program mibenlétét. A program keretében minden félévben több tucat hallgató végez 12 hétig tartó szakmai gyakorlatot, kedvezményes tanulmányi rend mellett a Karrier Iroda nagyjából 40 partnerénél. A partnerek között sze-

de egy sokkal szélesebb palettát ölel fel, tekintve, hogy nem csak jogászoknak szól. Ezt követően *Szomora Zsolt*, a Bűnügyi Tudományok Intézetének professzora ismertette a jelenlévőkkel az SZTE jogi karán aktuálisan elérhető magyar és idegen nyelvű szakjogászai képzéseket. *Fejes Zsuzsanna* mint a Jogtudományi Doktori Iskola titkára bemutatta a PhD képzés menetét, a fokozatszerzés lépcsőfokait, valamint a Doktori Iskola felépítését. A délelőtti programblokk utolsó előadója *Szalai Anikó* a Nemzetközi és Regionális Tanulmányok Intézet igaz-

gatóhelyettese volt, aki minden titokról lerántotta a leplet, amely a magyar jogász diplomával külföldön munkát vállalni szándékozókat érinti.

Egy rövid szünet után következett a Jogász Karrier nap fénypontja. A legnagyobb jogász hivatásrendek képviselői tartottak előadást a saját szakterületükről, így a hallgatóknak lehetőségük nyílt közelebbről is megismerni, mivel foglalkozik egy ügyvéd, bíró, rendőrnagy, közjegyző vagy például ügyész. Ennek a résznek volt a legnagyobb sikere a hallgatóság körében, a jogi kar aulájában egy tűt sem lehetett volna leejteni. A rendezvényre elfogadta a meghívást: *Senyei György*, az OBH elnöke, *Vida-Sós Tünde* a Szegedi Törvényszék elnöke, *Kopasz Zsolt* a Csongrád-Csanád Vármegyei Főügyészség főügyésze, *Török Béla* a Szegedi Ügyvédi Kamara elnöke, *Zsarnai Ferenc* a Szegedi Közjegyzői Kamara elnöke, *Salgó László* a Csongrád-Csanád Vármegyei Kormányhivatal főispánja, valamint *Palicz András* a Csongrád-Csanád Vármegyei Rendőrfőkapitányság rendőrfőkapitány helyettese. Minden

előadó a legnagyobb őszinteséggel és hatalmas lelkesedéssel beszélt saját választott hivatása szépségeiről, esetleges nehézségeiről. Mindannyian azzal a céllal érkeztek a rendezvényre, hogy felkeltsék a hallgatók érdeklődését, a legkiválóbbakat szívesen köszöntnék munkatársaik között.

Az ebédszünet után következett a délutáni program. A jogi kar főépületének minden egyes tantermébe beköltözött a Karrier Iroda egy-egy partnercége, ahol egész délután várták az érdeklődő hallgatók kérdéseit, valamint bemutatták az adott intézmény működését. A rendőrség munkatársai még faltörő kost és szöges útakadályt is hoztak magukkal, de a bevetésekhez használatos védőöltözetet is fel lehetett próbálni. A cégek különféle ajándékokkal és apró finomságokkal várták a hozzájuk betérőket. A vendégek között voltak szegedi és pesti ügyvédi irodák, a Szegedi Törvényszék, a Gazdasági Versenyhivatal, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal, a Mercedes kecskeméti jogi osztálya, a Kormányhivatal, a Polgármesteri Hivatal és még sokan mások.

Érdekes kellékek is megjelentek a programban

Azok számára, akik a diploma megszerzését követően sem szeretnék elszakadni az egyetemtől, *Pétervári Máté* adjunktus, az SZTE ÁJTK Tudományos Diákköri Tanácsának titkára, valamint *Nagy Botond* és *Gönczi Gergely*, a Kar volt hallgatói tartottak tájékoztató előadást arról, miért remek ugródeszka a TDK tevékenységben való részvétel, ha valaki akadémiai karrieréről álmodik.

A délutáni program alatt a Kar Bocskai utcai épületében is zajlott az élet, a hallgatók előzetes regisztrációt követően személyre szabott karrier *coaching*-on és tanácsadáson vehettek részt. *Séra Attila business master coach*, *Merkovity Norbert* oktatási dékánhelyettes valamint a *Coaching School* kiváló mesterei részvételével.

A nagyon tartalmas – bár néha kisé kimerítő – egész napos rendezvény záróakkordja volt a Hallgatói Önkormányzat által szervezett előadás és kerekasztal beszélgetés, amelynek fő témája a sokak számára még ismeretlen *character merchandising* volt. A beszélgetésen *Mezei Péter* professzor, *Keserű Barna Arnold* és *Visontai-Szabó Katalin* vettek részt.

A Jogász Karriernapot *Visontai-Szabó Katalin* irodavezető szervezte. Ez volt az utolsó, általa megvalósított nagyszabású rendezvény, mert az SZTE ÁJTK Karrier Iroda vezetését kilenc év után 2024. szeptemberében *Hadady-Lukács Adrienn* adjunktus asszony veszi át.

Dr. Visontai-Szabó Katalin
adjunktus

Nagy siker lett az SZTE ÁJTK első Nemzetközi Hete

Több mint húsz, nemzetközileg elismert előadó, és mintegy százötven magyar és külföldi hallgató vett részt a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar első alkalommal megrendezett Nemzetközi Hetén. Az egyhetes – november 20–24 – eseménysorozatról *Szalai Anikó* egyetemi docens, a jogi kar nemzetközi kapcsolatokért felelős dékán megbízottja mesélt.

– *Mi volt az egyhetes eseménysorozat apropója?*

– Az elmúlt években több nemzetközi eseményen is részt vett a Kar, illetve mi magunk is szerveztünk olyan eseményeket, amelyeken külföldi szakértők adtak elő. A Nemzetközi Hét apropóját a nemzetköziesítés adta, szeretnénk volna a hallgatóink ismereteit bővíteni, legyen szó joghallgatóról, politológia

vagy nemzetközi tanulmányok szakos hallgatóról. Szerettük volna, ha a szak-

Szalai Anikó

mai nyelvi képességeik fejlődnek és nyitottabbá válnak bizonyos témák és egyúttal a világ iránt. A másik apropót a Szegedi Tudományegyetem Frankofón Egyetemi Központ fennállásának 10. évfordulója adta.

– *Igen magas színvonalú előadásokban lehetett részük a hallgatóknak, tekintve az előadók névsorát.*

– Így van, nagyon örültünk, hogy több nemzetközileg is elismert szakértő, oktató és kutató is elfogadta a meghívásunkat. Ezáltal azon hallgatóinknak is lehetősége nyílt betekintést nyerni abba, hogy miként működik mindaz külföldön, amiről idehaza a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karán magyar viszonylatokban tanulnak, akiknek még eddig nem volt szerencsájük külföldre látogatni ilyen célból. Voltak olyan előadók, akikkel a jogi kar nagyon régóta, nagyon jó kapcsolatot ápol és voltak köztük olyanok is, akikkel nemrég alakítottunk ki különböző együttműködések és először látogattak el hozzánk.

– *Melyik előadás, előadó iránt volt a legnagyobb érdeklődés?*

– A legnagyobb érdeklődés egy portugál előadó, *José Pinto* professzor előadása iránt nyilvánult meg, aki az átalakuló világrendekről beszélt, kétszer másfél órában. Szóba került az orosz-ukrán és az arab-izraeli háború, az ENSZ kihívói, és megosztotta véleményét arról is, hogy az Egyesült Államoknak megdőle majd a hegemoniája vagy sem. De szintén sokan vettek részt *Goran Marković*, az East Sarajevo Egyetem Jogi Karának dékánja előadásán is, aki Bosznia-Hercegovina alkotmányos berendezkedéséről beszélt, amelynek alapját Jugoszlávia szétesése adta. Értékelte az elmúlt évtizedeket, és mesélt arról is, hogy milyen most a kapcsolata a bosnyákoknak a szerbekkel vagy a horvátokkal. A

szűkebb, szakmaspecifikus előadásokon azonban leginkább azok vettek részt, akiket mélyebben is érintett az adott téma. Az *online* előadások közül, a lengyel előadók közigazgatási joggal foglalkozó előadásai is népszerűek és sikeresek voltak – különösen azok, amelyek az orosz-ukrán háború miatt a lengyel közigazgatási rendszert érintő kihívásokról szóltak.

– *A Szegedi Tudományegyetem Frankofón Egyetemi Központ fennállásának 10. évfordulója volt a másik apropó, ahogyan említette. Ennek kapcsán mit lehet tudni?*

– Az SZTE Frankofón Egyetemi Központ éppen 10 éve, hogy létrejött és nagy segítségére van a Szegedi Tudományegyetemnek a francia kapcsolatok, különböző együttműködések kialakításában, ápolásában. A Nemzetközi Héten, ahogyan említettem, igen, ez is szerepet kapott. Két esemény épült köré, az egyik egy konferencia volt, ami a rendkívüli jogrendekről szólt és az SZTE Frankofón Egyetemi Központ mellett a Francia magyar nagykövetség illetve az SZTE ÁJTK Nemzetközi és Regionális Tanulmányok Intézetének szervezésében jött létre. A másik, egy kétnapos képzés volt, ami ugyancsak az SZTE Frankofón Egyetemi Központ, a Babes-Bolyai Egyetem és egy francia egyesület szervezésében jött létre, akik a holokausztal foglalkoznak. Ezen a kolozsvári illetve a szegedi nemzetközi tanulmányok szakos hallgatók vehettek részt.

– *Mire törekedtek a Nemzetközi Hét programjainak összeállításakor?*

– Elsősorban arra, hogy a diskurzusok és a viták szakmai alapokra épülve menjenek végbe, mindeközben az előadások sora színes, érdekes, izgalmas, és persze aktuális, az éppen adott tanulmányhoz köthető legyen a hallgatók számára. *Görög Márta*, az SZTE ÁJTK

dékánja különösen fontosnak tartja, hogy a meglévő, hagyományosnak mondható programok, események mellett, újakat is teremtsünk, a 21. századi igényeknek megfelelően. Ezen egy egész csapat dolgozik együtt a Karon.

– *Milyen jutalomban részesültek azok a hallgatók, akik részt vettek a Nemzetközi Héten?*

– Azok a hallgatók, akik részt vettek a Nemzetközi Héten szervezett előadásokon, képzéseken vagy konferenciákon, igazolásban részesültek. Az igazolást csak azok kapták meg, akik két, 90 perces előadáson is jelen voltak.

Pósa Tamara
újságíró, SZTE Rectori Hivatal

Fókuszban a Nemzetközi és Uniós Környezetjogi Kutatócsoport

„Soha ne kételkedj abban, hogy egy gondolatokkal teli, elkötelezett emberekből álló kis csoport megváltoztathatja a világot.” *(Margaret Mead)*

A Nemzetközi és Uniós Környezetjogi Kutatócsoport 2020 őszén alakult, annak érdekében, hogy összefogja a környezetvédelem, környezettudatosság és környezetjog iránt érdeklődő hallgatókat, akik érdeklődnek a kutatás iránt is. A koronavírus járványra tekintettel, az első esztendő *online* programok és megbeszélések sorával zajlott.

A kutatócsoport jelentkezési felhívása minden év júniusában indul és a programterv megvalósítása egy tanéven ível keresztül, így szeptembertől júliusig tart. A kutatócsoport ötletgazdája, alapítója és témavezetője *Sziebig Orsolya Johanna*, a Nemzetközi Jogi és Európai Jogi Tanszék adjunktusa, környezetvédelmi szakjogász.

A tanéven át tartó kutatások eredményeit a tagok az áprilisi Föld napjához kapcsolódó kutatócsoport rendezvényen ismertetik. Tagjaink mind különböző, de a nemzetközi és/vagy uniós környezetjoghoz, környezet- és energiapolitikához szorosan kapcsolódó témákat dolgoznak fel. A kutatócso-

port minden évben egy-egy tematikához kötődően dolgozik, így 2022/23-ban a zöld, fenntartható települések különböző aspektusait helyeztük központba. Az elmúlt években több alkalommal tartottunk ősszel kerekasztal beszélgetéseket is, ahol a hallgatók a félév során elért kutatási eredményeiket prezentálták. Továbbá, számos tanszéki TDK eseményen szerepeltek tagjaink, ahol magyar és angol nyelven is összegezték kutatásaikat.

A kutatócsoport az indulástól kezdődően legalább öt taggal működött, de minden évben fokozott érdeklődés kísérte a munkánkat. A kutatócsoportba a jelentkezéskor már legalább harmadéves joghallgatók, másodéves alapszakos vagy mesterszakos nemzetközi tanulmányokat folytató hallgatók pályázhatnak.

A szakmai közösség négyéves múltjában számos sikerről számolhatunk be. Számos izgalmas és tartalmas eseménnyel töltötte meg a tanéveket, köztük a Kutatók Éjszakája programok szervezésével, kerekasztal beszélgetésekkel, előadásokkal és többen publikáltak a Külügyi Műhely gondozásában, 2022 nyarán megjelent klímakötetben is. Tagjaink sikerrel nyújtottak be évfolyam- és

szakdolgozatokat, amelyek alapkutatását a kutatócsoport berkeiben végezték és többen indultak OTDK-n.

A Kutatók Éjszakája programunk egy választott bírósági modellezés, ahol a különböző harmadik generációs emberi jogok érvényesülésének problémájára hívjuk fel a figyelmet. A program minden évben rendkívül sikeres volt, ugyanis mind az egyetemi hallgatókat, mind a középiskolai diákcsoportokat nagy számban érdekelte. Az oldott, de mégis tudományos közeget először egy környezetjogi kvíz alapozza meg, ahol mindenki felmérheti a témában való jártasságát. Ezt követi a választott bírósági szimuláció, ahol egy fiktív jogesetet dolgoznak fel a kutatócsoport lelkes tagjai. A program által kitűzött cél a szimuláción keresztül egyrészt a jogi eljárás bemutatása, másrészt a fontos környezetjogi kihívásokra való figyelemfelhívás. Így nemcsak egy napjainkban fellelhető, mindenkit érintő probléma kerül az esemény középpontjába, hanem jogi alaptudás átadására is sor kerül. Mind ezt pedig egy kötetlen, érdekes szakmai programon keresztül. A megjelentektől számos pozitív visszajelzés érkezett, így az esemény rendkívül sikeresnek volt elkönyvelhető minden évben.

Az kutatási év kötetlen zárása a szegedi Fűvészkertben történik, ahol egy sétát követően a tagok átvehetik okleveleiket. 2023 nyarán a kutatócsoport örökbe fogadta a Fűvészkert egyik növényét, az értékes moharózsát. A kuta-

Az örökbefogadott moharózsza

tócsoportban való részvétel mindenki részéről áldozatos munkát, időt és figyelmet igényel, ugyanakkor az elmúlt évek sikerei, az együtt töltött formális és kötetlen programok sikere rámutattak a közösen végzett munka különleges értékére. A kutatócsoport tovább folytatja munkáját, amely remélhetően hozzájárul egy környezettudatosabb, teremtett világunk felé odaadással forduló fiatal kutatói kör neveléséhez.

*Dr. Sziebig Orsolya Johanna
adjunktus*

A Fűvészkert most is mesés helyszíne volt az oklevelek átadásának

Nemzetközi jogi 'Ki Mit Tud'?

A Nemzetközi Jogi és Európa-jogi Tanszék 2023 novemberében immáron ötödik alkalommal rendezte meg a Nemzetközi Jogi Ki Mit Tud? Versenyt, amelynek keretében a negyedik

A versenyfeladatok témakörei változatosak, a nemzetközi jog forrásaitól a tengerjogon át az emberi jogokig, számos különböző ismeretkörből kell készülniük a hallgatóknak.

A zsűri: Váradi Szilvia, Sulyok Márton és Szalai Anikó (2019)

évfolyamos, jogász szakos hallgatók mérték össze nemzetközi jogi ismereteiket. A megmérettetést hagyományosan az őszi félévben rendezzük meg.

A verseny három fordulóból áll. Az első, teszt-jellegű kérdéseket tartalmazó feladatlap kitöltését követik az *Activity* próbák és meglepetés felada-

A program résztvevői (2021)

A verseny résztvevői (2022)

tok. A 'tabu' fogalommagyarázat után mutogatás, rajzolás feladatokat kell teljesíteniük a versenyzőknek és minden évben igyekszünk új kihívásokkal is meglepni a jelentkezőket. A legnehezebb feladat a jogesetmegoldás, amely során a csapatoknak komplex tényállások alapján kell megválaszolniuk a jogesethez fűzött, és az értékelő bizottság által feltett kérdéseket.

A zsűriben 2023-ban helyet foglaltak: *Szalai Anikó* egyetemi docens, *Kertészné Váradi Szilvia* adjunktus és *Szaniszló Réka Brigitta*, a Frankofón Egyetemi Központ tudományos felelőse, Karunk oktatója. Az értékelő bizottságban már többször köszöntöttük a Kar tanszékeinek, intézeteinek munkatársait, többet között *Nagy Csongort*, *Sulyok Mártont*, *Császár Mátyást* és *Hárs Andrást*.

Az esemény főszervezője *Sziebig Orsolya Johanna*, ugyanakkor a verseny

további ötletgazdája és a 2018-as első verseny társszervezője *Hárs András* adjunktus, aki jelenleg a Nemzeti Közzolgálati Egyetem oktatója. A versenyt először 2018-ban rendeztük meg és a hagyományt a koronavírus járvány is csak egy esztendőre szakította meg. A 2021-es esztendő különlegessége volt, hogy nemzetközi tanulmányok szakos hallgatók is indulhattak a versenyen.

Az első öt csapat tagjai értékes könyvekkel is gazdagodtak, míg a legjobb három csapat Nemzetközi jog II. szeminárium tárgyából megajánlott jeles érdemjegyet is kiérdemelt. A jogesetismertetésben kiemelkedő hallgatót a legjobb szóbeli előadó díjával tüntette ki az értékelő bizottság.

Dr. Sziebig Orsolya Johanna
adjunktus

A levéltári források feldolgozása

Az OTKA-projekt második éve

A Szegedi Tudományegyetem Magyar Jogtörténeti Tanszékének kebelében működő, a két világháború közötti időszak magánjogi fejlődésének feltárására vállalkozó OTKA-kutatócsoport (projektazonosító: K 138618) 2023 augusztusában immáron a pályázat második mérőföldkövét teljesítette sikeresen, amely pályázat a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal támogatásával valósulhatott meg. A kutatócsoport vezető kutatója, *Varga Norbert* egyetemi docens és öt kutatója, *Homoki-Nagy Mária* egyetemi tanár, *Legeza Dénes*, *Pétervári Máté* és *Krusóczki Bence* szoros együttműködésben dolgozott a pályázati időszak alatt a magánjog egyes részkérdéseinek vizsgálatán a szegedi jogtörténeti iskola elvárásainak megfelelően primer, levéltári források feldolgozásával. A már rutinos kutatónak számító munkatársak mellé csatlakozott az idei pályázati évben a tudományos utánpótlás jegyében két graduális hallgató, *Varga Benedek* és *Forgó Zsanett* is. A beszámolómban a fő hangsúlyt a mérőföldkő azon mozzanataira helyezem, amelyek közös aktivitásként a kutatócsoport több tagját is érintették.

Az újabb mérőföldkő egy állandó vállalással, a tudománynépszerűsítés célját szolgáló Kutatók Éjszakáján való kutatócsoporti részvétellel vette kezdetét, ugyanis 2022. szeptember 30-án a gazdasági életbe való állami beavatkozás fejlődésének Horthy-korszakbeli egyes állomásait mutatták be a kutatócsoport tagjai egy-egy jogeset segítségével. A rövid bevezetőt követően kronologikus sorrendben ismertettük azon ügyeket, amelyek szemléltették az I. vi-

lágháború generálta változást a magánjog térrénumában. Pétervári Máté elsőként egy 1916. évi kalocsai vállalkozás csődönkívüli kényszeregyezségét elemezte, amely eljárás alapvetése már az eltávolodást mutatja a magánautonómiától, ugyanis a gazdasági életben is egyre fontosabb szempontként jelentkezett ezzel szemben a közérdek. Varga Benedek a magánjogi jogviszonyokba való állami beavatkozás büntetőjogi eszközt, az árdrágítást helyezte a saját részének középpontjába, amelynek köszönhetően az áruk árának központi szabályozása vált kikényszeríthetővé. Homoki-Nagy Mária olyan ingatlanadással foglalkozott, amely esetében a hiperinfláció kényszerítette ki az állami fellépést. Az utolsó jogeset-elemzés már az 1930-as évek gazdasági viszonyaiba nyújtott betekintést, amikor a közérdek érvényesülése céljából egyértelműen beavatkozott az állam a gazdaság működésébe. Varga Norbert ugyanis a magyarországi sörgyárak kartellmegállapodásait vette górcső alá. A középiskolásokból, egyetemistákból és érdeklődő felnőttekből álló közönség figyelmét felkeltette a rendezvény, amelyet az utána követő aktív eszmecsere is jól mutatott.

A kutatások disszeminálása emellett a kutatók aktív konferenciárészvételeinek keretében történt, amely során külföldi és magyar tudományos tanácskozáson is szerepelhettek. Ezek közül kiemelhető Krusóczki Bence és Pétervári Máté részvétele az ezúttal Isztambulban megrendezett AYLH-konferencián (Fiatal Jogtörténészek Egyesülete). Legeza Dénes pedig Göteborgban egy rangos társadalomtörténeti konferen-

cián (European Social Science History Conference) ismertethette szerzői jogi kutatásait. Varga Norbert két alkalommal is előadott a krakkói partneregyetem konferenciáin a projekt keretében, ahol vendégoktatóként előadásokat is tartott. Említést érdemel még az a kutatócsoport kutatási területébe illeszkedő tematikájú konferencia, amelyet Kolozsvárott rendeztek meg 2022. október 7-én 'Legal History of Guilds/Companies/Family Forms in East-Central Europe' címmel. A rendezvényen Varga Norbert és Pétervári Máté is előadást tartott.

Az e mérföldköhöz kapcsolódó publikációk természetesen a munkaév során elvégzett kutatási tevékenységhez kapcsolódnak az egyes kutatóknál, így a következőkben ennek ismertetésére vállalkozom. Homoki-Nagy Mária a kötelmi jogi jogviszonyok vizsgálatát folytatta az MNL Csongrád-Csanád Vármegyei Levéltárának őrzésében található Szegedi Kir. Ítéltábla iratai és az MNL Bács-Kiskun Vármegyei Levéltárában található Kalocsai Kir. Törvényszék iratanyaga alapján. Varga

Norbert a kartellmagánjogon belül a különös részhez kapcsolódóan vizsgálta a kartellszerződések érvényességének dogmatikai alapjait és a kapcsolódó joggyakorlatot. A kutatásának másik fő irányvonalát jelentette a kartellmagánjog kodifikációjának története, különös tekintettel *Mandel Pál* törvényjavaslatára és a korabeli osztrák kartelljogi szabályozás fejlődésére. A kutatás e szakaszában tovább folytatta a levéltári források feldolgozását, különös tekintettel a Budapest Főváros Levéltárában és a MNL Országos Levéltár Gazdasági Levéltárában megtalálható kartellszerződésekre és peres iratokra. (BFL VII.2.e. Cégbírószági iratok (1876-1949), BFL XI Gazdasági Szervek (1876-1999), MNL OL Z Gazdasági Levéltár (1585-1948)) Kutatásának eredményei közül már megjelent az 'Adalékok a kartellmegállapodások ügyleti érvényességéhez az 1931. évi kartelltörvény hatálybalépését követően' című szakcikk a *Mezey Barna* 70. születésnapjára készült ünnepi kötetbe, míg a továbbiak jelenleg megjelenés alatt állnak.

Norbert Varga prezentál

Disclosure obligation in practice— „wait-hour meters cartel”

The agreement or resolution had to be submitted to fulfil the disclosure obligation. A separately enclosed letter had to include the name or company name, occupation, place of residence or place of business of the participants in the legal relationship, the subject matter and content of the obligation, as well as the place and date of the conclusion of the agreement, if this was not stated in the documents submitted.

Kisbéli Dénes, *A kartellok jogi és vállalkozási megállapodásai* (The Situation and Functioning of Cartels in Hungary) Belső-egyetemes Rt. 1934. 90.

Cartel agreement

Gazda és Társa Villamosipari, Végző- és Hajgáti Rt. (Gazda and Co. Electrical, Engineering, Carriage Works and Shipyard PLC.) – Hajós és Szenté Elektromos Gyár Rt. (Hajós and Szenté Electrical PLC.)

They would allocate among themselves the domestic market demands for electric meters. The subject of the agreement was single and multi-phased, alternating current wait-hour meters. The cartel agreement was disclosed on 12 September 1934.

(Hungarian National Archives, Department of Economic Archives 2025-2, sz. 26. 4. Agreement, minute in the subject of wait-hour meters cartel, 1934-1946.)

Gábor Műhely Factory, Budapest, 1930

PROJECT FINANCED FROM THE NRDI FUND

11:53 | gyt-jwyq-sen

A krakkói partneregyetemmel közös kutatói workshopon Varga Norbert ismerteti eredményeit

Péternári Máté az első mérföldkőhöz hasonlóan a csődönkívüli kényszer-egyezségi eljárások joggyakorlatának feltárását folytatta a Kalocsai Kir. Törvényszék iratanyagában (MNL BKML VII.2.a.), amelynek eredményeképpen publikálta az 'Egy vendéglős és fűszerkereskedő házaspár csődönkívüli kényszer-egyezsége a pengő bevezetését megelőzően' című tanulmányát a Mezey Barna 70. születésnapjára készült ünnepi kötetbe. Emellett e fizetésektelen-ségi eljárás kodifikációját helyezte kutatómunkája középpontjába, amelynek köszönhetően a második szabályozás elkészültében kulcsszerepet játszó *Túry Sándor Kornél* életrajzát és ez irányú munkásságát dolgozta fel. Idegen nyelven pedig a jogintézmény kodifikációtörténetét kívánja közreadni. Ehhez hasonlóan Krusóczki Bence is saját kutatási témájának kodifikációtörténetét dolgozta fel, így a tisztességtelen versenyről szóló 1923. évi V. tc. mintegy két évtizedes előkészítő munkálatait elemezte. Ez a kutatómunka nem nélkülözhetette a nemzetközi előzmények feltárását sem, így az 1896. évi német versenytörvényt fókuszba helyezve elemezte a nemzetközi tendenciákat e jogterületen. Kutatási eredményei e téren magyar és idegen nyelven is hamarosan megjelennek.

Legeza Dénes a magánjog egy igen fontos részterületét, a szerzői jog történetét kutatja szintén primer források felhasználásával, amelynek keretében jelen munkaévben a Vallás- és Oktatásügyi Minisztérium iratanyagában megtalálható Szerzői Jogi Szakértő Bizottság (MNL OL K XIX-I-42 törzsszám) tevékenységét, valamint a Révai Testvérek Irodalmi Intézet Rt. ügyvezetőségének iratait (MNL OL Z 720. fond) vette górcső alá. Innovatív kutatómódszertani megoldása az,

hogy az általa feltárt szerzői jogi jogeseteket adatbázisba rendezte, amely nagyban megkönnyíti majd számára a további kutatómunkát. Az így megszerzett kutatási eredményei felhasználásával írta meg 'A szerzői jog fejlődése' című könyvfejezetet, amely a 'Szerzői jog mindenkinek' című gyűjteményes műben jelent meg 2023-ban. A további magyar és idegen nyelvű írásai még megjelenés alatt állnak.

A kutatóévet a pályázat keretében kidolgozott munkamódszernek megfelelően a krakkói partneregyetemmel közös *workshop* zárta 2023. június 16-án, amelyen a kutatócsoport tagjai mellett a lengyel kollégák is ismertették kutatási eredményeiket a két világháború közötti jogtörténet kapcsán. A kellemes hangulatú eszmecsere lehetőséget teremtett a közép-kelet-európai jogfejlődés párhuzamosságaink feltárására.

A projekt a tudományos kutatás mellett nagy hangsúlyt fektet a tudományos utánpótlás pályakezdeményezésére is. Ennek érdekében a már évek óta a diákkörösök mentorálása érdekében indított, a 'Mitől jó egy TDK-dolgozat?' nevet viselő kurzus keretében a kutatócsoport résztvevői ismertették az általuk alkalmazott kutatómódszertant és jó tanácsokkal látták el a kutatómunka iránt érdeklődő egyetemi hallgatókat. A kutatócsoportban végzett témavezetői munkának pozitív visszacsatolása, hogy a korszakhoz kötődő témában a 36. OTDK alkalmával Varga Norbert és Homoki-Nagy Mária témavezetése mellett Varga Benedeket I. díjjal jutalmazták a Magyar állam- és jogtörténeti tagozat 2.-ben. A hallgató tudományos munkáját emellett a Pro Scientia Aranyermesek Társasága Reménység Kitűzővel ismerte el. 'Az árdrágító visszaélésekről' szóló 1916: IX.

tc. dogmatikai elemzése a Budapesti Királyi Törvényszék gyakorlata alapján (1916–1918)’ című, nyertes dolgozat az Acta Universitatis Szegediensis. Forum. Publicationes Discipulorum Iurisprudentiae IV. évfolyamában jelent meg. A projektbe bevont másik hallgató, Forgó Zsanett pedig az özevgyi jog két világháború közötti intézménytörténeti fejlődésének feltárására vállalkozott levéltári források alapján, amely munkájának részeredményei 2023-ban a Harmathy Attila Tanulmányíró Pályázaton IV. helyezést értek el. A konzulense a kutatómunkája során Pétervári Máté volt. Emellett még két tehetséggondozó rendezvény valósult meg a projekt támogatásával, ugyanis 2022. november 30-án a krakkói partneregyletem hallgatóit láthattuk vendégül a ’4th Workshop of Hungarian and Polish Students (The Development of the Private Law in the Interwar Period)’ című *workshop*-on, ahol a magyar és lengyel jogtörténész-palánták mutathatták be kutatási

eredményeiket. 2023. május 5-én pedig a Jogtörténeti Tudományos Diákkörök Konferenciája adott lehetőséget az ország legifjabb jogtörténészeinek a bemutatkozásra és ismerkedésre.

’A magánjog fejlődése a két világháború között’ című OTKA-projektnek így a második mérőföldkő időszakában a tudományos kutatásra és annak disszeminálására irányuló elemei mellett a tudományos tehetséggondozást előtérbe helyező lába is jelentősen megerősödött. A kutatók jelentős mennyiségű primer forrás összegyűjtését valósították meg a négy éves projekt félidejéig, amelyek feldolgozása bontakozhat ki még erőteljesebben a projekt hátralévő időtartamában. A hazai publikációk mellett a környező országokban való tudományos jelenlét és a nemzetközi kapcsolatok erősítése is jelentős célkitűzésként valósulhat meg a pályázat támogatásával.

*Dr. Pétervári Máté
adjunktus*

A kartelljogi jogesetelemzést hallgatja az érdeklődő közönség a Kutatók Éjszakáján

Kováts Ferenc

Százötven éve született Kováts Ferenc (1873–1956) gazdaságtörténész, statisztikus, jogász.

A szegedi jogi kar Statisztikai és Demográfiai Tanszékének második vezetője, Kováts Ferenc 1873. március 15-én született Pozsonyban (Bratislava). Egyetemi tanulmányait szülővárosában, a pozsonyi jogakadémián kezdte, majd Kolozsváron (Cluj-Napoca), a Ferenc József Tudományegyetemen, valamint Szilézia fővárosában, Boroszlóban (Wrocław, Breslau) folytatta. Tanulmányai befejezésével államtudományi doktori címet szerzett. A későbbi tudományos pályáját elősegítette, hogy a kolozsvári Ferenc József Tudományegyetemen – 1903-ban – 'Statisztika' tárgykörből magántanári képesítést nyert. Munkásságát 1900-ban, a pozsonyi jogakadémia könyvtárosaként kezdte, majd 1903-ban, a kolozsvári egyetem magántanárává, később, 1914-ben, a pozsonyi Erzsébet Tudományegyetem rendes tanárává nevezték ki. Pozsonyban nemzetgazdaságtant és pénzügytant tanított, emellett – 1918 és 1919 között – a pozsonyi Erzsébet Tudományegyetem Jog és Államtudományi Karának dékáni tisztségét is betöltötte. A „koronázóvárosban” eltöltött évek után Szegedre került. A – trianoni békeszerződés következményei miatt – Kolozsvárról Szegedre költözött Ferenc József Tudományegyetemen 1921. december 21-én egyetemi tanári kinevezést kapott. Szegeden több mint egy évtizedig, 1934. július 18-ig – az

egyetemről történő távozásáig – működött. A szegedi évek alatt – ahogyan korábban Pozsonyban is tette – nemzetgazdaságtant, illetve pénzügytant oktatott. Kováts Ferenc – *Laky Dezső* távozását (1926. március 23.) követően – a Statisztika Tanszék második vezetője lett. Tanszékvezetése három tanévet (1926/1927–1928/1929) ölelt fel.

Kováts Ferenc nemcsak tanszékvezető, hanem – az 1929/1930. tanévben – a jogi kar (kilencedik) dékánja is volt. Mellette *Polner Ödön* (1865–1961) közjogász, egyetemi tanár a prodeán titulusát viselte. Dékánságát követően – az 1930/1931. tanévben – a Ferenc József Tudományegyetem rektorának, majd a következő tanévben (1931/1932) az egyetem prorektorának választották meg.

Szegedi évei alatt előadásai inkább gazdaságpolitikai, illetve gazdálkodási tematikájúak voltak, s ebbe az irányba igyekezett terelni a hallgatók érdeklő-

dését is. Jól illusztrálják ezt az 1920-as években a joghallgatók részére kiírt pályatételek, amelyek a közlekedési hálózat, a szegedi nagyipar, illetve a mezőgazdasági termékfeldolgozás kérdéseinek kutatását ösztönözték.

A későbbiekben, ahogyan Laky Dezsőt, úgy Kováts Ferencet is 'elhódította' a főváros, Budapest. Szegedi éveitől — 1934 és 1944 között — a budapesti Magyar Királyi József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem nyilvános rendes tanára lett. Budapesti éveit alatt alapvetően gazdaságtörténetet, valamint a történeti segédtudományok oktatását végezte. Ugyanakkor — az 1942/1943. tanévben — a Közgazdaságtudományi Kar dékáni tisztségét is betöltötte. A második világháború (1939–1945) végén, 1944-ben vonult nyugdíjba.

Kováts Ferenc több tudományos társaság, így a Magyar Statisztikai Társaság (*MST*), az Országos Statisztikai Tanács (*OST*), továbbá a Magyar Történelmi Társaság, valamint a Magyar Közgazdasági Társaság tagja is volt. A Magyar Numizmatikai Egyesület, továbbá a Dugonics Társaság és Magyar Társadalomtudományi Társaság is tagjai között tudhatta. Tudományos munkásságának méltó elismerése volt, hogy a Magyar Tudományos Akadémia, 1923-ban, a II. osztály A) alosztályába levelező tagjává fogadta.

Habár Kováts Ferencet a szigorú szakmaiság jellemezte, a fordulat évét (1948) követően, 1949-ben — mint sokakat a magyar tudományos életben — megfosztották levelező tagságától és tanácskozó taggá fokozták le. Levelező tagságát, jóval halála után, a rendszerváltozás idején, 1989-ben állították vissza.

Tudományos munkásságával kapcsolatban fontos megjegyezni, hogy

1900-tól 1905-ig a Magyar Gazdaságtörténeti Szemle szerkesztője volt. Az említett folyóirat oldalain több, jelentős gazdaságtörténeti tanulmányt tett közzé, főleg a — pozsonyi — középkori városfejlődés témakörében. Azonban nemcsak tanulmányokat, hanem vas-kosabb munkákat is írt. Egyik ilyen könyve a 'Magyar gazdaságtörténet' címet viseli. Kováts műveiben a mérő és értékszabályozó eszközök fejlődéséről, a középkori pénzforgalomról is írt, valamint a külkereskedelem témakörein belül is vizsgálódott, különös tekintettel a pozsonyi városi levéltár gazdag forrásanyagának felhasználására. Elemezte a koronázóvárost is érintő kereskedelmi utak jelentőségét. Kováts Ferenc írása — illetve pénztörténeti kutatása — azért is jelentős, mert részletesen ismertette az arany és az ezüst árfolyamváltozásait a korabeli Pozsonyban, emellett képet kapunk a város, főképp 14–15. századi, kereskedelmi-pénzügyi viszonyairól is.

Az egykori szabad királyi város gazdaságtörténete mellett jelentős kutatásokat folytatott a kora újkori Magyarország gazdaságtörténete vonatkozásában is. A középkor, illetve a kora újkor külkereskedelmével kapcsolatos, közgazdasági színezetű, írásai jelentősek, forrásértékűek. Kováts Ferenc sokoldalúságát mutatja, hogy hagyományos kutatási területei mellett botanikával is foglalkozott, és különösen a hieraciumokkal (hölgyemál-lal) kapcsolatban végzett számottevő gyűjtő- és kutatómunkát.

Kováts Ferenc hosszú, tudományos és egyetemi munkásság, valamint súlyos betegség után, 1956. október 26-án — 83 éves korában — halt meg Budapesten. Búcsúztatására 1956. november 13-án került sor a budapesti Farkasréti temetőben. Erről —

2016-ban – *Búza János* a következőket írta: „Berlász Jenő búcsúztatóját éppen hatvan esztendeje hallgatták meg a gyászolók (...) az üszkös, fagyos Budapesten – amikor Márai Sándor múlt időbe tett szavai szerint – (...) »az orosz tankok között hallgattak a harangok«. Kortörténeti dokumentummá vált e gyászbeszéd, amelyben a mester halálakor érzett fájdalom finom fogalmazással ötvöződött a nemzeti tragédia – a vérbe fojtott szabadságharc – miatti mélységes keserűséggel.”

Kováts Ferenc négy évtizedes felsőoktatási tevékenysége alatt a közgazdaság-, továbbá a pénzügytan, valamint a statisztika professzora volt, azonban vizsgálódásainak középpontjában – a kiemelkedően magas szinten kutatott – gazdaságtörténet állt. Kováts Ferenc halálakor egykori tanítványa, *Berlász Jenő* (1911–2015) történész, levéltáros jól ragadta meg a gyászbeszédben,

hogy Kováts Ferenc halálával – és az 1956-os forradalom és szabadságharc leverésével – egy korszak zárult le. A régi kor hamisítatlan egyetemi profeszszora távozott. Tősgyökeres, pozsonyi család sarjaként időt és energiát nem kímélve kutatta Pozsony középkori, továbbá kora újkori múltját, különös tekintettel város gazdasági fejlődésére, kereskedelmére, valamint gazdaságtörténetére. Közvetlenségével, illetve elhivatottsága által különösen érdekfeszítő előadásokat tartott. A természetért rajongó tudós egész életét csendes viselkedésben, „magánosságban” élte le. Mégsem volt elhagyatott, mivel páratlan áldozatkészségű felesége és gazdag könyvtára kiváló társaságot biztosítottak számára. Életéről, valamint életművéről elmondható, hogy „*Bene dixit, bene scripsit, bene vixit*”, azaz „Jól tanított, jól írt, jól élt”.

Dr. Gyémánt Richárd
egyetemi docens

Somló Bódog

150 éve született Somló Bódog (1873–1920), a jogfilozófia professzora.

A szegedi jogi kar elődjének számító kolozsvári Magyar Királyi Ferenc József Tudományegyetem jogász professzoraként vált, *Szabó Miklós* szavaival élve, „a magyar jogbölcseleti hagyomány legelismertebb alakj[ává]”. Magyarországi jogi tanulmányait a budapesti Magyar Királyi Tudományegyetem jogi karán kezdte. Egy szemeszter elteltével azonban a kolozsvári jogi karon folytatta és fejezte be jogi tanulmányait. Jogtudományi doktorátusát 1895-ben, államtudományi doktorátusát pe-

dig 1896-ban szerezte. Jogbölcseletről habilitált Kolozsváron 1899-ben, majd

három évre rá politikatudományból teljesített újabb habilitációt. A tudomány iránti elkötelezettségét azonban már ekkor igazolta azzal, hogy 1900-ban központi szerepet vállalt az első jelentős magyar jogszociológiai folyóirat, a Huszadik Század elindításában. Ám mindez nem volt elég ahhoz, hogy egyetemi pályára léphessen. Erre csak 1903-ban került sor, amikor a nagyváradi jogakadémián, majd két évre rá a kolozsvári egyetemen kapott katedrát. 1918-ig a jogbölcselet és a nemzetközi jog tanáraként dolgozhatott Kolozsváron. 1916-ban a Kar dékánjává is választották, e megbízatása az akkori hagyományoknak megfelelően egy évre szólt. A világháború lezárása egyúttal kolozsvári állásának elvesztését is jelentette számára. Budapestre történt áttelepülése sem hozott megnyugvást számára, s zaklatott magánéletének végül 1920-ban önkéntesleg vetett véget Kolozsvárott.

Somló Bódog munkásságát sok szempontból korszakalkotónak nevezhetjük, mégis szerencsésebb volna talán úgy fogalmazni, hogy az korszak-elhatároló volt. Az ő nevéhez köthetjük az Európában a 19. század végén teret nyerő, és a hagyományos természetjogi és pozitivisták jogbölcseleti megközelítéseket háttérbe toló neokantiánus irányzat magyarországi meghonosodását. E 20. század má-

sodik évtizedére tehető fordulatot megelőzően a magyar jogbölcseleti gondolkodást nagyban áthatotta a naturalista (természet tudományos) pozitivizmus, illetve az evolucionizmus; a legfontosabb jogbölcseleti irányzat pedig *Pikler Gyula* belátásos jogelmélete volt. Maga Somló is az utóbbi irányzatok – továbbá *Herbert Spencer* individualizmusának a – hatása alatt kezdte meg tudományos munkásságát a 19. század végén. Ugyanakkor az is igazolást nyert, hogy Somló 1896-tól kezdve forgatta *Immanuel Kant* munkáit. E széleskörű alapokból emelkedett ki végül Somló neokantiánus álláspontja főművének, a 'Juristische Grundlehre' (1917) megjelenése révén. E művének megjelenését követően neves magyar és európai kutatók gratuláltak levélben Somlónak, avagy írtak pozitív (persze nem egy esetben kritikával vegyített) recenziót a kötetről. Ahogy *Szabadsfalvi József* is megjegyzi: a monográfia „évtizedekre kötelezően hivatkozott szerzővé tette Somlót a nemzetközi jogfilozófiai irodalomban”.

Somló Bódog életéről és munkásságáról részletesen: Mezei Péter: Somló Bódog, in: FORVM – Acta Juridica et Politica Szeged, X. évfolyam, 1. szám, 2020, 639–652. p.

Dr. Mezei Péter
egyetemi tanár

Almási Antal

150 éve született Almási Antal, a magyar magánjog magántanára.

Almási Antal 1873. november 14-én született Galgócon. A Budapesti Tudományegyetem mellett – ahol jogtu-

dományi doktori oklevelet szerzett – magánjogi tanulmányokat folytatott a berlini, kielői, lipcsei, heidelbergi és strasburgi egyetemeken. 1910-ben magántanári képesítést szerzett magyar magánjogból.

1910–1918 között a kolozsvári Ferenc József Tudományegyetem, majd 1926–1940 között a szegedi Ferenc József Tudományegyetemen a magánjog címzetes nyilvános rendkívüli tanára volt. 1927-től a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetemen is betöltött magántanári állást. Almási Antal nemcsak katedratudós volt. A hazai és a külföldi egyetemi tanulmányai során szerzett tudását, tapasztalatait a gyakorlatban is kamatoztatta. Bírói pályája szépen és egyenletesen ívelt felfelé, melynek eredményeként 1927-ben a Magyar Királyi Kúria bírója lett.

Almási a Grosschmid Béni iskola egyik kiváló képviselője volt, munkásságát alapvetően az analitikus módszer, és a logikai elemzés jellemezte. Tudása tiszteletet parancsoló, hiszen a magánjog művelése mellett a polgári perrendtartással, a bírói gyakorlat jelentőségével, és a családjoggal is részletesebben foglalkozott. Az oktatásban és az ítékezésben egyaránt az elmélet és a gyakorlat ötvözésére törekedett.

Szegedi munkássága megkerülhetetlen, és egyben felbecsülhetetlen, hiszen oktatói tevékenysége alatt elkészítette a kötelmi (1926) és a dologi jogi (1928) ké-

zikönyvet. Óriási munkabírást mutatja, hogy részt vett a Fodor-féle Magyar magánjog, valamint a Szladits-féle Magyar magánjog szerkesztésében, és emellett kiemelkedő szerepet vállalt a polgári törvénykönyv szerkesztésében is. Tudományos dolgozatai elsősorban a Jogtudományi Közönyben (1897–1916), az Ügyvédek Lapjában (1898–1916), A Jogban (1898–1900) és a Pénzügyi Szemleiben jelentek meg (1917-től).

Almási Antal Budapesten, 1941. december 15-én hunyt el.

*Dr. Farkas Csaba
egyetemi docens*

Horváth Barna

50 évvel ezelőtt hunyt el Horváth Barna (1896–1973), a jogbölcselet professzora.

Horváth Barna kétségkívül hazánk egyik legkiemelkedőbb jogfilozófusa volt, munkássága ismert volt nemcsak szerte Európában, de Angliában és az Egyesült Államokban is. A jogelméletre gyakorolt hatása mellett közíróként és politikai vonalon is meghatározó sze-

mélyiségnek számított. Azt már szinte fölösleges is említeni, hogy szinoptikus jogelméletében nem kizárólag a szociológiájának a jogra vonatkozó reflexióját adta, hanem a jog mibenlétére, megismerésére, változására és helyességére is gondolatébresztő kérdésfeltevéseket fogalmazott meg.

Horváth Barna Budapesten született 1896-ban; középiskolába a budai Wer-

bőczy Gimnáziumba járt, s szintén a fővárosban végezte egyetemi tanulmányait a Magyar Királyi Tudományegyetemen. (Oktatói között nem kisebb személyiségek voltak, mint *Grosschmidt Béni*, *Szladits Károly*, *Magyary Zoltán*) és ott is oktatott 'Etika és története' tárgykörből, majd 1929-től nevezték ki Szegedre egyetemi tanárnak. A Szegeden töltött évek során számos tudományos és társadalmi tisztséghez jutott, így az MTA Filozófiai Bizottságában meghívott tag (1928–1945), az Országos Köznevelési Tanács tagja, a Felsőoktatási Szakosztály elnöke, az Institut International de Philosophie du Droit et de Sociologie Juridique meghívott tagja, továbbá a Magyar Társadalomtudományi Társaság alelnöke, a Magyar Filozófiai Társaság választmányi tagja volt. A szegedi jogi karon 1929. július 6-tól – mentorának tekinthető – *Moór Gyula* helyébe lépve, mint nyilvános rendes tanár a Jogfilozófiai Tanszék élére került, és ezt a tisztséget 1940. október 19-ig töltötte be, továbbá az 1937/38. tanévben dékán, a következő évben prodekan volt. A második bécsi döntés nyomán ő is Kolozsvárra költözött, a háború után azonban már nem fejtett ki érdemi tevékenységet Szegeden és hamarosan (1949-ben) az Egyesült Államokba távozott, ahol 1973-ban hunyt el.

Horváth Barna a jogelmélet területén szerteágazó kutatásokat végzett, és sok esetben úttörőnek mondható munkák születtek tollából. Fő műveinek tekinthetők az 1928-ban megjelent (a címe is önmagáért beszélő) 'Természetjog és pozitívizmus'; majd 1932-ben a 'Bevezetés a jogtudományba', 1934-ben német nyelven a 'Rechtsoziologie'; 1937-ben pedig 'A jogelmélet vázlata'. 1942-ben publikálta a drámáinak tekinthető 'A géniusz pere. Sokrates – Johanna'; s 1943-ban az 'Angol jogelmélet' című

hatszáz oldalas monográfiáját; végül említésre méltó a 'Forradalom és alkotmány' címmel 1943-ban megírt önéletrajzi ihletésű munkája. A felsorolt művek egyébként munkásságának meghatározó pontjait, de egyben egyfajta gondolati ívét is megjelenítik.

A jog létével és megismerhetőségével kapcsolatosan kutatásainak fő irányát leegyszerűsítve annyi mindenképpen kijelenthető, hogy a jogot két fő részre osztotta, *jurisprudentiára* és jogászatra. Az előbbi ismét két részre tagolódik, elméleti és gyakorlati, míg az utóbbi jogelméleti és jogtörténeti részekre. A jog alapja szerinte a konfliktus és a hatalom, melyből egyenesen következik a szervezethez, ezért a jog a legszervezettebb társadalmi tény, mely a szabadság feltétele, és annak érvényesülésére is intézményes eljárási kereteket biztosít. A pozitivista természetjog képviselője volt, vagyis elmélete szerint a pozitívizmus magában hordozza a természetjogot. S talán, ami a legérdekesebb, hogy intellektuális világában a pozitív jogtól a természetes ész diskurzusain keresztül jutott el a társadalomra is reflektáló szociológiai jellegű jogelméletekhez.

*Dr. Nagy Zsolt
egyetemi docens*

Surányi-Unger Tivadar

Ötven évvel ezelőtt hunyt el Surányi-Unger Tivadar (1898–1973) közgazdász, statisztikus, jogász.

A szegedi Statisztikai és Demográfiai Tanszék harmadik vezetője, vitéz Surányi-Unger Tivadar 1898. február 4-én született Budapesten. Egyetemi tanulmányait Budapesten, a Pázmány Péter Tudományegyetemen, továbbá a grazi, valamint a bécsi egyetemeken végezte. Stájerország fővárosában, Grazban (1919) a jog- és államtudomány doktora, majd Budapesten előbb (1920), a bölcsész tudomány (filozófia), majd (1921) a közgazdaságtudomány doktora lett. Néhány évvel később, 1924-ben letette a bírói és az ügyvédi vizsgákat is.

Oktatói karrierje 1925-ben indult, amikor a József Nádor Műegyetemre magántanári kinevezést nyert. A következő évben, 1926-ban már a miskolci jogakadémián tanított. Majd *Laky Dezső* (1921–1926) és *Kováts Ferenc* (1926–1929) utódjaként – 1929-től – a szegedi Ferenc József Tudományegyetem Statisztika Tanszékén dolgozott. A magántanári kinevezést 1928-ban nyerte el, 1929-től pedig a szegedi tanszék vezetője is lett. Tanszékvezetői megbízása – a Statisztikai és Közgazdaságtan Tanszéken, később a Közgazdaságtani és Pénzügytani Tanszéken – a kezdetektől, 1929-től 1939-ig tartott. Szegedi évei alatt előbb – 1929. január 24-én – nyilvános rendkívüli, majd – 1933. június 29-én – nyilvános rendes tanárnak nevezték ki. A közgazdaságtan és a statisztika tárgyak oktatása tartozott a feladatkörébe. A szegedi évek alatt, az 1936/1937. tanévben a Jog- és Államtudományi Kar dékánja volt, majd az 1937/1938. tanévben pedig az egyetem

prodékáni tisztségét töltötte be. A szegedi egyetemről – hivatalosan – 1940. október 19-én távozott. A későbbiekben (1940 és 1945 között) a pécsi Erzsébet Tudományegyetemen a Közgazdaságtan és Pénzügytan Tanszék vezetője lett. A második világháborút követően – 1945-ben – emigrált, de 1948-ig a pécsi egyetem állományában maradt, mint szabadságon lévő egyetemi tanár. Állásából, 1948. február 20-án mentette fel a vallás- és közoktatásügyi miniszter. Surányi-Unger Tivadar, családjával ekkor már évek óta külföldön élt.

A szegedi egyetem egyik legmeghatározóbb korabeli egyénisége Surányi-Unger Tivadar professzor volt. *Horváth Róbert* (1916–1993) professzor, aki később (1953 és 1986 között) szintén a Statisztika Tanszéket vezette, az alábbiak szerint vélekedett személyéről: „Gazdaságfilozófusként és közgazdász tantörténészként indult a tudományos pályán, és ezt az előszeretettel a közgazdaságtudomány művelése iránt mindvégig olyan nagymértékben megőrizte, hogy tudományos munkásságában viszonylag kisebb

helyet foglalt el a statisztika művelése. Ezt eleinte inkább csak válságtörténeti elméleti munkássága alátámasztása céljából, később pedig gyakorlati gazdaságpolitikus, árkormánybiztosi karrierjének alátámasztása céljából fejtette ki.”

A Magyar Tudományos Akadémia (MTA) 1935-ben levelező tagjává fogadta. A fordulat évét (1948) követően kizárták az akadémikusok sorából, és csak a rendszerváltozást követően, 1991-ben rehabilitálták.

A két világháború között – gazdaságpolitikusként – részt vett több jogszabály előkészítésében, majd árkormánybiztosnak nevezték ki. *Gróf Teleki Pál* (1879–1941) miniszterelnök (1939–1941) felkérésére a Miniszterelnökség mellett működő Gazdaságtanulmányi Osztály vezetője, továbbá a Magyar Gazdaságtájékoztató Bizottságnak ügyvezető alelnöke volt.

Surányi-Unger professzor nemzetközileg is elismert szaktekintélynek számított. Szegedi évei alatt a Los Angeles-i egyetemre (University of Southern California) három alkalommal (1935, 1937, 1939) hívták meg vendégprofesszornak. A külfölddel való kapcsolata a második világháború után élenkült meg. Családjával még 1945 tavaszán Ausztriába, majd az Egyesült Államok területére emigrált. Kezdetben (1946 és 1949 között) a New York államban található, 1870-ben alapított Syracuse Egyetem tanára lett; ez a kapcsolat – ha Göttingenre megosztva is – nyugdíjba vonulásáig fennmaradt. Számos további, külföldi egyetemen oktatott mint vendégprofesszor. Még 1945-ben és 1946-ban Innsbruckba hívták meg, majd, 1950-ben negyedszer is visszatért a Los Angeles-i Egyetemre. A későbbiekben németországi egyetemeken vendégeskedett, így Kielben (1952), Berlinben (1953, 1954), végül Münchenben (1955).

1958 második félévétől – tanévenként felváltva – a syracuse-i és a göttingeni egyetemek között osztotta meg idejét, illetve oktatói munkáját. Néhány évvel később, 1964-ben vonult nyugdíjba, de Göttingenben amellet, hogy 1966-ig tanított, 1964-ben dékánnak is megválasztották, ráadásul 1958 és 1966-ig tanszékvezető is volt ugyanott. Más európai egyetemek is vendégprofesszornak mondhatták: Sankt Gallenben, Marburgban és Tübingenben is megfordult. Ázsiában Sanghajban és Bombayben (Mumbaiban) oktatott.

Rengeteget publikált. Kutatási területe elsősorban az elméleti közgazdaságtan, a gazdaságtörténet és a konjunktúraelmélet volt, de gazdaságfilozófiai kérdésekkel is foglalkozott. Érdeklődött a külgazdasági problémák megoldása iránt is. Külföldön elsősorban angolul és németül írt, de ismertek a francia és a japán nyelvű írásai is. (Sok közülük Magyarországon hivatalosan nem jelenhetett meg.) Tudatosan törekedett az interdiszciplináris kapcsolatok megragadására. Habár legalább 160 munkája jelent meg, talán legismertebb műve a 'Magyar nemzetgazdaság és pénzügy' (1936) című tankönyve. Surányi-Unger Tivadar felfogása aktivista volt, meg volt győződve arról, hogy a gazdasági-társadalmi problémákon csak egy céltudatos, tevékeny állami gazdaságpolitika képes felülkerekedni. Habár magát inkább közgazdásznak tartotta, de nem vitatta a statisztika szerepét bizonyos közgazdasági kérdések vizsgálatánál.

Kiemelkedő szaktekintélyét támasztja alá, hogy több tudományos társaság is tagjai között tartotta nyilván. A Magyar Statisztikai Társaságnak előbb – 1926-tól – tagja, később – 1937-ben – választmányi tagja lett. Alelnöki tisztséget töltött be az Országos Statisztikai Ta-

nács Tudományos Bizottságában és a Magyar-Német Társaság Tudományos Bizottságában is. Mint választmányi tag vett részt a Magyar Közgazdasági Társaság és a Magyar Külügyi Társaság munkájában. Alapítója és elnökségi tagja volt továbbá az amerikai Összehasonlító Közgazdasági Társaságnak (Association for Comparative Economics), ugyancsak alapítója és – haláláig – igazgatója volt a göttingeni Gazdasági Rendszerek Kutatóintézetének (Institut zum Studium der Wirtschaftssysteme). A francia mezőgazdasági kutatás területén végzett munkájáért – 1939-ben – elnyerte a francia *Ordre de Mérite Agricole* állami kitüntetését. Surányi-Unger Tivadar hosszú és mozgalmas élete – illetve tudományos-egyetemi munkássága – 1973. november 1-jén, az Egyesült Államokban, New Yorkban fejeződött be.

Zárógondolatként, érdemes Surányi-Unger Tivadar egyik vallomását idézni, amely napjainkban is aktuális: „A tudománynak két proletárja van: a statisztikus és a történetíró. Hosszantartó, verejtékes munkájuk eredményében egyéniségük teljesen elvész, aminthogy a szigorú objektivitás követelményei folytán el is kell a háttérben tűnnie az adatokat fáradhatatlanul egymásra hal-

mozó, hangyaszorgalmú munkásnak. A kész mű azután azon alap, melyet feldolgozva, melyen továbbépítve élvezi annak gyümölcsét, aratja babérait az árúját a nagyközönség között forgalomba hozó közege, a termelési folyamat utolsó tényezője. A statisztikus és a történetíró szerényen húzódnak meg a zakatoló gyár gépei mögött s kötelességszerű sérénységgel folytatják nehéz munkájukat tudatában annak, hogy az egész üzem végeredményben is az ő vállalkon nyugszik. Úgy az elméleti, mint a gyakorlati közgazdász is csak a fent említett két tudományág lerakta alapokon építhet abszolút értékkel tovább. [...] újabb ösvényekre sikerrel lépni csak az empirizmus e két fegyverével felszerelve lehetséges. Amily örömdetesen széles körökben hódít tért újabban a statisztikai módszer, annyira aggasztó tünetként mutatkozik a történeti alaptól való eltávolodás. Gazdasági bajaink orvoslásánál is sokkalta több eredményre vezethet a múlt hasonló helyzeteinek átkutatása, azok tanulságainak leszűrése, mint üres, a levegőben lógó, ötletszerű fikcióknak tömeges felhalmozása.”

*Dr. Gyémánt Richárd
egyetemi docens*

Miklós László

Miklós László adjunktus kollégánk 2023. november 2-án, 75 éves korában elhunyt.

Újpesten született, 1948. július. 22-én. 1966-ban építőipari technikusibizonyítványt, majd 1978-ban Szegeden a József Attila Tudományegyetemen jogász diplomát szerzett. 1992-ben jogi szakvizsgát tett, majd 1995-ben az ELTE

Jogi Továbbképző Intézetében Környezetvédelmi szakjogász képzettséget szerzett. 1989-től 1995-ig hatósági jogászként, majd ezt követően 2005-ig hatósági igazgatóhelyettesként dolgozott Szegeden az Alsó-Tisza-vidéki Környezetvédelmi Felügyelőségnél. 1997-től adjunktusi kinevezést kapott az Agrárjogi és Környezetvédelmi Jogi Tanszékre.

Miklós László (a kép bal szélén) intézeti kollégái társaságában

Szoros szakmai együttműködést épített ki és tartott fenn Dr. Dr. Dr. Klaus Sojka professzorral, a környezetjog, az állatvédelem kiváló tudósával, a Kar német vendégoktatójával, aki 1991 óta – Hannover, Kassel és Hamburg egyetemei mellett – megszakítás nélkül, Szege-den is oktatott. Alapítványa lehetővé tette a környezetjogi oktatás megkezdését és mai folytatását Szege-den.

2000-ben az akkori Agrárjogi és Környezetvédelmi Jogi Tanszék 8 fős közössége pályázatot nyújtott be a Környezetvédelmi Minisztérium által kiírt pályázati felhívásra (KöM K+F kutatás 2002). A környezetvédelmi bírságolási gyakorlatot vizsgálták 5 évre visszamenőleg, amely pályázat 'Kiváló' minősítést kapott, Miklós László szakmai vezetése mellett.

2005-ben az Agrárjogi és Környezetvédelmi Jogi Tanszék oktatói a hazai társtanszékek képviselőivel Miskolcon megalapították a CEDR (Comité Européen de Droit Rural) magyar tagozatát, melynek internetes szakmai folyóirata havi rendszerességgel közöl tudományos publikációkat, magyar és

idegen nyelven. Ennek Miklós László is alapító tagja volt.

Miklós László az akkori tanszéken, majd az Üzleti Jogi Intézetnél haláláig oktatási és kutatási tevékenységet végzett. A magyar környezetvédelmi jog főtgárgyat oktatta nappali és levelező tagozatokon, a jogi kari képzésen túl oktatott a természettudományi karon, a pedagógusképzőn és az élelmiszeripari mérnök szakokon. Több fakultatív kollégiumot vezetett. Szakterülete a magyar környezetvédelmi jog volt, számos publikációja jelent meg, amelyekben a szabályozás gyakorlati alkalmazását helyezte középpontba, mint például az épített környezet védelme és a tartós környezeti kár szabályozásának és gyakorlatának elemzése témakörökben. Publikációi jelentek meg a környezetvédelmi hatóságokról, hatósági eljárásokról is.

Egyik kezdeményezője volt a környezetvédelmi jogi posztgraduális képzés bevezetésének, részt vett tematikája, tananyagai kidolgozásában. Ennek eredményeként 2005 februárjában – a vidéki jogi karok közül elsőként – az egyetemi

vagy főiskolai diplomával rendelkező hallgatóknak elindult a környezetvédelmi jogi posztgraduális szakirányú képzés Szegeden. Környezetvédelmi szakjogász végzettségével és gyakorlati tudásával haláláig oktatott, záróvizsgáztatott és szakdolgozatok témavezetését vállalta az Üzleti Jogi Intézet gondozásában folyó környezetvédelmi jogi posztgraduális szakirányú képzésben.

1970-ben Árvízvédelemért Emlékérmeket kapott, majd 2000-ben Környezetünkért Emlékplakett kitüntetésben részesült. Miklós László tanár úr színvonalasan végezte munkáját, és mind az egyetemen belül, mind országos és nemzetközi viszonylatban hatékonyan képviselte a Kar érdekeit.

*Dr. Farkas-Csamangó Erika
adjunktus*

Géczi József Alajos

Súlyos betegségben, 73 éves korában elhunyt kollégánk, Dr. Géczi József Alajos c. egyetemi docens, korábbi országgyűlési képviselő, Szeged város Pro Urbe-díjasa. Kiskundorozsmán temették, 2023. július 13-án; Löffler Tibor beszédével búcsúznak.

A szegedi egyetem, a jogi kar Politológiai tanszékének nevében szólok. Egykori és jelenlegi munkatársai, kollégák, adminisztrátorok, könyvtárosok búcsúznak, búcsúznak Géczi Józseftől, Jóskától.

Személyes vallomással kezdeném. Nemcsak 35 évig voltunk kollégák, de bő húsz éve szobatársak is: egymást választottuk, amikor a tanszék új helyre költözött. És asztaltársak. Még mindig borzasztó érzés, hogy már nem ül velem szemben, az asztalunkon nem uralkodik gépiratokból, újságokból, fénymásolatokból és könyvekből álló kreatív rendetlenség, amihez ragaszkodott, és többé már nem kell tiszteletben tartanom az ő térfelét. És nem szólíthatom Józsikámnak, mint a meghittebb pillanatokban, amikor beszélgettünk, amit kedvelt, kivált ha meg is lapogattam

a vállát, pedig jóval fiatalabb voltam nála...

Géczi Jóska a maga módján tudós politikus volt.

Közéleti és politikai szerepvállalása termékeny hatással volt szakmai, oktatói és tudományos munkásságára. Életútja a rendszerváltással és a rendszerváltás után teljesedett ki. 1988 végétől alapítóként részt vett az MSZMP reformkori mozgalmában, melynek tárgyilagos kutatását és bemutatását a

későbbiekben szívügyének tekintette. Politológusként a témából maradandót alkotott, sokat publikált és konferenciákat is szervezett.

Rendszerváltást igenlő reformszocialistaként 1989-ben belépett a Magyar Szocialista Pártba. Pártja, politikai otthona támogatásával lehetett 1991-től 2010-ig országgyűlési képviselő, 1994-től a Mentelmi, Összeférhetetlenségi és Mandátumvizsgáló Bizottság alelnöke, majd elnöke.

Ítéltéképességét, oktatói és kutatói tevékenységét azonban a politikai nézetei és hovatarozása – melyekhez haláláig hű maradt – nem kötötték béklyóba. Saját politikai családjával szemben is kritikus gondolkodása tette lehetővé, hogy országos politikusként is hitelesen oktassa a politológiát. Híven tükrözte hozzáállását a legendás „doktár”, az általa 1984-ben alapított Dokumentációs és Információs Bázis, ahol a hallgatók jóval a rendszerváltás előtt legálisan olvashattak illegális szamizdatokat, emigráns irodalmat, bizalmas „C” anyagokat. Akkori hallgatóként és későbbi kollégájaként bizton állíthatom, hogy a „doktár” sokunk tudományos szocializálódásában, pallérozódásában játszott meghatározó szerepet.

Jóska számára fontos volt, hogy gyakorlati tudását tudományos közkinccsé tegye. Publikált és kurzusokat indított a parlamentarizmus és a mentelmi jog témaköréből, és rendszeres tanulmányutakat szervezett a hallgatóknak az Országházba.

Gyakorló politikusként politikailag realista volt, ezért politológusként a politikai realizmus iskoláját képviselte. Az országgyűlés informális működéséről tartott előadásai hallgatók és kollégák számára egyaránt voltak unikálisak és tanulságosak. Az, ahogy a politika boszorkánykonyhájában és dzsungel-

harcaiban eligazodott, szakmailag is bámulatos volt. Aki nyitott volt a gyakorlati politikai elemzésre, rendkívül sokat tanulhatott tőle.

De Jóska nem csak tudós politikus, hanem igazi *homo politicus* is volt. Szívesen osztotta meg másokkal határozott véleményét és álláspontját, de nem tartott kioktató monológokat: kíváncsi is volt a másokéra.

A közös gondolkodás, a párbeszéd, a vita éltette.

Elveitől vezérelve nem ritkán más utat járt, mint vállalt politikai közössége. Elvhű, ugyanakkor racionális és kritikus attitűdje révén sokakkal ápolt jó viszonyt a politikai ellenfelei közül. Politikai szakadékok szabdalta világunkban azon kevesek közé tartozott, aki törekedett megérteni a politikai túlparton élőket, akikkel őszintén és nyíltan vállalt fel barátságokat. Tudom, látom, hogy közülük is vannak itt leróni kegyeletüket. Azért, mert értékrendjéből következően ugyancsak szívügye volt a vidékpolitika, a vidékfejlesztés, a nemzetpolitika, a határon túli magyarok és általában a magyarság sorsa – no és persze az 1956-os forradalom. Mindvégig nagy közösségben gondolkodott, a nemzetben.

Géczi Jóska ízig-vérig közösségi ember volt. Megromlott egészségi állapota dacára az utolsó pillanatig kereste a lehetőséget, hogy munkahelyi közösségével, velünk lehessen. Vitára nyitott személyiségét, anekdotáit, emberségét és nagylelkűségét – amelyek betegségeiében is jellemezték – sosem feledjük.

Jóskának nagy szíve volt, és tiszta, ezért lelke legmélyén boldogan távozhott el tőlünk. Mert ahogy Jézus mondta: „Boldogok a tisztaszívűek: ők meglátják Istent”.

*Dr. Löffler Tibor
egyetemi docens*

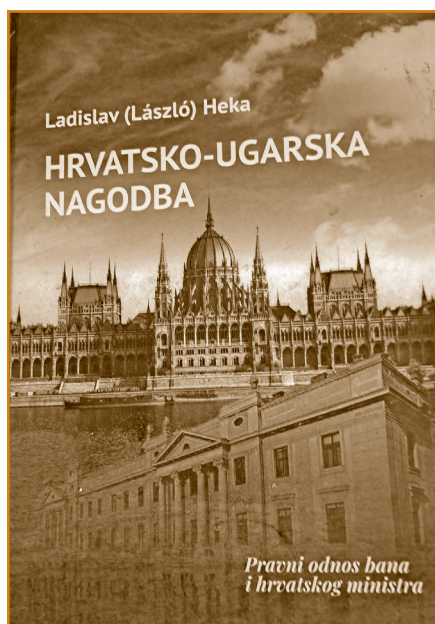
Rövid hírek

Dr. Antal Tamás egyetemi tanár: „A felélős minisztérium szervezése, különös tekintettel az igazságügyi osztályra”, *Dr. Balogh Elemér* egyetemi tanár (mindketten: Európai Jogtörténeti tanszék) „Választások Zala vármegyében”, *Dr. habil. Varga Norbert* „A városi hatóság ideiglenes rendezése”, *Dr. Homoki-Nagy Mária* egyetemi tanár (mindketten: Magyar Jogtörténeti Tanszék) „A kötött tulajdoni rendszer lebontása” címmel tartottak előadást 'Az április törvények 175 éve' című, az MTA IX. Gazdaság- és Jogtudományok Osztálya Jogtörténeti Albizottsága, az MTA-ELTE Jogtörténeti Kutatócsoport és a Mádl Ferenc Összehasonlító Jogi Intézet által az ELTE dísztermében – *Aula Magna* – szervezett konferencián.

2023. április 17.

Dr. Antal Tamás egyetemi tanár (Európai Jogtörténeti Tanszék) „Fiume a magyar igazságszolgáltatási rendszerben”, *Dr. habil. Heka László* egyetemi docens (Összehasonlító Jogi és Jogelméleti Intézet) „Fiume kérdése a királyi bizottságok tárgyalásaiban és a kiegyezési corpus separatum”, *Dr. Pétervári Máté* adjunktus (Magyar Jogtörténeti Tanszék) pedig „Fiume jogállása a magyar közigazgatási rendszerben” címmel tartott előadást a Fiumei Egyetem jogi karán megrendezett, 'Rijeka u doba Hrvatsko-Ugarske nagodbe/Fiume a horvát-magyar kiegyezés idején' elnevezésű tudományos konferencián.

A rendezvény részeként két könyv bemutatójára is sor került; Ladislav (László)

lő) Heka: Hrvatsko-Ugarska nagodba (Horvát-magyar kiegyezés), Zagreb, 2019 és Juhász Imre: Fiume – Egy közép-európai város és kikötő a hatalmi érdekek metszéspontjában (Rijeka – Srednjoeuropski grad i luka na raskrižju interesa moći).

2023. szeptember 15–16.

Dr. habil. Heka László egyetemi docens (Összehasonlító Jogi és Jogelméleti Intézet) „Az 1712. évi ún. horvát Pragmatica Sanctio kérdése” címmel tartott előadást a 'Birodalom végveszélyben – a Pragmatica Sanctio és hatásai Európában' elnevezésű, Budapesten, a Nemzeti Közszerológiai Egyetemen megrendezett konferencián.

2023. október 12.

Dr. Balogh Elemér egyetemi tanár (Európai Jogtörténeti Tanszék) a 'Joggal a hazáért. Tudományos konferencia Deák Ferenc születésének 220. évfordulója alkalmából' című, a Pesti Vigadóban tartott rendezvényen *Mezey Barna* és *Stipta István* professzorok társaságában pódiumbeszélgetésen vett részt.

2023. október 17.

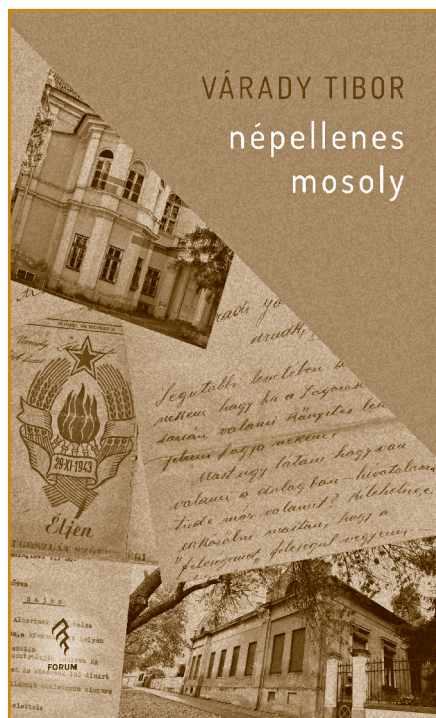
Dr. habil. Szalai Anikó egyetemi docens (Nemzetközi és Regionális Tanulmányok Intézet) moderálásával panelbeszélgetés zajlott le Karunkon az ENSZ Világnapján. Résztvevők: *Bogyay Katalin* nagykövet, a Magyar ENSZ Társaság elnöke, *Erdős André* nagykövet, a Magyar ENSZ Társaság alelnöke, *Nagy András* történész, író és Brimo Widad PhD hallgató. A program zárásaként a Magyar ENSZ Társaság és a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar közötti együttmű-

ködési megállapodás hivatalos aláírása következett.

2023. október 24.

Dr. Várady Tibor professzor „Népellenes mosoly. További történetek az irattárból” c. könyvének bemutatójára került sor a VMDK Szegedi Tagozata Közhasznú Közművelődési Egyesület szervezésében a Milleniumi Kávéházban. A szerzővel Babcsányi János beszélgetett.

2023. október 24.

Dr. Homoki-Nagy Mária egyetemi tanár (Magyar Jogtörténeti tanszék) a 'Dósa Elek élete és munkássága' elnevezésű, a fővárosi Károlyi-Csekonics Palotában tartott konferencián „Végrendeleti intézkedések a Fejedelemség korából” címmel tartott előadást.

2023. november 9.

Kitüntetések

Magyar Érdemkereszt Arany Fokozata

Dr. Hajdú József egyetemi tanár (Munkajogi Tanszék) vehette át 2023. március 15-én a nemzeti ünnep alkalmából.

Magyar Érdemrend Lovagresztje (polgári tagozat)

Dr. Gellén Klára egyetemi tanár (Üzleti Jogi Intézet), az SZTE oktatási rektorhelyettese vehette át Vitályos Eszter Kulturális és Innovációs Minisztérium miniszterhelyettesétől és *Závogyán Magdolna* kulturáért felelős államtitkártól 2023. augusztus 20-án a nemzeti ünnep alkalmából, az esztergomi királyi palota lovagtermében.

Szalay László Emlékérem

Dr. Telegdy Gergely mesteroktató (Civilisztikai Tudományok Intézete), a MJE Csongrád-Csanád Megyei Szervezetének titkára vehette át ünnepélyes

keretek között 2023. április 21-én a Magyar Jogász Egylet küldöttgyűlésén, az Egylet által alapított kitüntetést.

A kitüntetett: Telegdy Gergely

Farkas-Csamangó Erika

Szegedért Emlékérem

Dr. Karsai Krisztina egyetemi tanár (Bűnügyi Tudományok Intézete) vehette át Szeged Város Díszközgyűlésén 2023. május 19-én.

Vármegyei Prima Díj

Dr. Törőcsikné Dr. Görög Márta egyetemi tanár (Civilisztikai Tudományok Intézete), karunk dékánja vehette át 2023. november 18-án a Prima-díjátadó ünnepségen Szegeden, a Tisza szállóban.

Miniszteri Elismerő Oklevél

Dr. Farkas-Csamangó Erika adjunktus

(Üzleti Jogi Intézet) vehette át 2023. szeptemberében.

Címzetes egyetemi tanár

Dr. Révész Béla nyugalmazott egyetemi docens (Politológiai Tanszék) címzetes egyetemi tanár kitüntető címben részesült.

Pro Laudanda Promotio-díj

Dr. Hajdu Gábor adjunktus (Nemzetközi Magánjogi Tanszék) vehette át az SZTE Egyetem Napja alkalmából rendezett ünnepi szenátusülésen, november 11-én.

Diplomaosztó

Jogász szak

nappali tagozat: 32 fő

levelező tagozat: 98 fő

Nemzetközi tanulmányok szak

alapszak (BA), magyar nyelven: 27 fő

mesterszak (MA), magyar nyelven: 5 fő

mesterszak (MA), angol nyelven: 12 fő

mesterszak (MA), francia nyelven: 28 fő

Mitra – transznacionális migrációk francia nyelven (MA): 6 fő

Munkaügyi és társadalombiztosítási igazgatási szak

alapszak (BA), nappali tagozat: 46 fő

alapszak (BA), levelező tagozat: 22 fő

Politológia szak

alapszak (BA), 16 fő

mesterszak (MA), 3 fő

Jogi asszisztens szak

felsőoktatási szakképzés: 28 fő

Szakirányú továbbképzések

általános és igazságügyi mediátor (közvetítő): 20 fő

angolszász jogi és angol jogi szakfordítói szakjogász: 1 fő

angolszász jogi és angol jogi szakfordítói szaktanácsadó: 1 fő

családjogi szakjogász: 13 fő

digitális adatvédelmi szakjogász: 36 fő

digitális adatvédelmi szaktanácsadó: 6 fő

európai büntetőjogi szakjogász: 14 fő

HR szakjogász: 11 fő

jogi szakokleveles HR szaktanácsadó: 15 fő

ingatlanforgalmi szakjogász: 13 fő

környezetvédelmi szakjogász: 6 fő

jogi szakokleveles környezetvédelmi szakember: 1 fő

PhD

Baya AMOURI

Assem KALKAMANOVA

KÁLMÁN Renáta

Ferdous RAHMAN

SZANISZLÓ Réka Brigitta

Díszoklevelet kapott

A 2022/23. tanévben a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Kari Tanácsa 36 fő részére adományozott díszdiplomát. A szegedi jogi karon 60 (gyémánt) és 50 (arany) évvel ezelőtt végzettek vehették át az életkorukkal és becsülettel végzett munkájukkal kiérdemelt díszokleveleiket.

Az ünnepélyes átadásra 2023. október 4-én a Kar Aulájában került sor. Dékán asszony mellett *Szrnka Aliz*, a kari hallgatói önkormányzat elnöke mondott üdvözlő beszédet, az ünnepeltek nevében pedig *Dr. Bartha Béláné dr. Farkas Margit* mondott köszönetet.

Az ünnepséget a Kar hallgatói kamarazenekarának előadása tette meghittebbé, akik *Mozart: Divertimento c.* szerzeményével kedveskedtek a résztvevőknek. A művet előadta: *Fődi Anna* (fuvola), *Kotlár Máté* (trombita), *Lauer Viktória* (dallamhangszer), *Marót Márton* (szaxofon), *Mucsi Gergely* (klarinét), *Pesti Konrád* (szaxofon), *Szima Eszter* (klarinét) és *Tatai Lili* (fuvola).

Gyémántdiploma

Dr. Bartha Béla
Dr. Czakó József
Dr. Martonosi István
Dr. Nagy Géza
Dr. Négyesi László
Dr. Oláh Éva
Dr. Tompa Gábor
Dr. Vismeg Sándorné

Aranydiploma

Dr. Arató Katalin
Dr. Bajuszné dr. Marton Mónika
Dr. Balogh Zoltán Tibor
Dr. Bartha Béláné dr. Farkas Margit Ida
Dr. Bertóty László
Dr. Domonkos István
Dr. Földes Ivánné
Dr. Gyebnár László
Gyivicsánné dr. Szenczi Irén
Dr. Halmágyi Pál Gábor
Dr. Imolya Imre
Kapossyné dr. Czene Magdolna
Dr. Kissné dr. Koch Ágnes
Dr. Lenkei Edit
Marikné dr. Gyólai Katalin Terézia

A hallgatói zenekar koncertje

Dr. Máriánné dr. Molnár Mária
Dr. Márián Zoltán
Dr. Mikóné dr. Verger Mária Anna
Mobosné dr. Krajko Margit
Dr. Molnár Mibály
Dr. Polgárné Dr. Vártok Irén
Riskóné Dr. Géczy Edit
Dr. Petrik Orbánné
Dr. Rózsahegyi János
Dr. Szecskay András
Dr. Takács Mária Ildikó
Dr. Vecsernyés Jolán
Dr. Zsigmondné dr. Zielinski Erika

Görög Márta dékán asszony köszöntője

Az ember életében vannak olyan pillanatok, amelyekre tisztán emlékszik. Bizonyára sokunk életében ilyen volt az a pillanat is, amikor a szegedi jogi kar hallgatóiként beléptünk az épület ajtaján. Hiszek abban, hogy egy oktatási intézmény csak akkor tud igazán jól működni, ha kiválósága megjelenik a hallgatókban, az oktatókban és az alumnusokban egyaránt – a szegedi jogi kar kiválóságát és hírét ugyanis önök viszik és hirdetik szerte a világban. Büszkéek vagyunk önökre és köszönjük az elkötelezettségüket.

Mi, szegedi jogászok tudjuk, hogy mindennek megvan a maga helye és ideje. Az azonos értékrenden kívül – többek között – ez is az, ami összeköt bennünket. Fontosnak tartjuk a tudást, az elhivatottságot és a tenni akarást. Önök, akik olyan professzoroktól tanulhattak, mint *Fonyó Antal*, *Horváth Róbert*, *Kovács István*, *id. Martonyi János*, *Meznerics Iván*, *Nagy László*, vagy *Pólay Elemér*, jól tudják ezt.

Az épület felújításakor nagyon ügyletünk arra, hogy azok az értékek, amelyeket a szegedi jogi kar polgárai képviseltek és képviselnek mind a mai napig, ne vesszenek el. Sokan és sokféleképpen vagyunk,

ám az értékek mellett, az élmények is összekötnének bennünket. Amikor készülve a mai eseményre, átolvastam az életútjukat, számos közös életút-elemet tudtam azonosítani. Ezek az elhivatottság, a hivatás iránti alázatosság, és tisztelet. Ez az, amit át szeretnénk adni jelenlegi hallgatóinknak, és azt hiszem, kijelenthetem: jó úton járunk. Az oktatói kiválósági listán kiváló helyezést birtoklunk, ahogyan a tehetséggondozásban is meghatározó sikereket érünk el. Olyan elődök nélkül, mint Önök, erre nem lennénk képesek.

Szrnka Aliz köszöntője

Megtisztelő, hogy ma olyan emberekhez szólhatok, akik számára a jog nem csupán munka, hanem hivatás is. Mint tudjuk, a munka elvégzendő, a hivatás azonban maga az élet. Úgy vélem, az itt megjelentek bebizonyították: egy hivatást nem lehet szenvedély és érzelem nélkül gyakorolni. Hallgatóként csak remélni tudom, hogy én is megtalálom majd azt a munkát, amely a hivatásommá válik. Ahol nemcsak a fáradt gőzt gyűjtöm hétfőtől-péntekig, hanem élvezni fogom azt, amit csinálok. Mindennap lelkesedni akarok, erre pedig nincsenek jobb példaképek, mint az előttem jelenlévő díszdiplomások. Gondolataimat *Steve Jobs* szavaival zárnám: „Az egyetlen módja, hogy igazán elégedett légy, ha nagyszerű munkát végzel. Erre az egyetlen lehetőség, ha szereted, amit csinálsz. Ha ezt még nem találd meg, akkor keress tovább.”

Az ünnepeltek nevében Dr. Bart-ha Béláné dr. Farkas Margit mondott köszönetet.

Több évtizeddel ezelőtt, kissé szomorúan, de tele lelkesedéssel és nagy reményekkel léptünk be az egyetem kapuján.

Bartha Béláné Farkas Margit mondott köszönetet a díszdiplomások nevében

Hamar beilleszkedtünk, a tanulás mellett lehetőségünk nyílt megismerni egymást, kapcsolatok, életre szóló barátságok alakultak ki és szerelmek szövődtek. De hamar átestünk a tűzkeresztségen is, ki első, ki második, netán harmadik alkalommal, de túljutott a jogtörténeti és római jogi szigorlatokon. Visszatekintve érezzük csak igazán, milyen gyorsan elszaladtak az egyetemi évek. Sok-sok örömmel és néha nehézséggel, a vizsgák előtti lázas tanulás izgalmával. Mindannyian elmondhatjuk, hogy sokat köszönhetünk tanárainknak, akik jó-gásszá neveltek bennünket. A diploma

megszerzése után véget értek a gondatlan diákévek, és mindenki a saját érdeklődésének megfelelően, ahogy tudott, munkába állt. A munkahelyünkön nem vallottunk szégyent, a legtöbben szép életpályát futottunk be. Ezután következtek a dolgozós hétköznapok, további tanulás, szakvizsga, család, lakás-gondok, gyerekek, unokák, és eltelt ötven-hatvan év – több mint fél évszázad –, és most itt vagyunk... – összegezte röviden, az SZTE ÁJTK alumnája az elmúlt évtizedeket, aki felelevenített néhány emlékeztető pillanatot is az egyetemista mindennapjaikból.

Görög Márta dékán és a kari HÖK elnöke, Szrnka Aliz adta át a díszdiplomákat

